

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
ÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Erkölcsei államadósság.

Budapest, szeptember 21.

(s.) Bajtársi érzéssel köszöntjük az országos kongresszusra egybegyűlt állami tisztviselőket. Bajtársi érzéssel, mert abban az igazságos küzdelemben, amelyet helyzetük javítására indítottak, kezdetől fogva együtt küzdünk velük és együtt fogunk küzdeni, amíg csak a küzdelem diadalmos véget nem ér. Az ügy igazságának tudata és a diadal reménye egyaránt lelkesít bennünket ebben a küzdelemben és ez lelkesítse a tisztviselők mozgalmának minden résztvevőjét. Közös küzdelmünkben erős szövetségeseink vannak. Szövetségeseink az egész magyar közvélemény, amely osztatlanul sorakozik mellettünk. Nincsen és nem is lehet igazságos ember, aki ennek a mozgalomnak a jogosságát el nem ismeri. Az egész közvélemény meleg szimpátiája a legértékesebb támogatója az országos akciónak. Meleg szimpátiával van iránta a kormány is, élén Széll Kálmánnal, akire minden igazságos ügy mindenkor számíthat. A miniszterelnök nyilvános politikai enunciacióban is meleg méltánnyal szólott a tisztviselők óhajításairól és már eddig is nem egy cselekedetével nyújtott pozitív biztatót arra, hogy a kívánatos eredmény nem fog elmaradni. Hiszen a közigazgatás egyszerűsítésére és javítására irányuló törvényhozási kezdeményezés mind szoros kapcsolatban van a tisztviselők helyzetének jobbrafordulásával, mert egyik a másik nélkül majd hogy el sem képzelhet.

Ami pedig a törvényhozást illeti, konstátálhatjuk, hogy a politikának minden számbavehető faktora át van hatva annak a szükségességnek az elismerésétől, hogy az a harmincezer intelligens munkás, aki az állam

szolgálatának szenteli erejét, tudását, gondját, egészségét, ezért a szolgálataért, ha nem is teljes, de legalább a mostaninál megfelelőbb ellenértéket kapjon. És nagyon szerencsés auspiciumnak tartjuk, hogy éppen most, az új országgyűlés vajdása közben ül össze a tisztviselők országos gyűlése, hangos figyelemztetésül a törvényhozás legközelebbi szakának egyik nagyon fontos, elutasíthatatlan feladatára. Éppen most van az ideje annak, hogy kimondjuk azt a meggyőződésünket, hogy az öt hét múlva összeülő országgyűlés semmiesetre sem térhet ki a tisztviselő-kérdés kielégítő megoldása elől. A megoldást első sorban harmincezer embernek és velük együtt sok ezer családnak igazságos érdeke sürgeti, ami már magában véve is elég nyomatókos érdek; de ezenfelül megkövetelik az államnak azok az életbevágó érdekei, amelyek a közszolgálat jóságával kapcsolatosak és megkövetelik az ország legmagasabb erkölcsi érdeke, az ország becsülete. Nem lehet elképzelni kifogástalan közigazgatást, ha a tisztviselők nyomasztó anyagi gondokkal küzdenek és feladataik iránt való odaadásukat helyzetük miatt érzett keserűség csorbítja. Nem lehet teljesen kielégítő az a munka, amelyet elégedetlenség zavar; nem követelhet az állam ideális köteleességteljesítést attól a tisztviselőtől, a kivel szemben az állam a maga reális köteleességét nem teljesíti. Bámulattal adózunk a magyar tisztviselők derék seregének, amely nyomorúságos helyzetében, a csüggedés kísértéséről környékezve is szinte erején felül szolgálja azt az államot, amely olyan mostoha hozzá. Az állapot ma az, hogy harmincezer ember, még pedig tulnyomó részben szegény ember, napról-napra óriási ajándékot ad a magyar államnak. Az ajándék az a külön-

bözet, amely a harmincezer állami tisztviselő munkájának az értéke és a kapott ellenérték között van; az a különbözet, amelylyel a mi tisztviselői karunk munkája jobb, tökéletesebb, becsesebb, mint a milyent az érette fizetett munkabéért az adósvétel törvényei szerint elvárni lehetne. Az emberi önzések napról-napra való meghazudtolása az, amit a magyar állam tisztviselői mivelnek. Önfeláldozást adnak cserébe szűkkeblűségért, pazarul dobják oda életük kincseit annak az államnak, amely szűkmarkuan méri nekik a mindennapi falatot és hozzájuk méltó fizetés helyett koldusfillérrel jutalmazza őket.

Tűrhetetlen állapot ez, méltatlan az államhoz, amelynek nem volna szabad utolsóknak lennie a munkaadók között, ha már az első nem lehet. Becsületbeli kötelessége az államnak, hogy ha már nem adhat munkásainak egészen annyit, amennyivel az ő munkarejüket megfizetheti, legalább ne adjon nekik kevesebbet annál, ami a maga erejétől telik. Arról van most szó, hogy megszűnjék valahára az a szegyeletes távolság, amely a tisztviselők munkarejének és az állam fizetőerejének kihasználása között van és valamelyes tisztességes kompromisszum jöjjön létre a kettő között. Ha a tisztviselők odaadják az államnak az ő egész erejüket, az állam viszont egész erejével igyekezzék ezt az odaadást jutalmazni. Ami deficit még ezentúl is marad, azt azután valahogy majd csak kipótolja az az erkölcsi jutalom, amely a tisztviselői állásnak megadja a teljes elismerést, amiben ma szintén van még hiányosság.

A ma egybegyűlt kongresszusnak abban látjuk a feladatát, hogy ennek a kompromisszumnak az útját egyenesse. Mindaz, ami eddig történt, feljogosít arra a reményre,

TÁRCA.

Esküdt uraim!...

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Nógrádi László.

Sápadt, vézna embert vezetnek a tárgyalóterembe. Reszket, mikor megáll, szemét révedezve járta körül, mintha könyörületet akarna esdeni a bíraktól, az esküdtektől. A hallgatóság, az esküdték mohó kíváncsisággal nézik a feleséggyilkost. Mert a vézna, sápadt ember, Kunos István.

Ez az ember, akinek testi fejlettsége csaknem gyermekieson gyöngö, arcán semmi sínes abból, ami lelki gonoszúságra vallana, — ez az ember mégis gyilkos, feleséggyilkos.

A börtönőr puskája tusának zörrenése hallatszik a feszült esőndben, aztán esőnd, nagy esőnd van egy pillanatig.

— Mondja el, hogy történt, — szól erős, kemény hangon az elnök.

Mintha rög koppanna a sirdőrdörbe tett korporsóra, úgy hangzik az elnök szava. Azután esőnd van megint.

Kunos István kicsit megrögy, feje lehanyatlak, de aztán egyszerre kiegyenesedik, kezét katonásan kétfelül lógatja mereven és beszélni kezd.

— Apámat, anyámat soha sem ismertem, azt mondják, három esztendőm még nem voltam, mikor meghaltak. Rokonaim nincsenek, egyet se ismerek. Nem tudom, ki nevelt fel, hogy nőitem meg, csak arra emlékszem, hogy mióta eszemem tudom, szolgáltam.

Szolgáltam becsülettel, dolgoztam kötelességemhez képest. Nem volt rossz dolgom. Soha se panaszkodhattam a sorom miatt, a betevő falatom elég volt, bántódásom nem esett, rossz szót se kaptam. A béreimből ruházkodtam, meg téltre is

tettem egy keveset, mert az italt nem szerettem, asszonyszemélytől távol tartottam magamat. Hát mondom, egy kis pénzeeskét össze is raktam. Magam se tudom, hogy, hogy nem, de előmbé került egy lány. Soha se láttam azelőtt, nem ismertem, nem tudtam ki, mi.

— Itt, itt valami útást éreztem, mondja Kunos István a szívére mutatva, soha se éreztem még ilyent. Nem is tudtam jóformán mingyá nevet adni neki. Most má tudom, hogy az az útás a szerelem vót. Hát megszerettem.

Kunos István elhallgat. Egy ideig áll. Fejét leüti.

— Hát aztán, — kérdezi az elnök.

A vádolt, mintha álomból ébredne, összezerzen s folytatja:

— Szerettem, nagyon megszerettem. Nem kérdeztem én tőle, hogy élt eleddig, van-e valamije, kitől származott, csak szerettem, nagyon szerettem. Ha dolgoztam, csak őt láttam, a Rozit, ha este lefeküdtem, csak őt látam. Még álmodtam is vele. Egyszer azt, hogy a feleségem.

Réggelre kelve láttam, hogy csak álom. Elképedtettem nagyon, el is keseredtem, hogy Rozit nem a feleségem. A dolog se ment a szokott rendjén, magam se voltam olyan ábrázattal, mint mások. A gazdám megkérdezett.

— Mi bajod, István, talám elgondolsz innen, vagy beteg vagy?

— El is gondolok, meg nem is, beteg is vagyok, meg nem is, mondtam.

— Há mé, — faggattok a gazdám.

— Ötöltem, hatoltam, de oztán mégis megmondtam, hogy házasodni akarok. — Azt hittem, hogy kinevet; annál jobban örültem, mikor násznagynak ajánkozott.

Munkát vállaltam a vasutnál, azután meg egy kis összeesparogattott pénzeeském is volt.

— Mennyi? — kérdi az elnök.

— Ugy harminc forintoeskám lehetett, hát

gondoltam, csak tehetségembe lesz eltartani az asszonyt.

— Elgyősz-e hozzá? — kérdeztem Rozit.

— El, — mondta ő. A kapuba mondta, a bátyja házának a kapujába. Ugy emlékezek rá, mintha most vóna. Hej, hej.

Nagyt sóhajt Kunos István, végigsimitja a homlokát, melyről a verejték gyöngyökbe verődve szakadozik le a kétfelül az arcán.

— Hát oztán, — sürgeti az elnök.

— El is vettem. Mindenki azt mondta, derék asszonyt szerettem. Magam is meg vótam elégedve, csak az esett furesán, hogy az asszony nagyon szegyenlős vót. Néhanapján, mikor el-törődve hazagyöttem este, magam se bántam, hogy olyan szegyenlős. Má egy felesztendőt töltöttünk együtt, az asszonyt alig hogy megeseókolhattam, olyan szegyenlős vót. Egynek-másnak elmondtam a dolgot, csak azt mondták: nem baj, ugy jó, ha az ura el-tt is szegyenlős az asszony.

Erre a mondásra még jobban kezdtem szeretni. Nines talán olyan asszony mint Rozit, mondogatam magamban s ha ellankasztott a munka, a vassinek emelgetése, csak arra gondoltam: nines olyan asszony mint Rozit.

Esztendőt fordult az idő, de hogy is vetettem szemem mára, pedig Rozit még mindig szegyenlős vót. Furesálottam is a dolgot, mer hát még is csak ura vótam. Hogy így má sokára húzódt az állapotunk, hát egyszer mondtam Rozinak:

— Te Rozit, egy esztendeje vagy má feleségem.

— Hát oztán, mondta ő.

— Hát oztán mé vagy még mindig szegyenlős, mondtam és meg akartam ölelni.

— Gyere, no, kiáltotta, de kikaparom a szemed.

— Mentem. Össze is karmolt, olyan vót a képem, mintha macskával verekedtem vóna. — Nem szeretsz? kérdeztem.

hogyan ezt a feladatot a kongresszus teljesíteni fogja. Ebben a reményben köszöntjük az országos kongresszust, köszöntjük bajtársi érzéssel, igaz szeretettel, mélyszéges tisztelettel.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délelőtt tíz órakor minisztertanács volt, melyen a fővárosban időző valamennyi miniszter részt vett.

„Egy ravatálnál.” A klerikális és agrárius lapokban Egan Ede szerencsétlen halála alkalmából egy borzasztó vád bukkan fel, hol félig nyíltan, hol egészen elburkoltnan. A hivatalos jelentésekkel szemben azt sejteti ma reggel néhány sötét színű orgánus, hogy nem öngyilkosság, nem is véletlen baleset oltotta ki a rutén kormánybiztos életét, hanem gyilkos merénylet. Az estilapok közül pedig az egyik *Egy ravatálnál* című cikkében már egész nyíltan előáll ezzel a kérdéssel: „Onkeze, vagy gyilkos merénylet vett-e véget életének?” Nem tudjuk, hogy mi akar lenni ez a kérdés: általánosan odavetett gyanúsítás, vagy rágalom valaki ellen? A szörnyű eset körülményei mind a két feltevést megengedik. A szerencsétlenség helyén az áldozaton kívül két ember volt: *Rochlitz főerdész* és a kocsis. Hármuk közül fegyver csak Egan kezében volt. A kocsis ott maradt a bakon, mikor Egan leszállt a kocsirol, Rochlitz pedig a kormánybiztostól néhány lépényire állva, szemtanúja volt a szerencsétlenségnek. Ez a tiszteletreméltó úri ember hivatalos jelentésében úgy adja elő a maga impresszióját, hogy véletlenül sült el a fegyver, amelynek golyója halántékban találta Egan. Az 5 előadásból az az egy dolog kétszegtelenül megállapítható, hogy merénylet nem történt. Kit akar tehát gyanúsítani az agrárius estilap? A főerdészt? Ezt a köztisztviselőt álló főtisztviselőt egy szóval sem kell védenünk ilyen képtelen rágalom ellen. Mi akar hát lenni az a különös kérdés? Meggyanúsítása olyanoknak, akik ott sem voltak? Brutálisan ügyetlen variációja a vérvád rémesejének? Mi ez? Gonoszág, vagy ostobaság, vagy mind a kettő. Akármelyik, az mindegy. Az egész becsületlen közvélemény, minden ép eszű és ép erkölcsi érzékű ember undorodva fordul el tőle a merénylettől.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 21.

A fővárosban.

(Falk programbeszédé.)

A budai tornaesernokban ma este tartotta meg programbeszédét dr. Falk Miksa, az I. kerület képviselője. A nagy esernokban, melyet a választók zsufolásig megtöltöttek, többek között ott láttuk: *Szöll Ignác* és *Tarkovich József* államtitkárokat, *Horánszky Nándort*, *Márfly Albin* és *Seidl Ambrus* min. tanácsosokat, babarózi *Schwartzert* Ottót, lovag *Falk Zsigmondot*, *Janicsek* nyung. kuriai bírót, *Garancsy Mihály* osztálytanácsost, dr. *Nemes Antal* apátplébánost stb.

A gyűlést *Márfly Agost* nyitotta meg, aki szívesen üdvözölte a választókat s arra kéri a polgártársakat, hogy válasszanak pártelnököket.

Elnöknek erre közfelkiáltással babarózi *Schwartzert* Ottót választották meg. Megválasztották ezután a tisztkart és egy 300 tagú végrehajtó-bizottságot, *Márfly Agostot* pedig a párt tiszteletbeli elnökévé.

Schwartzert Ottó elolvasta *Szöll Kálmán*nak és báró *Fodmaniczky Frigyes*nek a párt üdvözlésére váasz-képpen küldött meleghangú táviratait, ezután küldöttséget menesztettek *Falk Miksáért*.

Alig hogy a küldöttség távozott, néhányan elkiáltották:

Halljuk *Horánszky Nándort*!

Horánszky körülbelül a következő beszédet intézte a gyűléshez:

Nem a politika hirdetésének céljából jelent meg itt, — ugymond — mert ezt a feladatot meg fogja odatani a kerület nagyrésztük jelöltje aki ki fogja fejtetni azokat az irányelveket, amelyek alapján a jelöltséget elidogadja a kerület bizalmát kéri. A miért őt íté megjelent, annak oka az, hogy együtt óhajtott átvélni az öszszeptartozás örömeit azokkal, akik dr. *Falk Miksa* zászlaja alá sorakoznak. Hogy mennivre szült helyez az erők egyesítésére, annak elő tanubizonyosága, hogy ő és barátai, a volt nemzetpárti is egyvél lett a szabadelvűpárttal. E helyen örömmel ragadja meg ezt a zászlót, a szabadelvűség zászlaját mert ez a program volt az, amely nekik köztességévé tette, hogy körje csoportosuljanak. Nem a hatalom miatt történt ez, mert hiszen ezt már rég módjukban lett volna megtenniük. De úgy alakultak a viszonyok, hogy a tömörülésre soha nagyobb szükség nem volt, mint most, amikor Magyarország közgazdasági érdekeinek védelmében kénytelen harcot folytatni a szomszédos állammal s a külföldi államokkal kötendő vámszerződés is aligha fog harc nélkül leolyni. Ily időkben a gazdasági ösztályharc az országban beütöl oly végezetes dolog, amely nagy veszedelmet rejt magában. Az állam egysejge legyen a cél, ezt kell mindenképpen előmozdítani. Annak a politikának, amely az új kormányneök kiéletét, számos nagy és nevezetes része van. De ő csak annyit jelent ki, hogy ez az ország egyetemes érdekeinek politikája. Biznak a minisztereinkben hogy az ország hajóját abban az irányban fogja vezetni, amely az ország legfőbb cél-

jainak megfelel, kormányrudját a fel-felosapó hullámok között is helyes irányban igazgatja, dugárut nem visz, de az igaz érdekeket ökarolja. Partikularizmust hirdetni annyi, mint meggyöngíteni az országot, csak az egyetemes politika elégíthet ki minden jogos igényt. Ezt a törekvést képviseli a kormányneök politikája, ellenben tartózkodik mindentől, ami az erők megosztására vezet. Az első kerületnek ez a politika lelel meg, mert az a kotmányos jogok gyakorlatában az ország kerületei között nincsen különbség. De ez a kerület különösen örállomása a közügyeknek. Innét mennek szét mindentől az országba a kormányzat révén a kormány intézkedései s itt láthatja legjobban mindenki, hogy nem a partikularizmus az, mely az ország érdekeit biztosítja, hanem az egyetemes politika, mely az ország minden érdekét felkarolja. Szól a tisztviselői kar anyagi helyzetének javításáról. Ez sem tisztán ennek a kerületnek kérdése, hanem országos kérdés, amelynek egyik vagy másik módon megoldást kell nyernie. Ó már 1893-ban állást foglalt oly irányban, hogy a kérdést meg kell oldani s a törvényhozáásban később is többször szót emelt a tisztviselői kar érdekében, amelynek helyzete nemcsak közérdekből, hanem társadalmi érdekekből is töltetlenül javításra szorul. A kérdés annyira megérett már, hogy ki térni előle nem lehet. A megoldásnál az állam teljesítési képességét egyvél, s a hivatalnokok jogos érdekeit masrészt figyelembe kell venni. Addig, amíg a kérdésben a részletes törvénytervezetet nem látjuk, részletes nyilatkozatot nem lehet tenni. Ennek a kérdésnek *Falk Miksa* is mindig barátja volt s arra törekedett mindig, hogy ez értelemben nyerjen megoldást. Végül lekesen hangoztatja *Falk* érdemeit, aki egy egész élet tanulmányait vitte bele a közügy szolgálatába, aki igazán gyönyörködhetik tetteiben gazdag múltában, s ajánlja, karolja fel dr. *Falk* zászlaját. A kerület tradíciója szenvedne, — ugymond — ha más kezebe kerülne e kerület mandátuma, mint *Falk Miksáéba*.

Az éljenzéssel fogadott beszéd végén lépett a terembe dr. *Falk Miksa*, akit viharos éljenzéssel fogadtak.

Schwartzert Ottó üdvözölte őt néhány szóval s megkérte, hogy az ősi hagyományokhoz híven mondja el programbeszédét.

Falk Miksa bevezetésül ismertette a maga parlamenti munkásságát, mely után a legközelebbi mult kiváló eseményéről, a jelen helyzetről és a jövő iránti reményeiről és aggodalmairól beszélt. A közelmúlt eseményei közül, ugymond, legfontosabb azon kormányváltozás, mely két év előtt bekövetkezett. Nem látok okot arra, hogy teljes nyíltsággal el ne mondjam milyen állást foglaltam el ama nagyfontosságú eseménnyel szemben és — teljesen eltekintve azon személyes momentumtól, hogy engem 30 év óta soha egy percre meg nem zavart barátság köteleke tűz a jelenlegi miniszterelnökhöz. — ugymond, ettől teljesen eltekintve, mi indított arra, hogy az új kormányt leltetlenül támogassam.

Tárgyalgomas megítélte, következőképpen állott a dolog: Miként talán emlékezni fognak, őt évvel ezelőtől önkönköz intézett beszédemben máris érteltem azon eshetőséget, hogy az éljenök obstrukció általi leheletenné akarván tenni egy a költésvetés rendes tárgyását, mint egy költésvetési ideiglennek megszavazását. Amit akkor legalább is nagy valószínűlenné tartottam, az nem azonnal ugyan de valamivel későbbben valóban bekövetkezett: a parlament

— Nem, mondta *Rozi*.
— Hát mé gyötté akkor hozzám?
— Hogy íköttöm legyen. Így mondta szórúszóra. Felfordult velem a világ, de azt hittem azt után, hogy csak tréfál.
Akkor történt, hogy nagy öröm ért. Azt se tudom, hogy, hogy nem, csak írásban kaptam, hogy valami meghalt nagyném után örököltem egy kis pénzt. Nagy örömmel mondtam *Rozinak*.
— Mit csináljunk a pénzzel, tanszkodtam vele. Abba állottunk meg, hogy házat veszünk. Eppen kifutotta arra, amiben laktunk, hát megvettem.

— Rád íratom a ház felit, mondtam *Rozinak*, ha nem leszel olyan szégyellős. *Rozi* azt mondta, hogy nem lesz. Hát szeretsz-e? kérdeztem. Szerettek *Pista*, mondta ő. Ráíratom a ház felit. Ekkor, mintha elváltgát volna az asszony természetit, csak így-úgy beszélt velem. Nem igen vettem sokba, mer gondoltam, sehez természetü, hát inkább engedek neki.

Egyszer azt mondja *Rozi*, ugy karésony felé esett, hogy egy szegény ember kvártélyt keresett nálunk. Meg is fizetne, csak fogadjuk be. Nekem nem nagy kedvem volt hozzá, de *Rozi* csak erősködött, hogy jó lesz, hát hogy veszedelem ne támadjon, ráálltam. Innen ezután nem volt nyugodalmas napom. Örök veszedelem vót a házunk. A kvártélyos, *Jeges Mátvás*, fekete felhőt borított az életemre. Nemhogy gyarapodtunk volna, de fogytunk; a kis megtakarogatott pénzünk fogyott, pedig nem dorbézoltam, jót nem is ettem, csak a kvártélyos gyarapodott. Rongyosan gyött hozzánk, esinosan járt azóta. Amit meg hallottam a szomszédoktól, hogy mikor otthon nem vagyok,

6 akkor is nálam van, dologba se jár, csak nálam van mindég — — meg hogy *Rozi* má nem szégyellős vele, hittem is, nem is.

Kunos István elhallgatott megint. Mereven maga elé szegezi szemét, sápadt arcára egy kis pirosság ül.

— Hát oztán, mondja az elnök.

A nagy teremben esőnd van, szinte feszült a páras levegő. A kíváncsi fejek merev mozdulatlansággal szegződnék *Kunos István* felé. Olykor-olykor mozdúl csak meg a vádló ügyész, vagy a védő kezében a toll és sietve pereg végig a papíroson. Az esküdtek s bírák szinte érzéketlen nyuzalommal haligatnak. Minden fül *Kunos István* akarja hallani, minden szem rá néz.

Kunos István nagyot lélegzik s folytatja: Egyszer kérdeztem az asszonyt: *Rozi*, tudod-e, mit beszélnék? Hogy azt a *Jeges Mátvás* szereted! Igen-e? mond meg, ha Isten ismért.

— Megmondom, szeretem hát, nem istéged. Szeretem.

— *Rozi*, kiáltottam, megbolondútá.

— Nem én, — mondta — utálatos vagy előttem.

Akkor egybekaptunk, de *Rozi* erősebb vót, hát én huztam a rövidebbet.

— Váljunk szét, *Rozi*, — mondtam, mikor láttam, hogy nem bírok vele. Menj te erre, én megyek arra.

— Csak eridj, — kiabált *Rozi* — kösd fel magad, tisztulj ki a házamból.

— A te házadból? — kiáltom — hát a tied ez?

— Vágd szét, ha akarod, a felit az enyim, meg azé, akinek adom.

Kunos István megint megáll s köhécsel egy kis ideig, ezután folytatja:

— Gondoltam, az asszonnyal nem bírok, a kvártélyost küldöm el. Magam se szívesen veszem, ha elmegy az asszony, mer szerettem. Nem tudom mé, de nagyon szerettem.

— Elküldöd? — kiabált az asszony.

— Ha szereted, elküldöm.

— Akkor én is megyek.

— Felkérem alásan a tekintetes urakat, nem bírtam azt mondani neki, hogy menj vele te is. Inkább, gondoltam, megyek én, elmegyek. Ugy hogy soha utjába ne álljak. Nincs aki utánam rina, se kiesi, se nagy, hát elmegyek örökre. A kenyerévő bieskámot kifentem, écekarja magamhó vettem. No, mondok, most má csakugyan elmegyek. Keservesen esett, hogy itthagyjam *Rozi*-t, de mégis csak álltam a szándékomot.

Jó éjfel felé lehelet az idő, hogy felkeltem a lócsár. *Rozi* is aludt, meg a kvártélyos is. Odamentem az ágyhó. Isten véled, *Rozi*, kiáltottam, ozt magamba szurtam a bieskámot.

Kunos István széthajítja mellén a szürke rabruhát s odaruztat a mellére. A szíve környékén három seb van, jó széles, forradásos seb. Szólna, mikor rámutat, de csak a szája mozog, hangot nem tud adni.

— Tovább, tovább, sürgeti az elnök.

Valami állati hang tör elő *Kunos István*ból, ugy mondja:

— Hát ezt érdemöltem én a szeretetemér, hogy dógoztam, mint a kutya, hogy a kedvié keserü keresetemel tartottam a szeretőt is, csak szeretetből, csakhogy lássam.

A nagy terem párázatos levegője megmozdul, a közönség soraiban halk moraj kel. Egy-

UJ IDŐK.

Herczeg Ferenc lapja valóságos album-füzettel indult meg az új negyedben. Közlyeméneinek a gaz dagsága, képeinek a szépsége révén a legnagyobb külföldi képes lapokkal kiállja a versenyt. Januárban pompás, nagyméretű, keretbe való szines képet ad teljesen díjtalanul előfizetőinek. A magyar háznak magyar művészi díszre lesz ez a gyönyörű reprodukció. Az *Uj Idők* előfizetési ára negyedévre 4 korona.

Előfizethetni postautalványon a kiadóhivatalnál Budapesten, Andrassy-ut 10. — Mutatványszámot kérésre szívesen küldünk.

rendes működését az ellenék obstrukciója csakugyan teljesen megakasztotta. Már most két új között lehetett és kellett választani: vagy merveleg ragaszkodni a parlamentarizmus azon alapelveihez, mi szerint alkotmányos államban a többség akarata dönt és soha sem szabad megengedni azt, hogy az ellenék a kisebbség a maga akaratát ráerőszakolja a többségre. Ezt a nézetet vallotta az akkori miniszterelnök. Ha az elnapolásnak nem volna ilyen eredménye és az újabb összejárás Házban a kisebbség a régi taktikát folytatná, akkor a koronának a képviselőkkel felosztását akarta javasolni és ezen felosztást mindaddig ismételné, míg nem sikerül oly házat megalkotni, mely hajlandó a parlament tanácskozásait ismét a rendes mederbe terelni. Ezen eljárás elméletileg talán megjelölt volna az alkotmányosság és a parlamentarizmus általános fogalmának, de a gyakorlati kivételben különösen a magyar alkotmánynál és a pozitív magyar törvényekkel nehezen lett volna összeegyeztethető. A másik út az volt: nem annyira a parlamentarizmus elméletének szigorú követelményeit szem előtt tartani, mint inkább a békés megoldás lehetőségét keresni, nem a szabadelvű párt programja valamely lényeges elvénél feladása árán, hanem úgy, hogy az ellenékek egynemű oly követelése, mely ezen program lényegével ellentétben nincsen, teljesítetik, ha ő azzal viszonyozza, hogy a parlament működésének rendes menetét többé nem fogja gátolni. Ez utóbbi eljárás Széll Kálmán ajánlotta, aki mint Deák Ferenc legnivatottabb tanítványa, bizonyosan az alkalommal is szem előtt tartotta nagy mesterségek azon mondanását, hogy a hazaért mindent kell kockáztatni; de magát a hazát kockáztatni nem szabad.

Térmissztesnek találom, hogy irányadó helyen hol a mult keserű tapasztalásai bizonyosan még élénk emlékekben vannak, a békés megoldás megkísérlése mellett döntöttek, amiből aztán önként követték azt, hogy a másik irány képviselőjének, Bánffy Dezső bárónak helyét át kellett engednie annak, aki nemcsak általánosságban ajánlotta a békés megoldást, hanem az egyezkedés kész tervezetét is a korona elé terjesztési képes volt. Tehát nem az elvekre nézve egymással ellenkező, vagy akárcsak lényegesen eltérő két program állott egymással szemben, hanem éppen ellenkezőleg, a politikai program, t. i. a szabadelvű párt programja, melyet nemcsak a volt miniszterelnök vallott, hanem melynek hívei közé a jelenlegi miniszterelnök is évtizedek óta tartozott, alapjaira nézve szerietlenül került ki a küzdelemből és csak ezen program érvényesülésének módjára nézve történt változás. A szabadelvű párt tehát teljes számban együtt maradhatott és a régi hűséggel csoportosulhatott a régi zászló körül, melyet most egy új vezér lobogtatott, aki azelőtt is mint követő az ő soraiban ugyanezen zászló alatt harcolt.

De növekedett e párt számára nézve is az által, hogy az addig fennállott nemzeti párt tagjai hozzá csatlakoztak. Ezre nekem egyik régi óhajom teljesült melyet évekként előbb nemcsak a sajátban hangzottam, hanem nyíltan kimondtam azon beszédben is, melyet öt évvel ezelőtt önként tartottam.

Ema szabadelvű és a nemzeti párt egyesülését tehát oly időben kívántam, midőn a kormány párt soraiban még kevés embernek volt bátorsága ezen óhajnak nyíltan kifejezését adni, valósulása pedig még messze távolban látszott derengeni. Sőt én, mikor az egyesülés aztán már küszöbön állott, tovább mentem és nem egyszer, hanem ismételtelen adtam kifejezését a feletti

sainálkózásonnak is, hogy midőn az új kabinet megalkult, abban a volt nemzeti párt egyik vagy másik tagja nem nyerte el az öt megjelölt helyet. Ha ez akkor így történik, meglehet, hogy a régi szabadelvű párt egyik vagy másik tagjának ez rosszul esett volna, de jót állók érte, hogy egyetlen ember nem hagyta volna el a pártot, az addig külvívált két párt összeolvadása pedig sokkal gyorsabban ment volna véghez és sehol hitelt nem találtak volna azok a híresztelések, melyek az új szabadelvű párt benső fészeséget írtak — habár általában — némi kéteket fűszerezhettek. Hogy ezen kéteket nem jogosultak, azt a tényeknek egész sorozata bizonyítja.

Valabánszor erre alkalom volt, az egész párt mint egy ember kifejezését adott a kormány, első sorban annak feje iránti bizalmának és soha egyetlenegy disonnanja nem vevült ezen nyilatkozatokba. Innen-onnan a jelenlegi kormány, főleg pedig a kormány fejeinek az erély, a határozottság hiányát vetették szemére. Ha ez alatt azt értették, hogy a miniszterelnök nem hajlandó minden felmerülő kérdésre nézve — akár nagy, akár kicsiny — annak fontosságára — azonnal az aut-aut-ot felállítani és merveleg ragaszkodni egy előre megálapított nézethez, ezen kifogásnak lehet némi jogosultsága, de úgy hiszem, Macchiavelli azon mondanása, hogy minden állam ugyanazon elvek segítségével tartatik fenn, melyeknek a maga létrejövele óta köszönheti: ezen szabálya kormányokra is alkalmazható és minden kormány szintén azokor az aprékok tarthatja jenn magát, amelyekkel létesült. A jelenlegi kormány, amint már ezelőtt kitétem, kompromisszum útján jött létre és így természetes, hogy ugyanezt a rendszert folytatja az időről-időre felmerülő nézeteltérésekkel szemben. De ennek megvan a maga határa és ezt a határt Széll Kálmán még egyelőreleg esetben sem lépte túl ezen határ pedig ott van megvonna, ahol a szabadelvű párt a miniszterelnök által szabatosan formulázott programjának alapelvei kerülnek szóba. Ezen alapelvekből a miniszterelnök soha még egyetlenegyét sem áldozott fel és meg vagyok győződve, hogy ezt ezután sem fogja tenni.

Újab időben divattá lett a reakció ürdögét a falra festeni és többé-kevésbé őszinte, vagy nem őszinte rémlátással a szabadelvűséget lenyegető válságról szólni. Ha az ember már most azt kérdezi, min alapulnak ezek az aggodalmak akkor az egyik az agrarizmusra a másik a klerikalizmusra, a harmadik pedig ennek a kétnek általános szövetkezésére utal. Ami az agrarizmust illeti, ha ez alatt azt értjük, hogy Magyarországi jólétének főszlopat a földmívelés képezi, és hogy ennél fogva a földműves osztály érdeke eminenten országos érdek is, akkor ennek nem lehet ellenmondani. De ha felép egy töredék, mely ezen tulmenve, nem elégszik meg azzal, hogy a földbirtokos lakosság minden méltányos igénye kielégítették hanem arra törekszik, hogy ezen osztály számára kiváltásokot biztosítson, akkor ez ellen nem lehet eléggé érejesen tiltakozni. Ezen irány pregnans kifejezését találta egy nyílt levélben. Arra, hogy kiváltásokait nyilvánosságra hozzák, az illetőknek kétségtelenül fogunk van, sőt köszönettel tarzunk nekik, ha fellebbentek azt a fátyolt, mely eddig szándékukat fedte, mert ezáltal nyilvánvalóvá lett, hogy egyoldalú osztályérdek képezi egész működésük rugóját. Ha aztán majd a parlamentben ugyanezek a javaslatokat és e szerint foglalnának állást valamely javaslat mellett vagy ellen, erről

majd annak idején szólunk de egyelőre valami nagyobb fontosságot egyáltalán nem tulajdonítok a dolgoknak és nevezetesen nem osztom az a miatt való elszörnyűködést, hogy ezen urak még a szabadelvű párt köteleikében megmaradnak. Ez utóbbi kérdés is csak akkor fog aktualissá válni, ha az illetők azon nézeteiket, melyekkel eddig csak az elmélet útján és egy-egy választókerület megnyerése céljából mozogtak, törvényhozási uton konkrét alakban akarnák érvényre juttatni, illetőleg a parlamenti többségnek az ő programjukhoz való hozzájárulását megnyerni. Akkor ezt az ugynevezett agrarprogramot határozottan vissza fogja utasítani, a párt többsége az illetőkre bizván aztán annak eldöntését, vajjon a pártnak ily állásigazolása után bent maradhatnak-e abban, vagy sem.

Szint oly kevéssé félelem előttem a klerikalizmus réme azon egyszerű okból, mert nézetem szerint ezen klerikalizmus a szó általánosan elfogadott értelmében Magyarországon nem létezik, de nem is lehetséges. Ilyesminek nálunk nincs talaja. Ha a katolikusok, első sorban a katolikus papok, saját hitük mellett buzgólnak, csak oly joggal élnek, melyet más felekezetek is akadálytalanul gyakorolnak. De azt a törekvést, hogy a kátholika egyház jogainak érvényesítése más felekezetek jogainak vagy szabadságának elnyomásával járjon, komolyan szembavehető körökben én legalább még nem bírtam észrevenni. Magyarországnak püspöki kara ez idő szerint, mondhatom kivétel nélkül, oly férfiakból áll akik igenis minden buzgalommal teljesítik szent hivatásukat, de a mellett egyelőre egy modern műveltség magas fokán álló, felelősségsúit és valódi humanizmustól ílett férfiak, első sorban pedig magyar emberek.

Megiehet, hogy a jövő országgyűlésen a nép párt néhány taggal többet fog számlálni, de én ebben sem látok veszélyt, mert programjuknak egyetlen konkrét pontját, az egyházpolitikai törvények revízióját akkor sem fogják keresztül vihetni.

A liberalizmus addig, amíg Széll Kálmán ül a miniszterelnöki széken, veszély nem fenyegetheti, de ha ő utána valamikor akadna oly előttünk ma még ismeretlen hős, akinek bátorsága volna reakcionárius kísérletet tenni, akkor engem mindenkor a szabadság védőinek sorában fogunk találni.

Egyelőre a jövő országgyűlést oly fontos és a szó teljes értelmében Magyarországi életérdekeit érintő kérdések fogják foglalkoztatni. Talán nem kell mondanom, hogy ezen kérdések alatt első sorban a közgazdaságiakat értem, ugy azokat, melyek új kiegyezés útján köztünk és a monarkia másik állama közt, valamint azokat, melyek kereskedelmi szerződéseket által az osztrák-magyar monarkia és a külföldi államok közt lesznek megoldandók. Ami a magyar-osztrák kiegyezésről illeti, méltóztatnak emlékezni, hogy annak legfontosabb részére nézve még Bánffy idejében a magyar és az akkori osztrák kormány között létrejött a megállapodás, és amennyire a magyarországi közvéleményt ismerem, ez helyesléseivel kísérte ezen megállapodásokat és ugyanezen álláspontot foglalja el alkalmasint a jövő országgyűlés is. De az a baj, hogy ezt a kiegyezési kérdést egyoldalúan elintézni nem lehet. Ausztriában pedig nemcsak hogy a két kormány közt évek előtt történt megállapodás részleteire nézve eltérők a nézetek ami már magában véve is nagy baj, hanem évek óta még sem jutottak még, hogy a kiegyezési elterjesztéseket az osztrák parlament egyáltalában tárgya hatta volna. Teljesen egyetérték azokkal, akik azt mondják, hogy ez a helyzet

egy esküdt is megmozdul. Egy pillanat mulva megint esönd van.

— Beteggyba estem, folytatja Kunos István, onnan néztem, milyen vigan jár-kei az asszony. Ha ételt adott, háttal nyújtotta felém. Utállak, mondta, Jeges Mátyást meg szeretem. Felkérem alásan, akkor verődött belém csak a bieska igazán, mikor így beszélt.

— Kértem, menjen doktoré, vagy vezessen oda.

— Eridj magad, — mondta, de vissza se győjj. Sinködd el magad a házon kívül, ne csinál nekem bajt.

Három hét mulva fellábadtam annyira, hogy kikeltem az ágyból. Megforgattam magamban, mit csináljak. A bieskával nem tudtam magam elemészteni, hát majd másdnt. De lássa Rozi is, a szemü előtt teszem. Hogy lásson legalább.

A ládafiából kivettem négy pengőt, aztán eimentem, hogy revolvert vegyek. Akudtam is rá, ne pazarlódjön a pénz, hogy legyen Rozinak. Három keservesen keresett pengőt fiztettem érte. Hazafelé menet átgondoltam a sorom. Hát ide jutottam. Felnövekedtem, szógátam tisztességével, meg is becsütek. Hát hogy ide jutottam, ki az oka? Nem bántottam az asszonyt, ő bántott inkább, szerettem, szerettem is, ő meg másval éli a világát. Velem szgyellés, másval nem. Rozi mindennek az oka, én nem. Hát ki haljon meg, felkérem alásan az urakat, az ártatlan? Nem igazság, gondoltam. Megölöm Rozit, hogy veszzsen, aki mindennek az oka. Megölöm.

Lassan beszél Kunos István, meg-megáll a szava, mint akkor a gondolata, hogy hazafelé menve magával töprengett.

— Az uton mégis gondoltam egyet. Nem ölöm meg, tán csak észre tér. Mer hát szerettem a Rozit...

— Kint varrt éppen a ház mellett, mikor hazaértem. A revolver a kabátom belső zsebibe vót. Szinte fétem, hogy megtudja, milyen szándok forgott a fejembe. Szegyenkezve mentem feléje.

— Hát visszagyóttó, kutya, kiált rám.

— Vissza, mondok, de hát még beszélsz így velem. Ne hajekodj asszony, én vagyok táng az urad.

— Te ám, mondja s egybe felugrik elé.

— De meg vagy tuhalkodva, mé haragszol rám, Rozi, ne békétlenkedjünk má.

— Ne beszélj, hova tetted a pénztaladábó? Ezzel megfog s rángat a vállamra fogva. Mondtam má, hogy természetesebb asszony vót egészséges koromba is, mint én, most meg beteg létemre ugyanezak elbánhatott velem.

— Ne bánts, — kiáltom. De ő csak rángat. Akkor a keze oda téved a zsebembe, ahol a revolver vót. Nagyot sikít, azt szaladni kezd a házaftó felé. Engem meg elfut a vér, kirántom a revolvert, rálvók. Rozi csak szalad, én utána. Megint lövök.

Arra ébredök, hogy összeszaladt a népség körülöttem, Rózi meg előttem a földön. Meghalt, alásan felkérem az urakat, pedig szerettem akkor is.

Kunos István zokogva hajtja le a fejét s oda roskad a háta mögött álló székre. Csak sokára tér magához, hogy felelhet az elnök kérdéseire.

Remek beszédben, szigoru logikai érveléssel fejtegeti az esetet vádbeszédben az ügyész. Lélegzetet visszafogja halgat mindenki, csak Kunos István rándul össze s zokog fel olykor-olykor. Sulyos érvekkel mutatja ki az ügyész, hogy Kunos István nem a törvényes uton vett magának igazságot, hanem a maga kezevel. Olt, a felesé-

gét ölte meg. A klasszikus tömörségű beszéd, az ügyész fényes tehetségével megépitve, mint megdönthetetlen piramis emelkedik fel zordanan, sőtéten, szinte megdöbbentően igazan. És azok az érvek, melyek nagy szikladarabokként, mérhetetlen sulyal kapcsolódnak egybe a logika vas erejével, a Kunos István lelkére neheznek. Ráneheznek, hogy bűnös.

— Önök kötelesege, végzi az ügyész beszédét, hogy erre az emberre kimondják a bűnöst, esküdt uraim.

A védő lelkesen, bátran nekiáll a nagy piramisnak, hogy megbontsa, hogy lehordjon minden terhet a Kunos István lelkéről. Ugy látszik, minden eskányvágása visszapattan. Nem is bontogatja már, hanem épít ő is. Egy másik piramist, melynek minden érve sulyos kő, mindenki vasgikával kapcsolódik egybe. Rakja, rakja a tárgyalóterem kísérletes esöndjében. Csengő szava élesen járja át a parázatos levegőt. Kunos István még keservesebben sir, mint előbb. Fel se veszi fejét, tenyerébe hajtja. Ugy foly le a sápadt kezén, le rabruháján a fényes könnyű.

A védő bevezette mivét.

— Önökön áll, végzi, hogy ezen szegény embert visszaadják a napvilágnak, hogy kimondják rá a nembűnöst, esküdt uraim.

Az esküdtek tanácskozára vonulnak. Egy óra telik el, a közönségnek meghosszabbítja a kíváncsiság, Kunos Istvánnak a gyötrelm. Esztendők hosszú az neki: kívánatos és félelmetes is egyszerre, hogy várakozásának vége szakadjon.

Végre. Minden szem az esküdtekre tapad. Csönd. — Nem bűnös; felmentették!

Magyarországra nézve nemcsak hátrányos, hanem meg-alázással is jár, midőn legontosabb érdekeink kielégítése egy idegen testületnek szeszélyétől függ, remélem azonban, hogy ezen helyzetnek most már aránylag rövid idő alatt vége lesz és hogy minden valószínűség szerint még ezen év folyamán tudni fogjuk, vajjon van-e kilátás arra, hogy az ugynevezett kiegyezési kérdések a két parlament egybehangzó határozatai által megoldásukat találják vagy sem. Ezzel aztán természetesen el lesz döntve azon kérdés is mely hónapok óta oly élkétek foglalkoztatja a közvéleményt, t. i. a közös vagy a külön vámtérület kérdése. A ma-gam részéről, aki már annyiszor nyilatkoztam e tárgy-ról, csak újból kijelenthetem, hogy én előttem sem a köz-ös, sem a külön vámtérület magában véve nem képez oly célt, melyet minden áron el kell érni, hanem esz-köz az ország anyagi érdekeinek érvényesítésére. Vannak nálunk ilyen értelmes politikuskok és jó haza-fiak, kik hatalmas érveikkel buzgólkodnak az önálló vámtérület mellett, de Lajthán túl is vannak és ezek-nek száma újabb időben fejűdően szaporodik, akik nem kevesebé hatalmas érvekkel iparkodnak kimu-tatni azt, hogy a közös vámtérület mily előnyököt nyújt Magyarországnak és mily hátrányokkal jár Ausz-triára nézve. Az ellogatlatlan itélőkéntelen elismerni, hogy az egyik, mint a másik okoskodás jogosu tságát. A közös, vagy külön vámtérület kérdésében is az egyik, vagy másik mellett e határozás attól függ, milyen feltételek alatt tartható fenn jövőben is a közös vámtérület. Mert ha úgy látnám, hogy medicina pejo-r morbo hogy a közösség fenntartása a magyar érdek szempontjából elfogadhatatlan feltételekhez köthetnek, én magam is egy percig nem haboznék a vámtérület elkülönítése mellett állást foglalni; de ugyanazal az őszinteséggel ki kell jelenítenem, hogy ha a közös vámtérület még némi, de a várható előnyökhöz kellő arányban álló áldozat árán is fenntartható, én annak fenntartása mellett vagyok. Nagyon közel a külföldiakkal fennálló kereskedelmi szerződések lejártának határideje és hogy mielőtt a szerződések megújításáról szó lehetne, a Magyar-ország és Ausztria közti viszonyoknak teljesen tisztában kell lennie. Az hiszem, hogy a nemrégben közzétett német vámtarifa-tervezet józánitól fog hatni egyfelől mindkét állam irányadó politikáira, másfelől mind-egyik államban azokra az elemekre, akik a közgazda-ság egyes tényezőinek a többiek rovására túlsúlyt akarnának biztosítani, akiket azonban a német vámtarifa mégis csak meggyőzhetett arról, hogy ezen ér-dekek vaemennyien igen komolyan vannak veszé-lyeztetve, és hogy ezen veszély elhárítására csak-ugyan a nemzet összes osztályainak őszinte összhang-zatos védekezése szükséges.

A kvótának időközben történt felemeléséről szólni ez a alkalommal talán nem volna mulhatatlanul szükséges, mert ezen emelés nem a parlamentnek határozata, hanem a korona döntése által történt, de mivel e döntés elfogadta azon arányt, melyre nézve a két kvótadeputáció egyezkedett én pedig a magyar deputációnak nemcsak tagja, hanem előadója is voltam, erkölcsi kötelességemnek érzem e tárgyról is röviden nyilatkozni. Három évűted óta ismétellen utaltam arra, hogy a kvóta dolgában az 1867 : XII. törvényeikk lényeges hézagot mutat amennyiben csak azt rendeli, hogy a kvótát az előterjesztett adatok alapján meghatározandó, de egy szóval sem mondja meg mitőlé adatok legyenek azok, melyek a számítás alapját képezik. Erre pedig annyival inkább lett volna szükség, mert itt kettőn áll a vásár s a két alkudozó fél számítása sohasem vághat össze, ha mindegyik más-más adatok alapján teszi meg számí-tását. Így is lett. Már 1868-ban a magyar deputáció az egyes és közvetett adóknak brutto-jövedelmét vette alapul és a magyar kvótát nem egészen 21%-ban számí-totta ki. Osztrák részről már akkor sem a számítás elvi alapját, sem a számítás eredményét nem fogadták el. A vita vége egy kompromisszum volt, mely szerint mi az általunk kiszámított százalékat körülbelül 30%-kal megoldotunk és 30% kvótát elvállaltunk. Az utána következő kvótatárgyalásnál az osztrákok még ezt a 30%-ot is kevesleték, holott mi kimutattuk hogy még ezzel is túlmegyünk kötelezettségünkön. A vita vége ismét egy kompromisszum volt, tudniillik a statusquo fenntartása.

Az utolsó tárgyalás kezdetén az osztrákok egy része azzal állott elő, hogy a népességi arány véte-sék alapul és e szerint Magyarország fizessen 43%-ot, az osztrák deputáció másik része pedig a paritás éle szerint pláne 50%-al akart bennünket megterhelni. Ily képtelen követelésekkel szemben mi kijelentettük, hogy azok felett egyáltalában nem tárgyalunk. Erre aztán az osztrák deputáció mérsékeltabb elemei hosszú tárgyalás után lementek 43-ról 33-ra. Ekkor mi körülbelül így okosodtunk: ha a két depu-táció, illetőleg a két parlament nem tud egyez-kedni, akkor a törvény értelmében ő fe sége dönt, már pedig ő felsége nemcsak magyar király, ha-nem osztrák császár is lévén, nem képzeltük, hogy ő egyoldalúan ráállna akár az osztrák, akár a magyar javaslatra hanem a kettő közt a közepet fogja tartani, azaz a differenciát megjelölti, ami körülbelül megjelöl a 34%-nak. De a korona döntésének, elte-kintve attól, hogy az csak egy évre szólhat, mindig bizonyos absolutisticus mellékeze van és így mindkét deputáció jobbnak vélte — minthogy a számbeli eredmény így is, amugy is ugyanaz lett volna — ab-ban a javaslatban megállapodni, hogy ez a 34 : 65 6 arány állapítassék meg a parlamentek után és nem-csak egy, hanem kilenc vagy tíz évre.

A bécsi parlamentnek önként előtt is ismeretes viszonyai eddig nem engedték meg, hogy a javaslat odaát tárgyalassék. Remélem azonban, hogy a jövő országgyűlés ezen kérdést is szorosan parlamentáris uton és hosszabb időre terjedő érvényűvel fogja el-eintézhetni, még pedig a deputáció javaslata értelmében.

Még csak egy tárgyról, mely az utolsó időben nagy mértékben foglalkoztatta a közvéleményt kíván-nék néhány szót mondani. Ez a tisztviselői kérdé-s. Azt mondom, röviden szándékozom vele foglalkozni,

mert, ha méltóztatnának maguknak azt a fáradságot venni, hogy öt év előtől önközűt intézett beszédem újból megéneki, ugy fogják találni, hogy körülbelül mindent amit erről a kérdéssről mondani lehet, akko-rában már elmondtam, hogy: abban a pillanatban, midőn ez a törvény odaát életbe lép, lehetetlen, hogy a magyar kormány az Ausztriában adott példát ne kövesse, lehetetlen, hogy a magyar állam tisztviselői aránylag kedvezőtlenebb helyzetben legyen mint a vele hasonirangu osztrák tisztviselő, mert ez igaz-ságtalanság volna a tisztviselőre nézve és meg-szégényítő a magyar államra nézve. Fajdalom, ezen éppen oly igazságtalan, mint megszégényítő állapot még máig tart, de azon mozgalom, mely az utolsó hónapok aatt a tisztviselők sorában országszerte megindult, azon reményre jogosít, hogy ezen sok ezer meg ezer család életérdekeit érintő ügy végre ked-vező megoldást fogja venni. A siker biztosítására két dolog mulhatatlanul szükséges: először az, hogy a tisztviselők maguk ne komplikálják a kérdést, hanem kö-vetéseikben szorítkozzanak a legfontosabb két dologra, t. i. a fizetéseik felemelésére, továbbá szolgálati prag-matika megalkotására és minél gyorsabb életbeéptetésére. A második az: rábírní a képviselők minél nagyobb számát, hogy a tisztviselői imént említett kérvényét ne engedjék egyszerűen kiadni a kormánynak tekintetbe vétel végett hanem mondja ki a képviselő-ház határozatilag, hogy a tisztviselőknak mozgalmát és nevezetesen az imént említett két követelését a maga részéről is teljesen jogosu tságnak tartja és arra utasítja a kormányt, hogy ez ügyben minél előbb elő-terjesztést tegyen az országgyűlésnek.

A kerület ugynevezett helyi érdekeiről még nem is szóltam. Feleslegesnek is tartom, mert e tekintetben csakugyan áll az, hogy saxa loquuntur, a kövek beszél-nek! Ha visszaemlékezem, hogy tíz év előt, midőn elő-szűrvolt szerencsem mint képviselőjelölt önként előt meg-jelenni mily keservesen kellettpanaszokdom ezen kerü-let anyagi érdekeinek elhanyagoltására, nevezetesen a közlekedési eszközök majdnem teljes hiánya miatt, mily féltékeny merem érinteni azt a reményt, hogy tán sikerülni fog egy új hidat, az esküférti hidat létre-hozni. Ha látom a gyönyörű új épületek impozáns sorát, melyeket nemcsak már évek óta egy új hid két össze a főváros balparti részével, hanem igen rövid idő múlva még egy második új hid fogja össze-kapcsolni, ha aztán amellett, ami már megvan, tekint-tembe vesszük még azt is, amiről teljes biztossággal tudok, hogy egy, legfőkébb két esztendő múlva meg-lesz, akkor csakugyan örömtől repdeső szívvel be-kell vallanunk, hogy ez a gyors és nagyművi fejlé-dés legvérmesebb reményeinket is túlszárnyalta. Remé-lem, nem teszik lel rólam azt az izlésteleniséget hogy e bámulatos eredmények, vagy akár csak egy részének érdemét magamnak akarom tulajdonítani. Eszem ágában sincs. Az érdem első sorban a kerület derék polgárságáé. Másodszorban pedig az érdem a kormányé vagy he-lyesebben a kormányoké, mert Szapáry Gyulán kezde, a Wekerle- és Bánffy-kabinetek az Szeél Kálmány mindegyik kormány a legmelegebb érdeklődéssel vi-seletett ezen kerület iránt. Nekem csak azon szerény szerep jutott, hogy egyik másik ügyben irányadó he-lyen felvilágosításokkal szolgálhattam. Akár leszek újból önként képviselő. akár nem leszek az, legio-róbb óhajom mindenkor az lesz: hogy e kerület lej-lődése ezentul is ugyanazzal a gyorsasággal és ugyan-abbal az arányban haladjon, melyet az utolsó tíz év alatt észlelhetni szerencsések voltunk.

Falk beszédét sokszor szakították félbe lelkes éljenzések, végül pedig viharos tapsal és éljenzéssel jutalmazták.

(A Mezei-párt értekezlete.)

Az V. kerületi Mezei Mór-párt ma este félhétkor igen látogatott gyűlést tartott a Vigadó kistermében. Ertekés gyűlés keretében adott a párt és alkalommal kifejezést népszerű jelöltje, Mezei Mór iránt érzett ragaszkodásának. Már negydedhétkor szorongásig meg-telt a kisterem a Lipótváros választópolgáiraival oly-annyira, hogy a szomszédos nagytermet is ki kellett nyitni, hogy elérjen benne a sok érdeklődő.

Mikszáth Kálmán, az illusztris író közökhajtásra felszólalt s ez volt a gyűlés szenzációja. A mostani állapotok, a politikai helyzetnek találó szavakkal való eseteleése volt, ez a rögtönzött beszéd, amelynek gyűjtő hatása alatt lelkesen éljenze jelöltjét, Mezei Mór és a szónokot a választópolgárság. A gyűlés lefolyásáról tudósítónk a következőket írja:

Általános éljenzés között lépett az emelvényre Hüttl Tivadár, a párt elsőke s lelkes szavakban hívta fel a választókat, hogy sorakozzanak Mezei Mór zászlója alá. Tiszta ez a zászló s tiszta fegyverekkel akarja a párt most is diadalra vinni.

Általános helyeslés és éljenzés között végezte beszédét az elnök. Utána dr. Darvai Fülöp szó-lalt fel:

Szerinte Mezei érdemeket szerzett a mandá-tumra. Az ellenpárt jelöltje személyi tulajdonait egy árva szóval sem akarja érinteni, de a méltóbbnak Mezeit tartja. Majd az ellenpárt egy taragszáról be-szét. Ő hajlandó ehinni, hogy az a zöld plakát nem magának a képviselőjelöltnek tudatával került oda. Nem tudta elképzelni a szerénytelenségnek azt a fo-kát, mely ebben megnyilvánul. Az ellenfél azt hir-dette, hogy ebben a kerületben oligarchia van. Fej-tegeti, mi az oligarchia, mi az ő nézete erről. Mezei munkássága, képessége kei ő garancia, hogy őt évtizedes munkássága után újólag képviselő-nek választassuk. Felsorolja a törvényeket, melyek Mezei hathatós közreműködése mellett létrejöttek. Kéri a pártot, őrizze meg ezen a választáson is méltósá-gát. Beszél a különben liberális lefogásokról és azt az óhaját fejezi ki, hogy ezek egyesülni fognak.

Majorossy Géza rövid beszéde után az értekez-leten megjelentek zajosan kiáltották:

— Halljunk Mikszáth Kálmánt!

Mikszáth Kálmán engedett a kívánságnak és a következő érdekes beszédet mondotta:

T. uraim! En ide ugyan véletlenül jöttem, ugy hogy becsesement a tanácskozás közepébe, de mégis engedek a közökhajnak, hogy egy-két szót szól-jak. (Halljuk! Halljuk!)

Nem hogy a kereskedelem nagy érdekeiről, me-lyeket hangoztattak, beszéljek, hanem hogy kifeje-zem szeretelemet, tiszteletemet Mezei Mór iránt, akit én a szabadelvűpárti teremben tanultam megismerni, mint a legszebb, legtisztább karakterét, mint a sza-badelvűségnek egy legerősebb, legbátrabb és leghar-ciasabb katonáját. (Ugy van! Eljen Mezei!)

T. uraim! Hallottam imént a szónoktól, hogy szinte találgásoknak vettem a kereskedelmi érdekeknek oly merev és egyhangu hangoztatását, de ha utána gondolok a harcmezőkre az ország összes kerületi-ben, az ellenjelöltekre, kik a harcmezőkön küzdenek, hát indokoltnak találom azt, ánde ezenkívül is van-nak a közel jövőnek ugy, komoly kérdései, ezekre a kérdésekre már nem elég. Ehhez már quasi állam-érftu kell és Mezei államérftu is. (Igaz! Ugy van! Eljen Mezei!)

Kérem alásan, hallunk különböző program-mat melyek az osztályprogrammal akarják Magyar-országot felnevelni. En nem ítélek azoktól, mert a történelem azt tanítja, hogy itt mindig az az osztály volt az uralkodó Szent István óta egész máig, amely legjobban tudta teljesíteni kötelességét a haza iránt, (Igaz! Ugy van!)

A múlt századokban a középnemesség teljesítette legjobban a kötelességét ugy hogy ő uralkodott s ha pillanatnyilag az olygarchia elébe került is az ura-lom önként visszaesett az ő illetékes urához, aki kö-telességét legjobban teljesítette.

Ha a polgárság legjobban teljesíti kötelességét, meg vagyok győződve, politikai logika melynek semmi ellen nem mond, hogy az uralom az ő kezé-re fog kerülni Magyarországon.

De vannak ezeken kívül még egyéb program-mok, a vallásgegyenlőség felnevelésére. Ezek nagyon komoly jelenségek, de ezek sem árthatnak, mert ezen programmoesák csak buborékok, mert ezek felett áll egy nagy program, a Szeél Kálmány, amely tisztán szabadelvű! (Ugy van! Eljen!)

Jó a tiszta bor, de a legjobb bor is megzavarja a fejeiket. Még ez nem jelti azt hogy a bor rossz, hanem, hogy a koponya rossz. Most kérem alásan, azt a rossz koponyát látuk a harcmezőn, azt a rossz koponyát, mindenféleképpen, rosszat sok oldalról, rosszat hátulról, előlről rosszat és akkor van itt egy nagy koponya a Lipótvárosban és mikor mindenün-nen készül az ellenség és mikor legjobban folyik a harc és amikor van egy áramlat, mely az osztály és felekezeti harcot akarja felidézni, melyet ennek a kerületnek kellene legelsősorban észrevenni, akkor itt, e kerületben kezdenek el harcolni ez ellen a leg-erősebb és legjobb koponya ellen.

Meg vagyok győződve, hogy a Lipótváros elő-kelősége szenvedne ezáltal az ő intelligenciájuk, presztigük szenvedne ez által ha nem a mi jelöltünk, a szabadelvűségnek ez a derék, tántoríthatlan oszlopa választatnék meg. Kivánon is:

Isten éntesse Mezei Mór! (Eljenzés.)

A tetszéssel fogadtott beszéd után malomszegi Elek Pál lépett a szószeke és igen komoly tartalmu beszédben méltatta a népszerű jelölt, mezei Mór ér-dekeit és polemikus beszédben megjelölt az ellenpárt érveit és vádjaitra.

Ezt mondta többek közt: Hamis elv az, hogy kerületünknek olyan képviselő kell aki a kezével fog-lalkozik, a kereskedéssel; hanem igenis olyan, aki fejével és agyával egyaránt napról-napra kereske-delmi kérdésekkel foglalkozik és aki ezért legta-ább is épp oly élénk értekel bir, a kereskedelem és iparos osztály, mint a társadalmi fontos tényezők vitális érdekei iránt; s tudja mind ezt oly tormába-önüni, ahogy a törvényhozásban szükséges. Nem szükséges, hogy kerületünk képviselője gabona-vagy ruhakereskedő legyen, hanem igenis nagy-on fontos, hogy azzal a tudással bírjon, amely érdekeink megvédésére oly kritikus időben, mint amelyben élünk, szükséges.

Epp oly kevéssé mint a foglalkozás, épp oly kevéssé lehet a szimpatia, vagy antipathia, paftásko-dás kérdése, hogy kire szavazunk. Jól vigyázzunk, mindennapi kenyérünk kérdése vessen mindenki ma-gára és fontolja meg kire szavaz.

Mezei Mór nagyművben bírja mindazon tulaj-donságokat, amelyeket mi képviselőnkől követelünk, bebizonyította ő ezt lényesen a multban — bizunk benne a jövőben is. — Eljen Mezei Mór!

Zugó tapsviharban, lelkes éljenzés között fejezte be beszédét.

Az elnököl Hüttl ezután köszönetet mond a be-szédért. Majd zárbeszédében kijetette, hogy bár szokás a jelöltnek programbeszédet mondani a vá-lasztás előtt, de feljegása szerint ez az V. kerületben szükségtelen. Tavaly mondott nagyhatásu beszámoló beszédét Mezei, azóta a viszonyok nem változtak s inditványozza, hogy tudassák a jelölttel, hogy pro-grambeszédet nem követelnek tőle. A gyűlés ello-gadta az inditványt.

A belvárosi függetlenségi párt ma körlevelet kü-l-dött szét jelöltje, Madarász József érdekében, a bel-városi választókhöz. A körlevelében a következő szá-vakkal ajánlja az ősz jelöltet: Bizalmunknak letete-ményese s jelöltünk Madarász József! Ő, Kossuth Lajosnak kortársa, Ő, ki soha elvet nem cserélt, Ő, ki a szabadelvűséget soha meg nem tagadta, Ő, ki sohasem kereste a hatalom kegézt s mindig a nép barátja maradt, Ő, ki egy hosszú emberéleten át

mindig a tiszta függetlenség elvnek igaz apostola volt! Madarász József legyen a Belváros képviselője!

Dr. Vázsonyi Vilmos programbeszéde. Ma este 7 órakor tartotta dr. Vázsonyi Vilmos a főváros VI. kerületének demokrata-párti képviselőjelöltje programbeszédét a Royal szálló nagytermében. A programbeszéd meghallgatására mintegy 4-5000 ember jött össze. Dr. Löw Tivadar pártelnök nyitotta meg az előértekezletet üdvözlőbe a nagyszámú megjelent választópolgárokat. Indítványára dr. Leitner Adolf fővárosi ügyvéd vezetése alatt küldöttség ment dr. Vázsonyit lakására. Rövid idő múlva a jelölt megjelent választói körében. Oriási éljenzés fogadta. Vázsonyi ezután megtartotta programbeszédét:

Bevezetésül jellemzi Budapestet. Budapest a legnagyobb igazi városa s nem Velence. A korrupció legnagyobb épít a politikai tevékenység városa, mely nem érte soha a néptenger térség erejét. Hiába szabadevű a kormány, hiába van etelvé a legjobb akaratral, még az elviten helyi csoportok uralma meg nem tört, az ország boldog és szabad nem lehet.

A demokrata-párt harca nem a szabadelvűség, hanem az elvitenesség ellen irányul. Azok ellen, akik Haynautól kezdve mindenkit diszpólgárnak választottak meg, akiknek hatalma volt.

Arról szól, hogy a polgárság szabadelvűsége már nem elégti ki a polgárság érdekét, hanem megcsinált szabadelvűsége van szükség: ez a demokraciá. Hol van az egyenlőség a mai politikai jogosultak osztályában? Nem elég, hogy a nép nagy tömegei kívül állanak az alkotmány sancain, de még a politikailag jogosultak osztálya is számtalan rétegre szakad. A társadalom ma hasonló egy sok emeletű épülethez, melyben a felsőbb emelet gőgös lakói sorra leköpnek az alantabb lakókra. 1848-ban a rendi korszak megdőése előtt, — figyelembe véve a népesség számát Magyarország arányilag volt annyi választó, a mint ma. Kell-e még többet a magyar szabadelvűség jellemzésére említeni, mint azt a tény, hogy eltekinthető Széll legutolsó részleges reformjától, 30 évet ööl haladó uraima alatt csak egy választási reformot csinált 1874-ben ezzel pedig a választók számát nem szaporította. Eisméri Széll Kálmán törekvéseinek jöhszeméségét, de azt tartja, hogy új rendszert csak új intézményekkel lehet teremteni. A kormányváltozás semmit sem jelent, ha nem jár nyomában társadalomváltozás. Szóli azokról a veszedelmekről, hogy a szabadelvűségben hisző elernyedséskelhető a felekezeti és a nagyur agrarizmus támadásaitól. Majd rátér a közhivatalnokok mozgalmára és így szól: A lelkek minden ismerője igazat ad nekem, ha azt mondom a rosszul fizetett hivatalnokok a legdrágább munkaeör. Politikai frázis, hogy a közhivatalnok megélt családostól abból a sovány fizetésből, amit az állam ad neki. Ma az állam keserves dilemma elé állítja a hivatalnokait s így vagy aszkétáknak vagy eladósodott embereknek kell előbb-utóbb lenniök. Ismerem s budapesti bíróságok ügyforgalmát. Az ajárásbírónak a kezelőhivatalnokoknak valóságilag idegölő munkát kell teljesíteni. Fizetésük azonban neveltség. Merő fikció, hogy ebből meglehessen élm. Rokonzenven tehát a közhivatalnokok mozgalmá, kevesebb bürokrácia. Evesebb, de jól fizetett, gondtalanul élő közhivatalnok, ez a közigazgatási jószágának és egyszerűségének követelménye. De nem elég az anyagi javítása, emelni kell a tisztviselői kar függetlenségét is. Szolgálati pragmatikára van szükség, mely körülírja jogokat és kötelességeket. Továbbá a közigazgatási bíráskodás kiterjesztését követeli és lestei, milyen zaktátsáknak vannak kitéve a fővárosi kereskedők, szatócsok, traktosok és jogorvólast bíróságoknál nem találhatnák. A gazdasági igazság szempontjából szól a hitbizományok eltöréséről s követeli a házi tűzhegy védelmét. Szóli a kartelek megállításáról, a fogvasztási adók súlyosságáról. A munkáskérdés dolgában a kötelesség biztosítás hívenek valia magát és aggrök, rokkantság esetére való biztosítást kíván a magánhivatalnokok részére.

Beszédét nagy éljenzéssel fogadták s őt magát lelkes ovációban részesítették. Utána Schucart Antal a kereskedők, Kreutzer Lipót a magánhivatalnokok, Bálint Dezso a magántisztviselők országos szövetezetének titkára szintén a magánhivatalnokok részéről kérte fel a választópolgárságot, hogy dr. Vázsonyit támogassák. Vázsonyi életésével az ülés véget ért.

A vidéken.

(Braun Sándor jelölése.)

Miskolczi telegramm hozza híret, hogy a város északi kerülete ma Braun Sándort, a Budapesti Napló felelős szerkesztőjét kiáltotta ki a szabadelvűpárt hivatalos jelöltjének. Braun Sándor egyik szellemi vezére ennek a mi újságunknak s most értük meg az első pillanatot, amikor szeretőnk, ha nem volna olyan nyilvánvalóan közeli rokonságban velünk, mert akkor bátrabban mondhatnók el róla, micsoda mélységes tudás, erős gondolkodás és ragyogó stílerék jellemzi őt, akkor is, amikor újságot csinál és akkor is, amikor a politika terén mutakozó fogalomzavar egyszerűen megszólaltatja. Elsőrangú író, a legkellemesebb szónok, csupa finomság és csupa tudás. Az újságírók külön parlamentjében ő már régen a legelső köze emelkedett és az első perctől tudtuk, hogy oda emelkedik az igazi

parlamentben is, mert hivatottabb kevesebb foglódik ma a fiataliság táborában. Miskolcz város jó szomét dicséri, hogy Braun Sándort így kinézte magának s bizonyosak vagyunk benne, hogy ha egyszer megismerték egymást, nem is kívánkoznak el egymástól. Erős kerület erős emberre akadt; értékben, nagyráhatottságban és tetterőben egymáshoz igazán méltók: Miskolcz városa és az északi kerület szabadelvűpártjának hivatalos jelöltje.

A jelölésről a következő távirati értesítést kapjuk:

A miskolci szabadelvűpárt végrehajtó nagyválasztmányja ma tartott ülésén Miskolcz déli kerületének jelöltjévé Soltész Nagy Kálmán polgármestert, az északi kerületben pedig Braun Sándort, a Budapesti Napló felelős szerkesztőjét kiáltotta ki a párt hivatalos jelöltjévé.

A szabadelvűpárt e határozata következtében Lichtenstein József, a miskolci szabadelvűpárt érdemes elnöke, Hidvéghy Benő, Grünwald Ödön, Porczey Rezső, Irvén Dániel, Hoitsy Gedeon, Weisz József Baruch Gyula urakból álló küldöttséget menesztett Braun Sándorért, akivel Hidvéghy Benő meleg szavakban tudatta hogy a párt az északi kerület képviselőjelöltjévé kiáltotta ki.

Kisvártatva megjelent a teremben Braun Sándor. akit a választópolgárság meleg tüntetéssel és zajos éljenzéssel köszöntött. Az elnök üdvözlő szavaira az északi kerület képviselőjelöltje a következő beszéddel válaszolt:

Nagyságos pártelnök ur! Mélyen tisztelt nagyválasztmány!

Mély megilletődéssel, nagy meghatottsággal és forró köszönettel fogadom a mélyen tisztelt nagyválasztmány döntését, mely kitüntett azzal, hogy a miskolci északi kerület szabadelvűpártjának jelöltje gyanánt csatába szólít e párt dicsőséges zászája és nemes tradíciói mellé. Jól mondta a mélyen tisztelt pártelnök ur, hogy nekem írói, publicisztikai és társadalmi tevékenységem jutalma gyanánt előlegezi a párt a politikai bizodalmat is. E bizodalom üde forrás nekem, amelyből olthatatlan munkakedv fakad ki, hogy dolgozzam a szabadelvű eszme a szabadelvűpárt erkölcsi javaiért. (Élénk éljenzés.)

Ez alka ommal politikai nyilatkozatot tennem nem volna helyén. A program kifejtésének akkor jön el az ideje, amikor a pártelnök ur kegyes rendelkezése meg fogja adni a módot, hogy a polgárság egyeteme előtt hitvallást tessek. Legyen szabad mégis néhány rövid szót mondanom, amelyeket az alkalom vált ki belőlem. A mostani választási hadárat során egy bájos és üde hasonlat emelkedett ki a beszédteger hullámaiból amely a előttnek illetőleg a képviselőnek kerületéhez való viszonyát a házassággal helyezte egy vonalba. A házasság két fázisa: az eljegyzés, mely a a asztás nyelvin jelölést jelent, és az esküvő maga mely a jelölést és kerületének az urna előtt bizaomban való összejelölése. (Élénk tetszés és taps.) Méltóztassék szivesen fogadni azt az ünnepies nyilatkozatomat, hogy én magamra nézve megalkotom a házasság kötelekét, mert maga a jelölés ténye megállapítja számomra a hűség kötelességét e kerület e város minden polgára minden intézménye minden érdeke és minden kívánsága irányában. (Hosszantartó, élénk éljenzés.)

Ifjau kerültem el e város falai közül, csak gyermekök jelölték itt-járásom nyomait. Érett férfikorban most itt vagyok és kopogtatok bizalmuk ajtaján. Boldoggá büszkévé tesz engem, meghat és megindít a kegyesség, hogy ime, felem nyujtjak érettem való hevűesülk, igénytelen személyemhez való ragaszkodásuk pazar szép tanujelét, mikor exponáljak bennem politikai hitteket, érzéseiket és eszméiket. (Élénk éljenzés.) Itt vagyok eltökéltséggel, komoly megfontolással, nagy szándékkal és kérem, hogy álljunk meg együtt a harcot. Felhivom önöket, legyenek ellenérző bíráim abban, vajjon minden eleven cselekedetem e küzdésben nem fedeződik-e azzal, amit írásban hirdetem, legyenek bíráim abban, használók-e egyetlen oly eszközt, melyet más politikai küzdelemben elítéltem; (Élénk tetszés és éljenzés) nem maradok-e a szabadelvű zászló diadalának kivívásában a legmorálisabb korlátok között, nem távolítom-e el magamtól minden csábítást a kapacitálás meg nem engedett fegyvereinek? (Hosszas éljenzés és taps.)

Igén, követve felelő hívásukat, csatába szólítom Miskolcz város szabadelvű polgárságát a legnemesebb választási mérkőzés megvívására az eszme szolgálatában az érték való önteláldozásban és győzedelmük várának telepítésében. (Éljenzés.)

És ezen a ponton hadd tisztázzak egy személyi vonatkozást, amely a városban tett tapasztalásaim szerint nagy mozgató ereje most a kedélyeknek. Ismerem azt a mély gyökeret melyet a függetlenség párt nagy tiszteletben álló jelöltje iránt érzett szeretet a miskolci polgárság szívében maradandóan

vert. Botorság volna ez a vállalkozásom, ha én e gyökeret hajszálnyira is lazítani akarnám. Nem is teszem. Ellenkezőleg, vallom ime, hogy a legmélyebb reverenciával vagyok az ellenzéki jelölt kiválóságá, jellembeli előkelőségé, nagy erényei iránt és ha lehet, még magam is tonok egy levelet a polgári koszoruba, amelyet a város közönsége homlokára helyezett. (Élénk tetszés.) De vallom azután, hogy végzetes tévedés, ha nem tudjuk megkülönböztetni az egyéni rokonérzést a politikai meggyőződés és a pártállás iránt való komoly kötelességtől. (Zajos helyeslés.) E kijelentésemmel meg akarom szüntetni a lelki konfliktust, mely az urak szívében az egyéni szeretet és a politikai kötelesség között mutatkozik és szeretettel kérem a szabadelvűség minden elvhő katonáját, e kerület liberális polgárait, minden elvhő emberét, jöjjön velem a dicső uton, amelyre isten segedelmével lépünk. Szívükbe, szeretetükbe ajánlom magamat.

Zugó, riadó éljenzés és taps támadt a kerület képviselőjelöltjének a szavai nyomán. Különösen erős és mély hatást gyakorolt a szabadelvű választópolgárság színe-javából álló jelölt nagy választmány tagjaira az a melegség és az őszinte nagyrabecsülés hangja, mely Braun Sándor beszédéből a függetlenségi ellenjelölt személye iránt kicsendült.

Az értekezlet nagy lelkesedéssel elhatározta Lichtenstein József elnök indítványát, hogy a jelölésről értesíti Széll Kálmán miniszterelnököt és a szabadelvűpárt központi végrehajtó-bizottságát, egyben törtéteiben ragaszkodását fejezi ki a miniszterelnök irányában.

Miskolcz város déli kerületének jelöltje, Soltész-Nagy Kálmán, kedden délelőtti tizenegy órakor, Braun Sándor, a déli kerület képviselőjelöltje pedig ugyancsak kedden, délután négy órakor fogja elmondani programbeszédét.

Hegedüs Loránt beszámolója. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Dr. Hegedüs Loránt, Pápa város szabadelvű képviselőjelöltje ma tartotta meg beszámoló- és programbeszédét, amelyet a választók zajos tetszéssel fogadtak és többször lelkes éljenzéssel szaktották meg.

Bevezetés szavaiban vázolja a politikában beállott változást. Hangsúlyozza Széll Kálmán és kormánya iránti bizalmát s a jövő munkaprogramra nézve a sok kérdés közül csupán hárommal akar foglalkozni.

E három kérdésen fog megfordulni — ugymond a szónok — nemcsak a mostani választási harc, hanem egész politikai övönk. Először az u. n. belső kérdésekről szól; ezek közt a közigazgatási reformról, az adóreformról és a tisztviselői fizetések kérdéséről. Mint volt tisztviselő kettesen érzem e kérdés megoldásának feltétlen fontosságát az egész államszervezetre nézve s hogy addig Ausztriával nem állhatunk szembe partíziós fél gyanánt, míg nálunk az adók magasabbak, az állami fizetések pedig kisebbek, mint odaát. (Élénk tetszés és éljenzés.) Rátér ezután Ausztriával való gazdasági viszonyunk fejtegetésére. Aztán így folytatja:

Bi: Anyos előttem az, mondja, hogy amint a német lapokban látom, a német és osztrák közvélemény egészen félre van vezetve az irányban, mintha idehaza a közönség félne az önálló vámtérfel behozatalától s csak komédiát játszanék tüntetéssel. El kell ismernünk, hogy az önálló vámtérfel a 67-es kiegyezés hiva körül is számos követőt szerzett magának s ma már kétségtelen, hogy félmé tőle, ha Ausztria ezt akarja, senki sem fog. Viszont a közös vámtérfel alapján nem tagadható az, hogy a jelenlegi helyzet oly súlyos áldozatokat kíván Magyarországától, hogy okvetlenül követelnünk kell a dualizmus jobb kibaszalását Magyarország javára. E jobb kibaszalásnak egyéni nézetem szerint a legkisebb dologtól a legnagyobbig: a magyar nyelvnek és címernek konzultásoknál való egyenjogúsításától kezdve a vámtárfel megállapításáig mindenben helye kell, hogy legyen. Mindezekből a szempontokból de függetlenül a polgártársaimnak szempontjából különösen fontos, hogy az ugynevezett Széll-formula tartalmazza a 67-es kiegyezésnek, formájában a 48-iki jogoknak fel meg s mintha szintén közremunkálna a közjoi ellentéték régóta megkezdett elismomásán. Maga ez a pont is arra int minket, hogy jól szembe nézzünk legutolsó kérdésünknek: a szabadelvűség kérdésének. Igenis, ne tagadjuk, hogy e kérdésről van vetve s azért minden pontikával foglalkozónak meg kell reá felennie választói és lelkiismerete előtt. Vagy ki ne venné észre, hogy egész Európából, de különösen német és osztrák szomszédunktól évről-évre erősebben jön felénk egy növekvő áramlat, amely a szabadelvűséget támadja s nálunk is sürűn ütöget fel te őt még pedig ugyanakkor, mikor a magyar szabadelvűségnek gyászóna is kell Szilágyi Dezsőt, a hatalmat. Jellemzője ez: a felekezeti gyertyaraból szeretet helyett a harcos gyertyek szedetnek elő, a gazdasági téren pedig a megköltött szemebe szál a szabadsággal, az örökös vagyon a szerzett vagy szerződött vagyonnal és anyan irigység között indítják egymás ellen a gazdasági osztályokat. Hogy felekezeti téren nem szükséges a liberalizmust védenem, az egészen természetes, hiszen annyit jelent ez, hogy szeretettel és kíméllettel legyünk meg egymás mellett; annyit jelent ez, hogy magyarokul fogjunk mind egyenlően kezelt, mert nincsen könnyebb ennő s mert a magyar állam-eszme nagy célja másként, mint az összes felekezeti békés közreműködésével meg nem közelíthető s mert végül, hogyan rendezzünk mi magyarok elenségeink gyönyörűségére telekezett harcot, amikor még a magyarságtól is oly távol vagyunk, hogy Budapest a templomoknak több mint felében nem magyar nyel-

ven folyik a prédikáció. Általában amit eddig láttam, abból azt mondhatom, hogy ahol két telekezetet összevesszünk, ott mind a kettő vesztes maradt s győztesek csak oly akarnokok lettek, akiknek sok céljuk volt, de azok között bizony a vallásosság emelése nem szerepelt.

Legujabban aztán nem is itt, hanem a gazdasági téren indult meg a roham, mely néből az agrár jelzőt is lefogalja magának, holott Magyarországon olyan bolond politikus, ki a földművelést ne akarta volna előmozdítani, még nem akadt; viaságos ebből, hogy nem is e nem létező alakok ellen, hanem valami más ellen indult meg a harc. Megindult a véleményem szerint minden szabadelvű emberre a talpára kell állania ezzel szemben; véleményem szerint akkor, mikor a közjogi ellentétek simulóban vannak, ennél a gazdasági ütközétnél politikai alakulásunknak fontosabb és igazabban választala alig képzelhető. Mit mondjunk tehát az országszerte elhangzott ilyen programpon-tokkal szemben?, amelyek leginkább a néppárt táborából röplünek szét. Mondjuk-e azt, hogy mivel a külföldről mindjebbn szorulnak ki gazdasági termé-nyeink, tehát a gazdának sem lehet fontosabb kíván-sága, mint hogy magának itt bent fogyasztót terem-ten, ezt pedig csak bátran lendülő ipar és kereskedés adhatják meg? Vagy mondjuk-e azt, ami szintén ta-gadhatatlan, hogy midőn az ország érdekében vissza-vérünk minden oly törekvést, mely kényserzubonyt vetne a kereskedelemre s irigységgel nézi a nagyra-törékvő ipart (pedig én ilyet kívánok polgártársaim-nak); ugyanakkor, mondom, el kell itélnünk minden oly gazdasági politikát, mely megkötöttséget árul el és senyvedő utján a friss levegőtől a betegsőbbbe visz. Ha milderre, t polgártársaim, — ha arra hogy szerintem a jövő jelszava nem a megkötöttség, hanem az ipar és szabad gondolkodás; — ha arra, hogy nem helyesíthetnek oly politikát, mely ettől a magyar föld-től, mikor az szomjuhozza a pénzt, mint a tavaszi esőt, a főtöknek összegyűlémlő vagy bejövő telleges-keit a trázikus viharagyujával akarja elkergetni, ha arra, hogy Pápa városának jövőjét is csak az ipar és kereskedelem bator fellendítésében látom: ha mind-erre, mondom, az fogják némelyek a szememre vetni, hogy merkantilista vagyok, az értelmenem gunyszó dacára is azt fogom felelni, hogy szabadelvű meggyő-ződéseimből nem engedhetek. Végül általános éljenzés közben megköszöntö a választók bizalmát.

A programbeszéd után Sült József pártelnök újból felajánlotta a jelöltséget Hegedüs Lorántnak.

Gróf Apponyi Albert beszámolója. Gróf Apponyi Albert ma a fővárosban időzött s délután Jász-berénybe utazott, ahol holnap fogja elmondani be-számolóját. A rendkívül érdekes beszámolóhoz Apponyi barátai közül sokan lerándulnak Jász-berénybe.

A naszói kerület szabadelvűpártja Köblös István elnökléte alatt dr. Beck Marcel ismert budapesti ügy-védet jelölte képviselőnek. Beck nagyszámú választó-közönség jelenlétében e hó 19-én tartotta meg pro-grambeszédjét Naszódon. Beszéde elején a szabad-elvűpárt politikai elveit fejtette, majd átért a jövő országgyűlésre váró törvényhozási feladatok teje-tegésére. Behatán foglalkozott az aktuális gazdasági kérdésekkel és különösen a vám- és kereskedelmi szerződésekről, a bankügyről és az egyenes adók re-formjáról szót bővebben. A beszédet a nagyszámú hallgatóság, melyen a kerület intelligenciája jó rész-ben képviselve volt, lelkesen megéljenzte. A szabad-elvűpárt egyhangu lelkesedéssel hozott határozata alapján Köblös István pártelnök táviratlag üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt és báró Podmaniczky Frigyest, az országos szabadelvűpárt elnökét. A mi-niszterelnökhez intézett távirat szövege a következő:

Nagyméltósága Széll Kálmán miniszterelnök urnak, Budapest. A naszói választókerületi sza-badelvűpártja megalakulván, országgyűlési kép-viselőül nagyszámú választóközönség részvételé-vel egyhangulag dr. Beck Marcel budapesti ügy-védet jelölte. Ez alkalommal a pártunk egyhangu lelkesedéssel hozott határozatahoz képest örömmel üdvözöljük nagyméltóságodat, mint akinek hazafi-as programjához az ország és pártunk is igaz lelkesedéssel csatlakozik és elveit magévá teszi.

Köblös István, elnök.
A miniszterelnök a meleg üdvözlésre táviratban így válaszolt:

Köblös István pártelnök, Naszód. Csatlako-zásukat és soraközösüket az én programombhoz nagy köszönettel fogadom. Leikes kijelentésem, hogy elveimet magukévá teszik, igen értékes előttem. Fogadják örömmel és hálám kifejezését.
Széll.

Kassáról jelentik a Magyar Távirati Irodának: Ma délen érkezett ide Beöthy Akos, akit impozánsan fogadtak. A vasutnál Stecker Károly függetlenségi elnök üdvözölte. Beöthy melegen válaszolt. Ezután a 40 kocsiáll álló menet, amelyet diszmagyaros jogá-szok vezettek, cigányzenével a városba indult. Beöthy Akos gróf Fogách Istvánnal négyes fogaton hatatott be. A Schalkház-szálló erkélyéről azután Beöthy be-szédet mondott, miközben a szocialisták zavarni próbálták őt. A rendőrség intervenciójára azonban a rend csakhamar helyreállott. Beöthy vasárnap mondja el programbeszédét.

A németújvári kerületben egy könyvatos híre szerint dr. Pásztor Bertalan egri ügyvéd függetlenségi programmal próbál szerencsét a szabadelvűpárti Ro-senberg Gyula ellen.

Csaczá-ról telegrafálják a Budapesti Tudósító-nak: Ráth Péternek a kassa-oderbergi vasut vezérigazga-tójának, az az elatározása, hogy a neki két ízben is újra felajánlott képviselőjelöltséget nem fogadja el, a rokonérzésnek valósággal tüntető nyilatvánusát idézte fel a volt képviselő mellett, aki nemcsak kerületében át hanem mint a kulturális érdekeknek évtizedeken át áldozatkész előmozdítója, a kassa-oderbergi vasut egész nagy vidékén méltán népszerűségnek örvend. A hivatalos becsúztatás után amelyben a csacszai sza-badelvűpárt élénk tetszés nyilatvánusai közt dr. Hübsch Adolf ügyvéd, a párt alelnöke részesítette a volt képviselőt, köréje sereglettek a nép egyszerű gyer-mekei, daróciszűrős tót atyfiak, akiknek nem egy sziverehető mondatát lehetett hallani.

„Uram — mondá az egyik — megtettél nekünk mindent, amit ígértél, de tettel sokat olyat is, amit nem is ígértél. Aldjon meg az Isten érte!” A oca-szai szabadelvűpárt, midőn már látta, hogy Ráth Pétert maradásra semmiképp sem bírhatja, egy veje feltejtetésével óhajtott tüntetni mellette de Ráth Péter a csacszaiak által végre is méltányolt érzékenységből kérte, hogy e jelöltségtől tekintsenek el. Így történt azután, hogy báró Popper Arminnak, a szabadelvű-párt elnökének, a kerület viszonyaira s különösen a helyi szabadelvűpárt egysége megvása szempont-jával számoló javaslatára egyhangulag Hieronymi Károly jelöltségében történt megállapodás, kihez az éjjeli vonattal dr. Hübsch Adolf, a párt alelnökének vezeté-sével 25 tagú küldöttség utazott Budapestre, hogy neki a jelöltséget felajánlja.

Ráth Péter, a volt képviselő tisztelőre este 8 órakor a Klapholz-szállóban fényes lakoma volt, melyen Smialovszky Valér volt országgyűlési képviselő is részt vett és amelyen a kerület volt képviselőt és a szabadelvű eszmék bajnokait között kiáltó báró Popper Armint, a szabadelvűpárt elnökét, lelkes jel-köszöntőkben éltették. Hieronymi Károly ma délután 5 órakor fogadta a csacszai küldöttséget és este az Országos Kaszinóban vacsorát adott a tisztelőre.

Békéscsaba táviratozzák: Pukovich miniszteri fo-galmazó, akit O-Kanizsán jelöttek, egy hírlapi nyilat-kozatban kijelentette, hogy a mandátumra nem reflektál.

Szentesen Révész Béla függetlenségi jelölt ma tartotta meg programbeszédét nagy közönség előtt, amely a programot tetszéssel fogadta.

A dáradi kerületben Herman Ottó Kossuth-párti jelölt most tartotta programbeszédét, amelyben han-gsúlyo ta, hogy nem személyek, hanem elvök harcosa mert a személyek mulandók, de az elv örök Ugronék célszerűségi magyarázatával szemben Herman Ottó elmondta programbeszédében hogy őt hónapokkal Kossuth Lajos halála előtt, küldetésben ő járt Turin-ban s ekkor Kossuth a delegációként így nyilatkozott: Önök 1867-ben bementek az országgyűlésbe, részt vesznek annak tárgyálásában, annak minden bizott-ságában, alvételük magukat a hozott törvényeknek fe-zik a pénz- és véradót, szóval a mostani alkotmány alapján állanak, ennél fogva bemehtek volna a dele-gációba is. Minthogy azonban önök már kezdettől fogva elvi alapon megtámadták a delegációban való részvételt, igen nagy ok nélkül most buszonót év mulva oda be nem mehetnek, mert neveltségessé tennek ma-gukat. Arra a kérdésre, hogy melyik volna az ilyen nagy ok? — Kossuth Lajos azt mondotta, hogy az is, ha e nemzet a függetlenségi elvet győzelemre vinné s ekkor következne az Ausztrától való elválás, amikor a két állam küldöttel végeznék az elszámolást.

Ipolyásagon, mint nekünk írják, a ma megtartott választmányi gyűlés ismét viharosan folyt le. A gyű-lésen Ivánka Oszkár, a szabadelvűpárt jelöltje nem volt jelen. A Majthényi-tábor felszerelése vonult be a gyűlésre. A képviselőválasztási napot vették tárgyalás alá. Majthényi javaslatot adott be, hogy október 4-ikén legyenek a választások. Czobor alispán konstátálta, hogy e napon szünetnap van. Konkolyi képviselő szün-tén felszólalt a javaslat ellen, — a szavazásnál azon-ban a Majthényi-párt győzött. Előre kicsinált tervük bevált, a választások Hontmegyében 4-én lesznek. A gyűlésnek viharos jelenetében Ivánka László megyei bizottsági tag, Ivánka Oszkár bátyja, bosszu művének jelentette ki a tervet s erősen kikelt a javaslat ellen. Az ősz Majthényi nyilatkozata, hogy SO éven felüli kora dacára helyt áll a kirohanásoknak. Rendkívül leszűt a helyzet.

Az alsó dabasi kerületben Rákos Lajos Kossuth-párti jelölt e hó 19-én mondta el programbeszédét.

Dr. Nagy Sándor, a megyezői kerület eddigi szabadelvűpárti képviselője, ma tartja beszámolóját. Ugyanez alkalommal tartja programbeszédét is, mi-vel a kerület tekintélyes polgárai újból őt jelölték képviselőnek.

A lenyeltői kerületben dr. Baross János, kit gróf Széchenyi Imre elnöklete alatt álló agrár irányú szabadelvűpárt léptetett fel Abrányi Kornél, a kerület volt képviselője ellen, ennek javára visszalépett s ezt tudató nyílt leveleiben kijelenti, hogy mint Széll Kál-mán híve, ezt az áldozatot a pártegység érdekében hozta meg. Baross János most Csongrádon lép fel mint szabadelvűpárti jelölt.

Tolnacsármegye szabadelvűpártja ma Szegvárdon Bernrieder József elnökésével népes érkezetlet tar-tott vasárnap a vármegye mind a hat kerületének végreható-bizottságai képviselve voltak. A sza-badelvűpártnak jelöltje: Bonnyádon Perczel Dezső, Szakson Kammerer Ernő, Pakson Kenedi Géza és Kölesden Bernrieder János. Kovács Sebestyén Endre nagybírtokos lelkeshangu indítványára egyhangulag elhatározták, hogy Széll Kálmán miniszterelnöknek, Podmaniczkyknak és Perczel Dezsőnek üdvözölő sürgő-nyöket küldenek.

Kézdivásárhely város szabadelvűpártja ifj. Kupan József elnökléte alatt tartott népes közgyűlésében jövőre is eddigi képviselőjét Benke Gyulát jelölte képviselőjéül. A párt ez alkalomból lelkes táviratban üdvözölte Széll Kálmán miniszterelnököt, báró Podma-niczky Frigyest és Pótsa József főispánt.

Temes-Rékasról 160 tagú küldöttség kereste fel ma Joannovich Sándor megyei főjegyzőt, hogy neki a jelöltséget felajánlja. Joannovich a jelöltséget ellogadta és holnap tartja programbeszédét.

Az ugodi kerületben Bauer Antal ellen báró Kasa Ivor néppárti programmal lépett fel.

A sepsi-szentgyörgyi szabadelvűpárt egyhangulag és nagy lelkesedéssel Bekics Gusztávot jelölte újból képviselőnek.

A csáktornyai kerületben Wlassics Gyula kultusz-miniszter az egyedüli jelölt.

Az enyingi kerület szabadelvűpárti jelöltje, Purgly Sándor tegnap tartotta beszámoló és programbeszé-dét Fok-Szabadi, Siófok és Sió-Maros községekben.

A szakcsi kerület szabadelvűpárti jelöltje, Kammerer Ernő ma tartotta beszámolóját Döbröközön, a nová száz lovasból és háromszáz kocsiáll álló ban-dérium kísérete. A választók ragaszkodásáról Gyenes János volt bíró biztosította a népszerű jelöltet, kinek megválasztása biztosra vehető.

A mária-radnai kerületben ma tartotta program-beszédét Vancsó Gyula, a szabadelvűpárt zömének jelöltje. Ugyancsak szabadelvű alapon, de román nemzetiségű programmal Bokú Széver próbálkozik vele szemben.

A posonyimegyei gazdasági egyesület a választás alkalmából szöveget intéz a vármegye gazdaközönsé-géhez. A szöveget, amelyet gróf Pálffy János elnök és Horváth Jenő titkár irt alá, kiemeljük a következő részleteket:

Az országgyűlés munkájának a helyes megol-dásától függ, kié legyen a magyar föld. A magyar gazdáké, akiknek vére ennek a hazának minden rögét megöntözte, vagy pedig a helytelen megoldás folytán földönfutóvá válik a magyar s idegenben lesz kényte-len a keserűség könnyével áztatott fekte kenyeret megkeresni? Lássuk be már egyszer, hogy önma-gunknak kell érdekeink megvédéséről gondoskodni, gondoljuk meg, hogy kennevlmű megmondolatlansággal gyakorolt választói jogunkkal önmagunk alatt vágjuk a lát az önmagunk vesztét, pusztulást idézzük elő. Mi hát a tennivaló? Egyszerű a lelet: Csak olyan férfitúra adjuk a szavazatunkat, aki legszentebb kötelességének tartja gazdasági érdekeinket megvédelmezni, aki érti és átéri a magyar gazda minden baját s aki minden tudásával s minden igyekezetével kész a bajok or-vosásáért küzdeni önzetlenül, fáradszatlanul. — Nem óhajtuk külön politikai párt szervezést. Nem kívánjuk az osztályharcot, nekünk is érdekeink és óhajtásunk a hazai ipar és kereskedelem védelme és fejlesztése, de első sor-ban a mezőgazdasági ügyek előbrevitelét követeljük, hisz ha Magyarországon virágzik a mezőgazdaság és a magyar gazda megélhetése lehetővé van téve, akkor virágzik kell az iparnak és kereskedelemnek is, mert Magyarország fönmállását nikent a multban, ugy a jövőben is életképes és tetterős gazdaształy bizto-sítja a legjobban. Választásunk öt évre szól, de a helytelen választás következményei beláthatatlan időkre tehetik tönkre az ország mezőgazdasági állapotát.

Hegedüs Sándor Miskolczon.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Miskolcs, szeptember 21.

Mint táviratilag már jelentettem, tegnap folyt le városunkban a protestáns iróadalmi társaság közgyűlése. Az ország minden részéből összegyűlt protestáns elő-költségek reggel 9 órakor gyűlekeztek az ágostai hitvallású evangélikus egyház templomának udvarán. Onnan menetben az avasi régi református templomba vonultak. Istentisztelet után visszamentek az ágostai templomba, hol diszközgyűlés volt. Ott voltak: Hege-düs Sándor miniszter, Gyuráts Ferenc Bartók György, Baltik Frigyes, Sárkány Sámuel, Antal Gábor, Kiss Aron, Kun Bertalan és Zelenka Pál püspökök, Zé-linszky Mihály államtitkár, báró Vay Béla, báró Prónay Dezső, Tisza Kálmán, báró Radvánszky Béla és József, Vértessy miniszteri tanácsos, báró Vay Elemér főispán stb. A diszközgyűlést Gyuráts Ferenc püspök nyitotta meg nagy beszéddel. Utána báró Vay Béla egyhá-zkerületi főgondnok, majd Zelenka püspök beszűt. Ezután Hegedüs Sándor miniszter szólalt föl és gyönyörű beszédben megasztala a társaság nemes hivatását, miközben panaszosan említette föl a közön-ség áldozatkészégének hiányát a társulat törekvései-vel szemben. Azután fejtette a protestáns társada-lom közönyének, részvédtelenségének okait, hangsú-lyozva, hogy magukban a protestánsokban van a hiba, mert, ugymond szokatlan jelenséggel találkoznak.

Eddig hozzá voltunk szokva, hogy mi dolgo-zunk egyhangunkban, világiak és egyháziak egyaránt, környezetünkben pedig másútt és mindenütt csön-des áhitatosság és tétienség volt. Most megmozdult a nagy tömegek és egyházak mind, mert érzik azt, hogy e talaj csak munkásság által tartható meg, hogy most már dolgozni kell az intelligenciával és a tömegek-vel is. (Ugy van!) Es mi, protestánsok, kik mindig a né-pért és a néppel dolgoztunk, most esnénk kétségbe, most haboznánk földatánk és kötelességeink felett, azt én lehetetlenségnek tartom. Hiszen nem mondom, hogy a teyverek mindig azonosak, nem mondom, hogy a feltagosok mindig nemesek, de a tulsó tábor-

ban az történi, amit mi csináltunk. Igen, megmozdították a népet, agítáltak a nép között az egyház és hit érdekében. Elismerem, sok dolog ezen telmeget, sok legyver nem illik ide, de ennek megítélése, elbírálása nem ide tartozik, de meg akarom magyarázni a természetes jelességeit amelyely szemben vagyunk, hogy zavarba ne jöjjünk. Nem történi egyébként, mint, hogy kizsákmányolják e hitbuzgókat és hitbiztosokat kizsákmányolásával. (Ejjen!) Hát kérde az, hogy a hitbuzgóságot, a hitbiztosítást miért nem zsákmányolnók ki mi is. Ez volt mindig feladatunk és célunk.

Ezért keresi föl a társaság irodalmi kiadványival a népet és ezért indítja meg Luther és Kálvin iratainak kiadását. Mert a mai nehéz viszonyok közt sokkal inkább van a hitre szükség, mint valaha. Beszédét így végzi:

Hogyha a vasárnapi templomhang hangja mindenkin, szegényben és gazdagban, művelten és műveletlenül ugyanazt az érzést kelti fel és egyformán vezet istenhez, mit kell tennünk, hogy a harang hangja a köznapokon, az élet zajában mindig hangzóké váljon. És ha el tudjuk érni azt, hogy az élet viharában éppen akkor mikor a legnagyobb zúgás van körülöttünk, szívünk erősebben lüktet, mint rendszeren, miért ne érhetnők el, hogy ilyen körülmények között a legerősebb megpróbáltatások közt a nép hallja azt a harangot és ne tévelyedjék el a hit útján. Az ólósó most már nem elég. A papi prédikáció teljesen elégtelen. Most mindenkinke apostolnak kell lennie és a protestáns szellem abban van, hogy a papok segítségével ott vagyunk mindnyájan és részt veszünk nemesak az egyház kormányzatában, de egyuttal a cura pastoralis-ban. Nemesak papjainkra vannak bízva hievünk és azok üdvössége és sorsa, hanem mindnyájunkra. Ha látjuk őket eltévelyedni, nem küldhetjük a papot. Arra idő nincs. Ha látjuk őket kétségbeesni, nem mondjuk, hogy majd vasárnap a templomban vigasztalást talál. Mindenütt momentum segítségre van szükség és ha látja bárki az oldala mellett hitorsosa kétségbeesését, zavarát, erkölcsi eltolulását és az istentől való eltérést és Krisztusról való megteledkezését, akkor bűnt követ el, ha nem karolja fel mind azt, a mag, ha nincs mindjárt segítségére annak az embernek abban a formában, amelyben teheti. Mert, ha mi nem vagyunk azonnali segítségére az a szomjúhozó ember megiszik bármely üdítő italt, még ha a janatizmus salakja is van belekeverve, megiszza, mert éri szükségét, hogy az élet kemény megpróbáltatásai között vagy elpusztul, vagy üdülnie kell. (Lelkes éljenek, taps.)

Nem beszélék én a többi feladatokról. Hogy miképpen s mi történi a cura pastoralis, az ifjúsági egyesületek, a jótékonyasági, vagy nőegyletek útján, hogy mi a nők feladata, ezeknek az áldott teremtsékeknek, akiknek szive liktéte sok protestáns és más lelekezetekben is bevilágított, azt tapasztaljuk a közéletben. Nézzük meg az életrajzokat és meg leszünk róla győződve, hogy abban a szerenés helyzetben vagyunk, hogy nemesak papjaink, nemesak világi férfaik de a nők is apostolnak lehetnek, mert hitünk oly egyszerű és annyira korán be vannak avatva abba a konfirmáció által, hogy az életnek sem csabításai, sem nehézségei, sem boldogsága, sem boldogtalansága nem törli ki kebléből azt, amit gyermekkorában tanult. Ha nem teledi azt az igét, amelyre az anya tanította a konfirmációval, mikor hitünk megérté és ha ezt viszi be az élet viharába, akkor nem félhet a megkísértésektől és megpróbáltatásoktól. Most csak arra kérem a tisztelt gyülekezetet, hogy azon a téren, amelyen működünk a Protestáns Irodalmi Társaság a maga eszközeivel erősítse és szokszosítsa.

Legyenek meggyőződve, hogy minden betű, amelyt megokszorosítottunk, mindmennyi szárnyrakelt apostola hitünknek, minden szó a felvilágosodást viszi a keblekbe, minden sor vigaszt tartalmaz és minden lap erőt ad a küzdelemre és kitartásra és megv a megtanorodástól. És ha kiadványainkat csak megvizsgálhatjuk, jelen állapotunkat szemben, — meg vagyok győződve — erős várat emelünk sokfelé a nép javára, a nők javára, a protestánsok javára, a felvilágosodás és hazánk javára. Pedig hitünk kiélelti és boldoggá teszi nemesak a népet, de a legnagyobb tudóst is. Hiszen csak a napokban veszítettük el két nagy emberünket és mintha a sors, az isteni mindenhátóság itt is együtt tartott volna az egyiket elvitte a kálvinistáktól, a másikat a luteránusoktól. És mégis Szilagyiban és Pulszkyban közös vesztésünk van. Ott voltam holttetésükön, láttam koponyájukat kihúlni, bántam, hogy már a tudomány azon gazdag tárháza az eszmék küzdő tábora, a pezsgő gondolkodás és kitartó lelkesedés, amely sajátjuk volt, egy lehelletre miképpen szűnik meg. De ez a lehellet nem a hit faklyáját ojtja el, hanem ennek lángját fokozza mert tanubizonyosság arra, hogy a különböző feladatok és nehéz viszonyok között ők soha sem lelekedtek meg az egyháztól. És ha kétey merül fel az iránt, hogy a hit és tudomány miképp ter össze, ezzel a két névvel szolgálhatunk. En t. közgyűlés, azt hiszem, hogy tulmennék hatáskörömön és tulmennék azon szerény álláson, amelyet itt elfoglalok és tulmennék az illendőségen, ha ennek a közgyűlésnek feladatunkat tovább magyarázám. Sietek beszédem végéhez.

Egy legendához fordulok. A római legenda szerint Nero üldözése közepette Péterben megrögt a hit és távozni akart Rómából. Mikor ment az uton, a félhomályból egy hang hallatszott: Quo vadis? Erre megretent és visszatért Rómába feladatának teljesítésére. Nekünk feladatunk hogy ugykészítsük magunkat és ugykészítsük hitorsosainkat, legyenek azok gazdagok vagy szegények, öregek vagy fiatalok, hogy el ne tévelyedjenek, vagy legalább, ha eltévedt, meghalja a szót: Quo vadis? És legalább akkor legyen erje visszatérni az igaz utra: és nekünk feladatunk azt az erkölcsi érzéket, azt a hitbuzgóságot és azt a felvilágosodott lelőlgést, amely a protestantizmust mindig jellemzte és

annak nagy sarkkővet képezte, nekünk feladatunk ezt elszörn mindenütt, mint porszemet a hazában, nyomatványban és előszóval, hogy mint a porszem, a levegőbe vegye be magát és mindenki beszívja és oly természetesnek találja, mint magát a lélegzést. Mert ha kötelességeinket ugy teljesítjük, hogy ha megkérdeik: Quo vadis? — azt mondhatjuk, hogy megmaradtunk a te utadon és azon másokat is megtartottuk. Ugy legyen! (Éljenés, taps és helyeslő zúgás.)

A titkári jelentés után báró Prónay Dezsó szólt fel. Beszéde csak egy rövid üdvözet, egy kegyes emlék és egy szép óhaj. Üdvözli a két evangélikus egyházat Miskolcra, amely szives vendéglátásával példát ad. Üdvözli a tiszai és tiszáninnen egyházkerületeket és üdvözli a társaság minden tagját és mindenkit, aki a társaság iránt érdeklődik. A kegyes emlékét báró Vay Miklósnak szenteli. A társaság megalakulásának történetéhez fűződik báró Vay Miklós neve. Eles ész, széles látókör és finom érzék jellemezte őt, aki magát mindig magyar protestánsnak nevezte. Egy benső óhajta van. A protestáns vallást ugy szeretik feltüntetni ellenségei, mint szétbomlasztó vallást. Azt tagadni nem lehet, hogy amikor a protestantizmus a szabad vizsgálódás elvét hozta be, bizonyos szétágazó elvet hintett el, de azt nem tagadta meg soha, hogy a kereszténység egyetemes. Reámutatott ezután a protestáns vallás gyönyörű tanára: a láthatatlan vallásra.

Majd fejtegette a társulat oóját. De hogy azt elérjük, arra egyesülni kell mindnyájunknak. Kívánja, hogy a két evangélikus leleketen kívül az unitáriusok is vonassanak be a társaság működésének körébe. Legyen a társaság tanítója annak az igazságnak, hogy a tudomány és a hit nem ellentétek. Munkálkodjék tehát szeretettel a szeretetben.

Az éljenészek lecsillapultával Léway József, Borsodmelye alispánja szavalt el ez alkalomra írt Aposztolok című remek költeményét.

Gyurátz püspök ezután azt indítványozta hogy közgyűlésen elmondott beszédekért és imakért jegyzőkönyvi köszönet mondassék Sárkány Sámuel és Zelenka Pál püspököknek, Novák Lajos teológiai tanárnak, továbbá Hegedüs Sándornak, báró Prónay Dezsónek, báró Vay Bélának és Léway Józsefnek.

A diszgyűlés ehhez hozzájárulván, Hegedüs Sándor rövid beszéddel berekesztette a diszgyűlést.

Dében Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter a megyeházán lévő lakásán fogadta a következők tisztelegő küldötségeket: az alsó-miskolci római katolikus hitközség küldötséget, Blazsejovszky Ferenc apát-plébános vezetésé alatt; Borsodvármegye törvényhatóságának és Miskolcz városnak együttes küldötségeit dr. Tarnay Gyula alispán és Soltész Nagy Kálmán polgármester vezetésé alatt, továbbá az iskolák, államhivatalok, a megyei szabadelvűpárt a miskolci kereskedelmi és iparkamara, a betegsegélyző pénztár és ipartestület küldötségeit. E küldötségeken kívül a honvédség és a közös hadsereg küldötségei is tisztelegtek a miniszternél.

Felkeltőkor kezdődött a Korona-szálloda nagytermében a diszebed, amelyen mintegy ötszázan vettek részt. Az első felköszöntőt Hegedüs Sándor miniszter mondotta a királyra, amelyet az egész társaság állva hallgatott végig. A nagy hatást keltett felköszöntő következőképpen szölt:

Tisztelt hölgyeim és uraim! A magyar embernek erős hazaszeretete mellett egyik kiváló erénye a király iránti hűség. Minden alkotmányos király iránt törhetetlen hűséggel viseltünk, és történelmi fejlődésünkben és érdekeinkben egyaránt származik. Nehez, sőt éidőkben is tízszözp ez nekünk, amely a hazaszeretet elragadtatásai mellett sem engedte meg, hogy eltévelyedjünk. Mikor pedig az alkotmányos király a maga eszményi fenségében van előttünk, akkor ez a hűség átmelegszik attól a tízszözpötől, általuk szeretetté, imádatná.

Mig a hó alatt, a fagy alatt kevés ágat és levelet hajtott az a babérfa, az alkotmányosság napjának életét melege alatt hatalmasan feljött az égre és betakarja azt a dicső ágakot szenvedéseivel és sebeivel, hogy ne lássa a világ csak dicső lejt és azt a hűséget, amely körülveszi. Balzsammá alakul át minden levele, amelyet enyhítően csepegtet eljreit seibe, mert megnyívánni bennünk nemesak a nemzet, nemesak a magyar, de nyívánul bennünk az ember, minden nemes érzéseivel, látjuk előttünk őt, mint a lovagiaság kötelességérzet, esatádiasság, vallásosság mintaképet és látjuk hogy minden jó, amely bennünk van és minden eszmény, amelyre törekszünk, benne megtestesülve van.

Midőn mi protestánsok mindennap érezzük, többet mondok, tudjuk, tapasztaljuk, hogy vallási szabadságunknak tantoríthatatlanabb öre nincs, mint ő, nemesak érzésből, de kötelességből, számításból is elévülhetetlen ragaszkodással kell fordulnunk dicső alakjához. Midőn poharat emelünk a pohár imádságunktól kehelylyé változik át, amelyelyt mindig újabb és újabb szövetséget kötünk vele, amely mindig lelekesebb, áldásosabb és életet meghosszabbító lesz szenvedése, megpróbáltatásai dacára, mert lejt nemzete keblére hajthatja, amely mindig elragadtatással kiáltja: Ejjen a király!

Felköszöntőket mondottak még: Bizony Ákosra, Hegedüs Sándorra és Gyurátz Ferencre, Kun Bertalan

Tisza Kálmán és báró Prónay Dezsó, Prónay Dezsó Kun Bertalanra, Gyurátz Ferenc a nőkre, Simonffy Imre Miskolcz városára dr. Markó László a két leleketet egyesülésére, Miklós Ödön Léway József, Bartók György Zelenka Pálra és báró Vay Béla a hazára. A diszebed résztvevői emelkedett hangulatban oszlottak szét. Hegedüs Sándor miniszter pedig egyenesen, Domonkó titkár kíséretében, a vasutra hajtatott és a fél négy órai gyorsvonattal Budapesre utazott.

A belmisszió-egyletek a lögimnáziumi tornaterembe lefolyt értekezetével a Protestáns Irodalmi Társaság emlékezetes közgyűlése véget ért és a tagok nagy része még tegnap este elutazott Miskolczra, amelynek hírhetsége magyaros vendégszeretettel fogadta.

A tisztviselő kongresszusa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 21.

Nagyjelentőségű napok következnek a magyar állam tisztviselői karára. Valóra kezd válni a sok ábránd, amely minden állami tisztviselő képzeletében élt, hogy valaha mégis csak megéri a fizetésék javításának és igazságos rendezésének korszakát. A holnap kezdődő országos kongresszus, amelyre már ma összesereglettek az ország minden vidékének állami tisztviselői, fényes és imponáló megnyilatkozása lesz az ország legmunkásabb testületének és hatalmas léppéssel viszi majd előbbre a fizetésék javítása érdekében megindított s az ország közvéleménye által meleg rokonszenvvel támogatott akciót.

A holnapi kongresszust megelőzőleg ma délelőtt előértekezetre gyűltek egybe a budai Vigadóban az állami tisztviselők. Az előzetes értekezetre azért volt szükség, mert több vidéki tisztviselő bizottság elégedetlen volt a központi bizottság által készített memorandum-javaslatlalt, amely szerintük nem ölelte föl a tisztviselők összes jogosult kívánságait. Pedig a budapesti központi bizottság beható tanulmány alapján foglalta össze azokat a kívánságokat, amelyeknek teljesítése immár égető szükség s amelyek éppen a memorandumban foglalt elvek alapján teljesíthetők. A mai értekezet, melynek tanácskozásait Vörös László nyugalmazott államtitkár vezette higgadt tapintattal, nagy többséggel maglévá tette a budapesti memorandum-tervezetet s így a holnap kezdődő kongresszuson ez a javaslat szolgál majd a további tanácskozás alapjául. A szegedi bizottság egy másik részletesebb memorandum-tervvel lépett az értekezet elé, de a bizottság érdemes elnöke, Káplány Géza ítélőtáblai bíró lojálisan meghajolt a nagy többség akarata előtt. Ezt az örvendetes fordulatot jórészt Benedek Sándor, a szövetség érdemes elnöke hozta létre kitünő fejtegetéseivel, amelyek azt hangsúlyozták, hogy a mozdalomnak az elérhető mértékben nem szabad túlterjednie. Benedek meggyököt okfejtése leszerelte az ellenkező véleményeket s létrehozta az összhangot. Bizonyos tehát immár, hogy a holnapi kongresszus a tisztviselőkhöz méltóan fog lefolyni s a higgadt tanácskozás eredményét a siker reményével terjesztetik majd a kormány elé. A mai értekezet különben eléggé mozgalmas volt s a tanácskozás során viharos jelenetek is történtek. De Vörös László nyugodt, magyarzó szavai minden alkalommal lecsendesítették a folízgatott kedélyeket.

A mai előértekezet részleteiről az alábbiakban számolunk be:

Mintegy ezer kiküldött és körülbelül ugyanennyi érdeklődő tisztviselő vett részt az előértekezetben amelyet Vörös László, a tisztviselő szövetség elnöke nyitott meg, lelkes hangú beszéd kíséretében esetelve az értekezet célját.

Beszédének elején melegen üdvözölte a vidéki bizottságok meglejten tagjait és azután a központi bizottság nevében köszönetet mondott a bizalomért, amely iránnyukban megnyívánult, mikor a kongresszus előkészítésének épp oly nehéz, mint lelelőséggel teljes feladatot rájuk ruházta. A kongresszust azért kellett Budapesten megtartani, mert itt közvetlenül érintkezhetnek azokkal a tényezőkkel, amelyek től jogos kívánságaik teljesítését remélhetik. Az előkészítő bizottság munkáját igaz lelkesedéssel az ügy iránt és minden befolyástól menten végezte. A memorandum-tervezet készítésénél figyelembe vették a vidéki bizottságok kívánságait, de egyuttal tekintetbe vették a viszonyokat és körülményeket is és e akarták kerülni azt hogy bárki is tulzással vádolhassa a tisztviselőket. (Éljenés.) Megbízatásunk ugymond, a mai nappal lejárt. A becsületesen és komolyan teljesített kötelesség tiszta lelkiismeretével lépünk vissza a cselekvés színteréről.

Az elnöknek eszüdben és figyelemmel meghallgatott szavait peroeik tartó éljenés és helyeslés követte. Azután az előértekezet megalaktotta tisztikarát. Az előzetes értekezet elnöke lett Vörös László, társelnökké Káplány Géza, a szegedi bizottság elnökeké választották meg. Jegyzők lettek: Tanyai Géza és dr. Bíró Benedek Budapestről, Károlyi Endre Nagy-

váradról és Harmath Domonkos, a tordai bizottság elnöke.

A rendező-bizottság következésképp alakult. Főrendező: Szilágyi József kir. táblai és Csep József kir. zálogházi írtások. Háznagyok: Hank Gyula pénzügyi tanácsos, dr. Detre László és Straszimir Milán pénzügyi tisztviselők. Rendezők lettek: Szende Alajos, Réh József, Nagy Gergely, dr. Bánlaky Adorján, Janszky László, Tergovics Jenő, Vidor Ede, Igel Jenő, Leszkó Ödön, Hank József, Jakabffy Endre, Kékessy Imre, Offenmüller Béla, Dobó Béla, Nelkouszky Albert, Némethy Nándor, Parsitsky Jenő, Toronykeőy Albert, Czettner János, Paplovsky Sándor, Buzik István, Bárczy Barna, Vajgele Sándor, Raaperger Odön, Bak Pál.

Hosszabb, izgalmas vitát keltett az a kérdés, hogy szükség esetén hogyan történjék a szavazás. A vidéki tisztviselők ugyanis régóta aggodtak a miatt, hogy szavazás esetén a túlnyomó többségben jelenlevő fővárosi tisztviselők mellett nem tudnak majd érvényesülni. Eppen erre való tekintettel az elnök azt indítványozta, hogy ha szavazásra kerül a sor, a fővárosi tisztviselők által beadandó szavazatokkal szemben a vidéki tisztviselők által beadott szavazatokat kétszeresen számítsák.

Sokan, úgy látszik félreértették az elnök indítványát, mert nagy zaj és mozgás következett szavai után. Az egyik vidéki kiküldött, Vajda Péter Szegedről, az előadói emelvényre rohant és hangosan követelte, hogy a vidéki tisztviselők ne legyenek hátrányban a fővárosi tisztviselők mellett. Óriási zaj szakította tette szavai. A tisztviselők nagy része az elnök mellett foglalt állást és azt kívánták, hogy a többszörös balgasson el. Mások, akik nem értették meg teljesen az elnök indítványát a vidéki kiküldöttet eljénzték. A viharos zajban azután egymásután kétszer is elrogadtak az elnök indítványát, míg végül Vörös László elnök nagygyarázó szavaira valamennyien megnyugodtak.

Mielőtt áttérhetek volna a memorandum tárgyalására egy újabb incidens zavarta meg a tanácskozást. Balog Béla, a pancsovai bizottság nevében hevesen kikelt a központi bizottság ellen, amelyet azzal vádolt, hogy nem szervezte elég praktikusán a kongresszust. Egyes vidéki bizottságok kívánságait a központi halgatással mellőzte s így elértek azt, hogy a kongresszus határozatai nem a tisztviselők egyetemének kívánságait tükrözik ki. Az óriási vihart, mely e beszédet követte, ismét az elnök magyarizáló és megnyugtató szavai csöndesítették le.

Csak most juthatott szóhoz dr. Andor Endre előadó, aki előterjesztette a központi bizottság jelentését a tisztviselők memorandumával.

Az előadó kifejtette hogy a központi bizottságot a memorandum-tervezet elkészítésénél két szempont vezette. Az egyik szempont az volt, hogy a memorandum a tisztviselők általános kívánságait tartalmazza a másik szempont pedig, hogy mozgalmunknak biztosítsák az összes alkotmányos tényezők az uralkodónak a kormánynak, a törvényhozásnak és az egész társadalomnak szimpatitáját. A központi bizottság foglalkozott az összes vidéki bizottságok kérvényeivel, de e mellett visszanyúlt a múltba is és az 1873 óta felmerült valamennyi memorandumot és a tisztviselők feltevéseire vonatkozó valamennyi törvényt is áttanulmányozta. Nem foglalkozik azokkal a kívánságokkal, amelyeket a memorandum-tervezet elősorol, mert ezek ugyanis ismeretese, hanem inkább azokat a kívánságokat említél, amelyeket a központi bizottság mellőzött. Iven kívánságok először azok amelyek nem a tisztviselők egyetemének érdekeit, hanem parciais érdekeket szólnak. Másodsor olvanok, amelyek esetleges tejesítése tulságosan megtertené az állami költségvetést és harmadsor azok, amelyek kívátságot akarnak biztosítani a tisztviselőknek. A memorandumban foglalt kívánságok teljesíthetők és biztosítanak a tisztviselők boldogulását mert például egy 800 forint fizetéssel bíró tisztviselő, ha negyven esztendőn át egyáltalában nem lép elő, negyven évi szolgálat után 1820 forint nyugdíjjal térhet nyugalmába.

A nagy tetszéssel fogadott előadói jelentés után Perjessy László, a szegedi bizottság igazgatója igyekezett megvédeni a szegediek álláspontját. Különösen a lakbér rendezésének szükségességét hangsúlyozta.

Benedek Sándor közigazgatási bíró emelkedett ezután általános figyelem mellett szólásra.

Mint a kongresszust előkészítő központi bizottság egyik elnöke, a budapesti memorandum mellett foglalt állást. Azt fejtette, hogy a szegediek sokkal többet kívánnak, mint a minék tejesítése reméhető. Szerinte a tisztviselők karnak ama korlátokon belül kell maradnia, amelyet a központi bizottság javaslata felállított, mert a tisztviselőknek tekintettel kell lenniük az adózó polgárságra is. Nem hagyhatta figyelmen kívül a központi bizottság, hogy még a központi tervezet szerint 19 és fél millióról van szó tulajdonképpen, hanem a fizetési osztályok rendezésével és az előléptetésekkel együtt harminc millióra. A szegediek nem vetettek számot az állam pénzügyi helyzetével, minden kívánságot fölvettek, mindenben részt akarnának venni, csak az állami tereben nem. Enélkül pedig nem reflektálhatunk politikai jogokra. A szolgálati időre nézve megjegyzi, hogy az csaknem egész Európában negyven év. Két módosítást nyújt be. Először: a lakbér kérdésének rendezésétől nem állanak el, mert igenis kívánatos volna, hogy a katonatisztek lakbérével le-

gyen egyenlő, de az állam pénzügyi helyzetére való tekintettel jobb időkre elteszik e kérelmüket. Másodsor: az előléptetés a XI-VIII. fizetési osztályokig 3 év, a VII-VI. fizetési osztályokban 4 év, az V. fizetési osztálytól feljebb 5 év legyen. Kéri ezt az indítványait elfogadni.

Az ország közvéleménye előtt csak akkor és addig lesz igazán rokonszenves ez a mozgalom, amíg a kellő határokat át nem lép.

Hosszas és meleg éljenzés jutalmazta Benedek Sándor biggadt és tapintatos felszólalását.

Utána Harmath Domonkos (Torda) kijelentette, hogy elvi ellentét nincs a két javaslat között s legfőbb a részletekben térnek el egymástól. Többek hozzájárulása után az értekezlet óriási többséggel a központi bizottság javaslatát fogadta el a tanácskozás alapjául. Káplány Géza, a szegedi bizottság elnöke erre kijelentette, hogy a szegedi bizottság nevében a legnagyobb tisztelettel hajlik meg az értekezlet határozata előtt.

A javaslat részletes tárgyalása során már kevés érdekes momentum merült föl. Hosszabb vitát támasztott az a kérdés, hogy a tisztviselők szolgálati idejét 40 esztendőre le kellene szállítani harminc esztendőre. Az értekezlet végül megmaradt annál, hogy nem veszi föl a memorandumba a szolgálati idő leszállításának kívánságát. Huszár Márk a temesvári állandó központi bizottságnak létesítését célzó javaslatát adta elő. Tartalmat fejtgetéseit nagy érdeklődéssel hallgatták és javaslatát elfogadták. Az egyik tisztviselő hosszabb beszédben panaszkodott a budapesti memorandum egy hibájára miatt, amelyről később kiderült, hogy csak sajtóhiba következteben került a memorandumba. Egy másik a tárgyalás rendje ellen kelt ki, mire ismét óriási vihar keletkezett, de az elnök magyarizátára csakhamar lecsendesültek. Egy harmadik a IX. rangosztályba tartozó tisztviselők érdekében tört lándzsát s hosszú fejtgetéseinek eredményeképp azt követelte, hogy — ötven forinttal több fizetést kapjanak, mint amennyit a memorandumban részükre kérnek. A női tisztviselők érdekében is szót emeltek s el is határozták, hogy a memorandumban említést tesznek a női tisztviselőkről is. Végre kettődeli órákor az elnök az ülést bezárta.

KÜLFÖLD.

A cár Franciaországban.

Budapest, szeptember 21.

II. Miklós cár ma este 10 órákor, ha minden a hivatalos program szerint ment végbe, már nem volt francia földön. A pagny-sur-mosellei határállomáson vett búcsút Franciaországtól, melynek népe — amennyiben közelébe férhetett — oly rajongással vette körül. A béthényi sikon, fényes hercei játék után búcsuzott el a cár a hivatalos Franciaországtól s búcsuzavai magukban foglalják azt az egész óriási jelentőséget, amelyről ez a cári látogatás hosszú időre nevezetes lesz. A francia-orosz szövetség, mely a franciák részéről kétségtelenül — ha be nem vallottan is — hercei szövetségnek készült, kiválóan és kizáróan békeszövetség lett ama tendenciáknál fogva, amelyeket II. Miklós cár belevelt. Nemcsak, hogy a revanche szó sincs többé — még abban az értelemben sem, amint egy kiváló francia politikus mondotta volt: hogy senki sem beszél róla, de mindenki gondol rá — hanem a cár egyenesen rácafoltt minden ilyen utógondolatnak a lehetőségére is. A cár pedig — ez eléggé látható — épp oly ura a francia lelkeknek, mintha nem Oroszország, hanem Franciaország császára volna. Két olyan hatalmasság benső szövetségét hangsúlyozta legutolsó pohárköszöntőjében a cár, amelyek a legbékésebb szándékoktól vannak áthatva s amelyek, noha módjukban van jogaiknak érvényt szerezni, más hatalmak jogait eszobítani nem törekcsenek.

E néhány szó adja meg nagy jelentőségét a cár franciaországi látogatásának, amely mély nyomokat fog hagyni Franciaország közéletében, bel- és külpolitikájában egyaránt. A párisi látogatás elmaradása ehhez a kijelentéshez képest semmisséggé tőrpül s még az sem látszik igen fontosnak, hogy mennyire erősödött Loubetnek és a kormányfőnek az állása és tekintélye a cárral való személyes érintkezés révén. Ami igazán fontos és emlékeztető, az, hogy Franciaország új irányba terelődött, amely iránynak dönthetetlen utmutató oszlopa a cár búcsuzásáé.

A tegnapi és a mai napról szóló távirati tudósításaink a következők:

Compiègneban.

Compiègne, szeptember 21.

Loubet elnök és Waldeck-Rousseau miniszterelnök tegnap délután gyalog, bejelentés nélkül, a városházára mentek. Az egész uton nagy lelkesedéssel üdvözölték őket a közönség. Az elnök alig tudott magának utat törni az emberáradaton keresztül. A polgármester üdvözlő beszéddel fogadta az elnököt, aki válaszában gratulált a polgármesternek a város közigazgatásához. Az elnököt, amikor a kastélyba visszatért, szintén lelkesen üdvözölték a közönség.

Este hét órákor a kastély pazarul díszített disztérképében ebéd volt. A cári pár az asztalón foglalt helyet. A cártól jobbra Loubet elnök, balról Loubetné ült. Jelen voltak a képviselők és a szenátus elnökei, a miniszterek, gróf Lambsdorff orosz külügyminiszter, a cár és az elnök kísérte, a megyei hatóságok fejei és az író- és művészvilág legkiválóbb képviselői. Pohárköszöntő nem volt.

Ebéd után a vendégek a szalonba mentek, ahol kávéztak. Az elnök sok notabilitást mutatott be a cárnak. A cár, aki nagyon jókedvű volt, nyájasan beszélgetett a bemutatott urakkal.

Bourgeoisitól azt kérdezte, hogy mi a véleménye a hágai békekonferencia várható eredményeiről. Bourgeois azt válaszolta, hogy nagy dicsőségére válik a cárnak, hogy ő vetette el első magvát egy eszmének, amely most kezd csirázni.

A cár erre így lelelt:

— Türelem és kitartás, a gyümölcs bizonyára megfő.

Azután a vendégek átmentek abba a terebe, amelyben a szimfoniadást rendezték. A terem fényesen volt díszítve és tündéri képet mutatott, amelyet még fokoztak a fényes toleitek és egyenruhák. A cári pár a középső páholyban foglalt helyet. A cárné mellett Loubet elnök a cár mellett Loubetné ült. A cárné gazdag himnusz tettek tülbruhát viselt a Szent Andráss-rend nagykeresztjével, hajában gyémántdiadémmal. Miklós cár testőrtábornoki egyenruhában jelent meg a becsületrend nagykeresztjével. Loubet elnök mellett a Szent Andráss-rend nagykeresztje díszített Loubetné, Waldeck-Rousseau és Milerandné fehérben voltak öltözve. A művészetet és irodalmat Victorien Sardou, Paul Hervieu, José Maria de Herédia, Edmond Rostand, Carolus Duran testő képviselték.

A verses próló, amelyet Bartel kisasszony, a Comédie française tagja szavalt el, Edmond Rostand írta; címe: „Az orosz cárné ő felségéhez”. Előadásul Musset *Ne fogadj jel soha semmit* című vígjátékának második és harmadik felvonását játszották el a Comédie tagjai, köztük Coquelin, Le Bary, Georges Berr, Leoir és Triffier, valamint Pierson és Mueller kisasszonyok.

A cári pár nagy érdeklődéssel nézte az előadást, amelyet az Opera táncosnői fejeztek be, s ismételtén tetszésének adott kifejezést. Az előadás után a cári pár köszönetet mondott Jules Claretie és Gaillard igazgatóknak és a művészeknek s azután visszavonult lakosztályába.

Compiègne, szeptember 21.

Miklós cár a tegnapi ebéd előtt ismét körülből egy óra hosszat étekezett Loubet elnökkel.

A szimfoniadást után a cár lakására kéréte Delcassé külügyminisztert, hogy megmondja neki, mennyire meg volt elégedve ő is, a cárné is a mai estével és az egész franciaországi látogatással. A cár hosszasan, bizalmasan beszélgetett a miniszterrel.

Lambsdorff és Delcassé külügyminiszterek ma délelőtt újra konferáltak egymással.

Páris, szeptember 21.

A compiègne-i kastélyba ezerszámra érkeztek levelező-lapok, amelyek a cárhoz vannak intézve. A levelező-lapokon Krüger alakja látható, mellette a cárhoz intézett nyomtatott vers, hogy emelje föl a Hágában kibontott béke-fogóbot a boerok érdekében.

Csapatszemlén.

Béthény, szeptember 21.

A mai csapatszemlére tömérdek ember özönlött ide. Az új folyamán ezrével jöttek az idegenek. Reggel öt óra óta mindenki arra felé tud, ahol a szemlét tartják. A tribünöket, melyeknek egész hossza másfél kilométer, már sűrű néptömeg veszi körül. A disztribüt az orosz cári cimere és a becsületrend keresztje díszíti. A tribün fölött cimerepajzs van a cárné nevének kezdőbetűivel és R. F. betűkkel. A hivatalos vendégeket hozó vonat a cári tribün mellé disztörseggel kirendelt csapatokkal, három század gyalogossal, tengerészeti gyalogossal és turkókkal egyidejűleg érkezett a gyakorló-térre. Az ég boros.

Reims, szeptember 21.

Éjszaka valóságos népvándorlás indult meg a katonai szemle helyszínére. A közönség száma 1300 méter hosszú és 32 méter széles térséget tartottak fenn. Hajnal tájban már olyan szorongás volt ezen a szűk téren, hogy temérdek sok asszony elájult. A mező szélén épült tribünökön 10 franknál olcsóbban nem lehetett helyet kapni. A városból a szemléhez a kocsisok 100 frankot követeltek az utért.

Betheny, szeptember 21.

Délelőtt 1/2 10 óra körül a csapatok együtt voltak a gyakorlóterén. Ugy voltak felállítva, hogy egy derékszögű négyzetnek három oldalát foglalták el, a negyediket pedig a tribün állott. A gyakorlótérrel egy katonai léghajót bocsátottak fel, amely orosz és francia zászlócskával volt díszítve. A dísztribün lassanként telni kezdett.

A hivatalos személyek között ott voltak: Casimir-Perier, Langenieux bibornok, Constans Cambon, Bienaimé, Saussier Billot, Zurlinden, Zédé és Florentin tábornokok, a parlament elnöksége és sok képviselő és szenátor.

Délelőtt 10 óra körül érkezett a fressoisi pályaudvarra a cári párt hozó vonat, amelyet 101 ágyú lövéssel üdvözölt. A díszelvényen erre kitérték a cári lobogóját. Mindjárt a megérkezés után Miklós cár, aki orosz tábornoki egyenruhát viselt és André hadügyminiszter lóra ült. A cárné, Loubet elnök és Waldeck-Rousseau miniszterelnök kocsin hajtottak el a csapatok arcéle előtt, míg Loubet és a többi miniszterek és feleségeik egyenesen a tribünre mentek.

Egy negyeddél 11 óra előtt vége volt a szemlének. Mialatt Miklós cár és Loubet elnök a csapatok előtt elhaladtak, a katonák a Marsellaise hangját mellett tisztelegtek és meghajtották a zászlókat. A cár szauutált, Loubet elnök levette kalapját. Miklós cár azután Loubet elnökkel a díszelvényre ment. André hadügyminiszter a francia hadsereg összes tábornokai nevében pompás virágkosarat adott át a cárnénak. A cárné meghatóan köszönte meg a figyelmet. A közönség lelkes ovációkban részesítette a cári part. A tribünökön Oroszországot a cárt és a hadsereget éltették. 11 óra körül megkezdődött a csapatok elvonulása.

Betheny, szeptember 21.

A szemle és az elvonulás rendkívül fényes volt. A gyalogsági csapatok, amelyek a rossz időben és kedvezőtlen terepviszonyok között végzett 13 napi gyakorlat után is kifűnően tartották magukat, meglátszott a buzgóság, amelyvel feladatukat végezték s nyomát sem mutatták a fáradásnak. Mikor a zászlókkal a dísztribün elé értek, a cár, a cárné és Loubet elnök felálltak helyükről. A gyalogság után a lovasság vonult el ügelve a tribün előtt, azután a tüzérség elvonulása következett felbontott oszlopokban.

A csapatsemle fényes befejezést nyert a lovasság evolúciójával, mely Brugère tábornok vezénylete alatt rendkívüli szabadsággal hajtatott végre. Brugère tábornok a lovasság élére állt, mely század formációban mind erősebb vágatásban vagy 100 méternyire közeledett a dísztribünhöz, vagy Brugère tábornok jeladására hirtelen megálljon. Dörgő taps jutalmazta ezt a katonai mutatványt. Mindenfelől felkiáltások hangzottak: *Éljen a hadsereg! Éljen a cár! Éljen az császár! Éljen Loubet! Éljen a köztársaság! Éljen Franciaország!*

Brugère tábornok a dísztribün elé lovagolt és kardjával tisztelgett a cári pár és Loubet elnök előtt. Ezzel a díszsemle véget ért és a nézők kocsin ahhoz a nagy sátorhoz mentek, melyben az 500 területű dejeuner felszolgálták.

A mindinkább erősödő eső lényegesen hozzájárult ahhoz, hogy az óriási néptömeg, mely távolról nézte a szemléket, lassanként szétoszoljon.

A pohárköszöntők.

Betheny, szeptember 21.

Az ebéden Loubet elnök a következő pohárköszöntőt mondotta:

Sire! Midőn a francia köztársaság nevében köszönetet mondok felségének és a császárné ő felségének azért a szeretetreméltóságért, hogy jelen voltak az utolsó napok lélekemelő látványosságain, megemlékezem arról a nagy politikai tettéről, amely ezeket megelőzte és egész jelentőségüket megadta. Az Oroszország és Franciaország között fennálló szövetségnek, amelyet felségem atyja, III. Sándor császár és Carnot elnök előkészítettek és megkötöttek, felségem és Faure Félix elnök pedig a Pothuan fedélzetén ünnepesen proklamáltak, volt ideje, hogy szilárd jellegű öltönyt és gyümölcsöt meghozza. Ha senki sem kételkedhetik is abban a lényegében békés gondolatban, a melyből ez a szövetség lett, azt sem tagadhatja senki, hogy az európai hatalmi erők

egyensúlyának fenntartásához hatalmasan hozzájárult; mint szükséges előfeltétele a békének, a melynek, hogy termékeny legyen, nem volt szabad ingadozásnak kitéve lennie. Az évek során a szövetség kifejlődött (Mozgás) és a kérdések, amelyek fölmerültek, ébren és elszántan találták, arra törekedve, hogy a maga érdekeit a világ általános érdekeivel összhangzásba hozza, mérsékelten, mert hiszen erős és mindenekelőtt hajlandóan olyan megoldásokra, amelyek az igazságnak és az emberiségnek megfelelnek. (Ujabb mozgás.) A jó, amit létrehozott, záloga annak, amit még létre fog hozni és ebbe vetett teljes bizalommal, miután kegyelettel megemlékeztem nemcsak alapítójáról annak a műnek, amelynek nagyszerű megszentelése a mai nap, poharamat felségem és a császárné ő felsége, valamint az egész császári család dícsőségére és boldogságára és a Franciaországgal barátságos és szövetséges Oroszország nagyságára és virágzására emelem.

A zenekar a beszéd befejeztével az orosz himnuszot játszotta. Loubet elnök erős hangon és bizonyos megindulással beszélt, amely átment az összes hallgatókra is és még inkább fokozódott, mikor Miklós cár válaszul tiszta hangon és erős nyomajékkal a következő pohárköszöntőt olvasta fel:

Elnök ur! Abban a pillanatban, midőn elhagyjuk Franciaországot, ahol az imént újra oly szíves és meleg fogadásban részesültünk, szükségét érzem annak, hogy őszinte hálánkat és élénk meghatottságunkat fejezzem ki önnek. A cárné és magam mindig drága emlékként fogunk visszagondolni erre a napra és a szívünkbe bévésődött, mely benyomásokkal ettelve, távolban és közelben egyaránt önökkel fogunk érezni mindent, ami a barátságos Franciaországot érinti. Azok a kapcsolatok, amelyek országainkat összeközzik, most még inkább megerősödtek és újra megszenteltettek a kölcsönös rokonszenven bizonyítékai által, amelyek itt oly ékesszólóan nyilvánultak és Oroszországban oly meleg visszhangot keltettek. (Mozgás.) Két olyan hatalmasság benső szövetsége, amelyek a legbékésebb szándékoktól vannak áthatva s amelyek, noha módjukban van jogaiknak érvényt szerezni, más hatalmak jogait csorbítani nem törekcsenek, értékes eleme a békének az egész emberiség számára. (Ujabb mozgás.) Poharamat Franciaország, a barátságos és szövetséges nemzet, a vitéz hadsereg és a szép francia hajóraj virágzására ürítem. (Élénk bravó-kiáltások.) Engedje meg, elnök ur, hogy még egyszer ismételjem köszönetünket és az ön tiszteletére emeljem poharamat.

A zenekar a Marseillaisét játszotta. Az orosz és francia résztvevők ismételten nagy örömmel koccintottak a cárné és Loubet elnök egészségére.

Az elutasítás.

Reims, szeptember 21.

Az orosz cár nevével ma délután Loubet elnököt és nejétől való szívesen bucsu után a fressoisi pályaudvarról Fagny sur Moselle irányában elutazott. Loubet elnök nevével és a miniszterek visszautaztak Párisba.

Reims, szeptember 21.

Mielőtt az orosz cári pár vonatra szállt, azokkal a személyiségekkel társalognak, akik bucsuzásra megjelentek. A cárné először Loubetnéval, azután a miniszterek nejeivel kezelt szorított. A cár kezét nyújtott André hadügyminiszternek, élénk örömet fejezte ki előtte ama haladás felett, melyet a francia hadsereg tett és ebben a leg-hízelgőbb kifejezésekben szerencsét kívánt neki. Az egész idő alatt, míg a hadügyminiszterrel beszélt, annak kezét kezében tartotta a cár, aki ezután Waldeck-Rousseau miniszterelnöknek nyújtott kezét. Loubet elnököt bucsu véve a cár sajnálkozásait fejezte ki, hogy oly hamar el kell utaznia. Loubet erre azt mondta:

— Felségem tudja mily boldoggá tenne bennünket, ha felségemet és a császárné ő felségét mielőbb viszontláthatnánk.
Erre a császár egészen spontán így válaszolt: — Remélem, nem sokára megint előjönnék.
Beszállás előtt azután a cár és az elnök még egy ideig halkán beszélgettek. A rakodóparton nagy közönség gyűlt egybe.

Páris, szeptember 21.

Miklós cár Páris városa részére 100.000

frankot, Dunkerquenek 15.000, Compiègne nek 15.000, Reimsnak 15.000 és a Tours melletti Ripauban történt robbanás áldozatainak 5000 frankot adományozott.

Páris, szeptember 21.

Abban a pillanatban, midőn az orosz cár átkelt a francia határon, a következő táviratot intézte a köztársaság elnökéhez:

A Franciaországban töltött néhány nap fényes benyomása alatt a császárné és én sulyt fektetünk arra, hogy még egyszer kifejezzük önnek azokat az érzelmeiket, melyek lelkünket áthatják. A francia föld elhagyásánál mélyen megindulva kérjük önöket, hogy fogadják őszinte hálánk kifejezését és tolmácsolják azt mindazoknak, akik megható szíveséggel részt vettek azokban a tüntetésekben, melyeknek tárgyai voltunk. Az Oroszország által oly nagyon szeretett és becsült francia nemzet az, amelyhez őszinte köszönetünket legforróbb óhajaink kapcsán intézzük.

Kiel, szeptember 21.

Mint a Kieler Zeitung jelenti, az orosz cárt nevével néhány napi tartózkodásra Kielbe várják. A cári pár a Sztandart yachton utazik haza.

Kiel, szeptember 21.

Az orosz cári pár vasárnap délután 6 óra körül érkezett ide és mint a Kieler Zeitung értesül, a legújabb intézkedések szerint már este 9 óra körül vasuton tovább utazik. Vasárnap délelőtt Olga Alexandrovna nagyhercegnőt, a cár nővérét várják Kielbe.

Pétóvár, szeptember 21.

Miklós cár a Sztandart yachtnak ajándékozta egy arcképét sajátkezü és irt ajánlással, amelyen a következő kelet van: „Hela, 1901. szeptember 13.

Páris, szeptember 21.

Loubet elnök, Waldeck-Rousseau miniszterelnök és a többi miniszterek este 7 óra felé ide érkeztek és a közönség élénk ovációkban részesítette őket.

Csalódás és reményesség.

Páris, szeptember 21.

A párisiak tegnap késő estig jólyvást várták a cár megérkezését, nem akarva elbinni azt, hogy a cár látogatása pusztán csak katonai ünnepekkel kapcsolatos. Különbösen igen sokan mentek ki a Pères-la-Chaise temetőbe, mert az hír volt elterjedve — nyilván a nacionalisták révén — hogy a cár koszorút fog letenni Féix Faurenak a sírjára. Sötét volt már, mikor a sokaság csalódottan elszéledt.

Páris szeptember 21.

A Temps jelenti, hogy mikor a cári pár Compiègneben éppen vonatra készült szállani, Miklós cár a szavakkal fordult Loubetnek:

— Ah, elnök ur, *beh kár, hogy ilyen hamar el kell utazni.*

— Bizony nagy kár — felelt Loubet, de felségedtől függ, hogy mihamarabb ismét szerencsésesse Franciaországot.

— Az igaz — mondotta a cár — *bizton el fogok jönni.*

Miklós cár Loubet elnöknek és a minisztereknek megígérte, hogy ha ismét Franciaországba jön, akkor Fáris is meg fogja látogatni.

Páris, szeptember 21.

A Temps kommunikét közöl, mely azt mondja, hogy Miklós cár ideutazásának programja nem vette tervbe Páris meglátogatását. Az orosz cár az elhatározásában azonban semmi része sincs sem Loubet elnöknek, sem a kormányának. A cár a császárnéra, de magára nézve is félt azoktól a megerőteltésektől, melyekkel az 1896-iki párisi látogatás járt. Az orosz császári pár azonban ismét el fog jönni és akkor Fáris lesz a látogatás hivatalos célja. A cár ugy Loubet elnöknek, mint a minisztereknek is formális ígérelt tett erre néve.

A Journal des Debats felemlíti azt a hírt, hogy Millerand és Baudin miniszterek az orosz császári pár utazása előtt beadták lemondásukat. A hadügyminiszter is állítólag benyújtotta lemondását, de ismét visszavonta. Ez a hír azonban nem talál hitlere.

HIREK.

„Vágyakozás” és „Incelkedés.”

Ez az idézőjel között vett két szó két gyönyörű kis bronzszobornak a címe. Mind a kettőt Kalmár Elza, egy istenadta tehetségű szobrászleány formálta, s mind a kettő ki volt állítva a tavaszi tárlaton, gyönyörűségére szakértőknek és laikusoknak egyaránt. Herczeg Ferenc hotilapja, az *Uj Idők* lefotografáltatta ezt a két kis remekművet és alkotójának arcképével együtt közölte is. Az egyik szobrocska egy vágyakozó női akt, a másik egy erős férfi akt, amely egy női aktot emel izmos karjaiban. Így az *akt* szó használatával, ugy-e, mily ártatlan a két kis mű leírása? Am dr. Havass Rezső fővárosi bizottsági tag sokkal súlyosabb terminológiával dolgozik, mint mi. Ő a két szoborban csak a meztelenséget látta s ma a fővárosi bizottságának ülésén megtámadta az *Uj Idők*et, amiért a szobrok fényképeit közölni merészelte. Az ő szótárában a férfiakot úgy hívják, hogy *meztelen férfi*, a női aktot pedig így: *ruhátlan nő*. A *talán-telen* a magyar nyelvben fosztó-képzőnek nevezetetik s mi mindjárt azon kezdjük, hogy ennek a képzőnek a használata jellemzi legjobban a Havass doktor gondolkodását. A festőknek és szobrászoknak, amikor alkot, eszéágában sincs a ruhájától megfosztott embert ábrázolni; mindig a csontja épített, eleven hussal párnázott és rugalmas bőrrel bevont emberi testet látja benne. Havass doktor bemegy a Múcsarnokba, s a szobrot látva, mindjárt arra gondol, hogy egy uron nincs nadrág és egy hölgyön nincs szoknya. A szobrász a meztelen embert becsülettel, természetimádással tökéletesnek és egészenk fogja fel. Havass doktor dugóhuzó-módrá működő, kacskaringós észjárással azt veszi rajta észre, ami hiányzik róla. És eddig a dolog nem egyéb, mint természetes különbség a hivatott művész elméje és a polgári gondolkodás közt. Ha ennyiben marad, semmi közünk hozzá, mert Havass doktornak joga van azt gondolni, amit akar s ezért nemcsak hogy meg nem támadjuk, de még csak kíváncsiak se vagyunk rá.

Amikor azonban a doktor ur feláll a városi gyűlésen és úgy erkölesli, mint művészi szempontból kitanítja a magyar művészetet és zsurnalisztikát, akkor már megváltotta a jogot arra, hogy tulleppünk a csöndes sajnálkozás határára.

A doktor ur „sajnosnak mondja, hogy a családok asztalára szánt képes folyóirat ilyen irányzatu képeket közöl. Van a történelemben, sőt a napi életben is elég olyan érdekes mozzanat, amelyet meg lehet örökíteni. Vegyének olyan témát a családoknak szánt képes lapok, amelyek az erkölcsöt és az izlést nemestitik s nem olyat, amely az érzékiéget ébreszt föl. Nem kíván semmiféle határozatot provokálni, mert hisz erre nincs módja, hanem a megbotránkozását nyilvánítja, mint magyar ember . . .” stb. stb.

Erre röviden ez a válaszunk: ha majd egyszer arról lesz szó — és ez akkor lesz, hogy a magyar szobrász, a magyar író és a magyar szerkesztő budapesti városatyáktól kérdezze meg, mit szabad alkotnia, akkor sorrendben igen hátul lesz dr. Havass Rezső, aki eddig csak Dalmácia visszacsatolása körül szerzett, az igaz, hogy elévülhetetlen érdemeket. Addig azonban azt fogja eslekedni, amit művészi érzése diktál, s témái megválogatásában a doktor urnál sokkal magasabb fórum: a művészi izlés fog itélkezni. Ezenkívül még két megjegyzésünk volna. Nem tartjuk sem nagy dicsőségnek, sem a gyöngédség netovábbjának egy ur családból származó zseniális fiatal lányt nyilvános ülésen a tisztességes gondolkodásról kioktatni. Másodsorban nem tartjuk a szerénység non plus ultrájának azt, hogy a doktor ur éppen a Herczeg Ferenc lapját óhajta izlésre tanítani. Velünk együtt sokan

vannak, akik inkább járnak Herczeg Ferenchez iskolába finom izlést tanulni, mint Dalmáciába dr. Havasshoz. Egyáltalán nem sikerült ez a kis felszólalás. Elismerjük, még pedig teljes mértékben dr. Havass geográfiai és polgári erőnyeit, de a magyar művészi és irodalmi világot talán még se ő tanítsa mőresre. Felszólalását teljes tisztelettel a két szobor címével bátorodunk jellemezni. Incelkedés volt a művészzel szemben és vágyakozás egy kis nyomdafestékre.

Budapest, szeptember 21.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én új előfizetést nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

A kereskedelmi miniszter a választási mozgalmakra való tekintettel, e hó 22. ére, a vasárnapi munkaszünetet a lapok nyomdái részére felfüggesztette; ennek folytán lapunk legközelebbi hétfői száma korán reggel jelenik meg.

— Személyi hírek. Frigyes Pál Mecklenburg-Schwerin hercege, Vilmos német császár sógora, ma kora reggel visszautazott Bécsbe. — Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter szeptember 23-án Győrbe érkezik a Leon-tele szövőgyár megtekintésére. A miniszter dében fogadja Győr város küldöttségét a városház dísztermében. — Dr. Porjesz Ignác főorvos, a Rókus-kórház igazgatósági titkara, szabadságáról visszatért a fővárosba.

— A bolgár fejedelem figyelmébe. Ferdinánd fejedelem 2-án, Korinyciáról jövet, pár órát töltött Besztercebányán, ahol Csesznák Gyula polgármester volt a vezetője. A fejedelem tegnap érkezett és Püstyénből kelt magyar levélben köszönte meg a polgármester szíveségét s a Szent-Sándor-rend lovagkeresztjét küldte meg neki.

— Mese. Megdöbbenően hangzó merényletről ad hírt egy kővön nyomot újság. A merényletet állítólag Frigyes főherceg ellen követték el, amikor Mohács mellett, a bédai erdőben cserkészett, mislalt kísérete távolról követte. A merénylő golyója Frigyes főherceg bal karját surlta, ki is égette kabátja ujját, de ennél nagyobb baj nem történt. A merénylő természetesen, mint ahogy ily titokzatos eseteknél szokás, elmenekült. E kalandos hírrel szemben Pécsről jelentik a Magyar Távirati Irodának, hogy Frigyes főherceg egyik erdésze csütörtökön este bácskai orrvadászokkal találkozott, akik meg akarták őt állítani. Egyik orrvadász rá is lőtt az erdésre, de nem találta.

Egy bécsi könyvnyomatos újság így adja a fantasztikus mesének a cáfolatát: Frigyes főherceg e hó 17-én este, midőn Karepanzában, bédai birtoka közelében vadászott, egy vadazót vett észre. Az erdőmester, aki a főherceget kísérte, rákiáltott a vadazóra, de ez ahelyett, hogy megállt volna, a fejedéket nyújtó bozótba szaladt vissza, ahol három társa várt rá. A vadazó rálőtt az erdőmesterre, de nem találta el, mire ez visszalélt. Az ő golyója sem talált és sebesülés egyáltalában nem történt. A hatóságok széleskörű intézkedéseket tettek a vadazók kézrekerítésére.

— Deák Ferenc emléksora. Az *Uj Idők* legújabb száma Deák Ferencnek néhány sorát közli, melyet a haza hőse 1855. december 25-én ír Fröhlich Irma emlékkönyvébe, ki azon a napon ment férjhez Róth Józsefhez. Az esküvő Pesten ment végbe. Az emléksorok így hangzanak:

Az emberek nem olyan jók, minőknek őket az ifjuság hinni szereti, de nem is oly rosszak, hogy e részben az aggkornak néha föltötte szigorú, szerietlen itelete általában igazolva volna. Iju korunkban önkéllünknek lángoló nemesebb érzelme szerint itélünk az életről és emberekről. A tapasztalás kigunyolja gyakran ábrándos nézeteinket, tájálmas családok megingatják hitünket, bizalmunk szétfosszik s egyik szélsőségből könnyen a másikba esünk.

Az ifjuság csalódik, mert vakon bizik, könnyen hisz, de az aggkor is csalódik, ha senkiben nem bizik, senkinek nem hisz.

Ha pedig szeretni is ellejtett, súlyosan vétkesik.

Boldog, kit a tapasztalás óvakodóvá tett anélkül, hogy kebből minden nit, minden bizalom kialudt volna. A' nemeselekké még a legkeserűbb csalódások után is tud szeretni, s' midőn megtanulta az életben ismerni az emberek hibáit és gyöngédségeit, megtanult egyszersmind azok föltötte a' szeretet gyöngéd kimételevel itélni.

Pesten, december 25, 1855.

Emlékkül
Deák Ferenc s. k.

— Kossuth Ferenc felgyógyulása. Kossuth Ferenc, az országos függetlenségi és 48-as párt elnöke, hosszas betegségből annyira felépült, hogy már elhagyhatta ágyát. Kossuth a jövő héten körutat tesz az országban. Először Somogyba megy, majd

Czeplédra és onnan Biharmegyébe, hogy személyesen készítesse elő a választásokat.

— Új szerkesztő. A Magyar Hírlap eddigi helyetelős szerkesztője, Márkus Miksa a mai naptól fogva felelős szerkesztője a lapnak. Márkus Miksa rokonszenves egyéniségénél és általánosan elismert zsurnalisztikai tehetségeinél fogva már régóta szeretetnek örvend kollégái és a nagyközönség körében. Az ő neve az újságírói tapintatnak, nemes izlésnek, lovagias gondolkodásmódnak programja az újság homlokán. Késztelmen nyeresége lapírtásunknak és a név, amely a mi körünkben sok tiszteletreméltó tulajdonság mellett még a jó és nemesszívű kollégát is jelenti.

— Tolsztoj az orosz francia szövetség ellen. A genuai Caffaro című lap Tolsztojtól olyan levelet közöl, amelyben a nagy író élesen kikel az orosz-francia szövetség ellen. Tolsztoj azt írja, hogy az igazi orosz nép zöme nem ismeri a szövetséget és nem is törődik vele, mert ha ismerné, akkor ellenezné. Tolsztoj is meg van győződve a szövetség átkos voltáról, mert általa a francia nemzet lemondott a tradicionális szabadságáról, Oroszország pedig még jobban visszaesik miatta a barbarizmusba. Szerinte a szövetség romboló hatással van mind a két birodalomra és általában a civilizációra.

— D. M. K. E. Holnap délelőtt 11 órakor lesz a Dunántúli Magyar Közművelődési Egyesület tizedik évi jubiláris közgyűlése a váci-utcai új városházban. Az egyesület igazoló választmánya ma Pallavicini Ede ögróf elnökelete alatt ülést tartott, amelyen nagy lelkesedést keltett Wlassics közoktatásügyi miniszter leirata, amelyben állami évi segély folyósítását helyezte kilátásba, valamint Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter ajándéka: 30 teljesen felszerelt népkönyvtár. Fekete Ignác főpénztáros az egyesület vagyoni állapotát ismertette és sajnálattal konstatalta, hogy az egyesület a társadalom okozott áldozatkészsége mellett folytathatja működését. A választmány elhatározta, hogy nagy taggyűjtő akciót indít és a pénzügyminisztertől társasjátékokra szóló engedélyt kér. Porzsoló Kálmán megígérte, hogy október első felében a Népszínházban díszelőadást rendez az egyesület javára, amelyen Rákosi Jenő másodolnuk nagyszerű darabját a Bolond-ot adják elsőrangú szereposztással. A választmány köszönettel vette tudomásul Porzsoló Kálmán készségét és végül megállapította a jubiláris közgyűlés napirendjét.

— A rabok földműves munkája. A igazságügyminiszter azzal akarta korlátozni a rabok ipari munkáját, hogy egy részüket földmunkára használja föl. Az volt a cél, hogy ily formán a fogházak konyháit házilag lássák el veteménynyel s idővel talán, ha a kísérlet beválik — a rabkényhez szükséges gabonát is a sajt földjeiken termelhetnék volna meg a rabok. Az igyekezet azonban mindjárt az első lépésén is olyan akadályba ütközött, amelyre egyáltalában nem is igen számítottak a miniszterümbök. A városok, amelyekben a fogházak, börtönök föl vannak építve, nem szívesen adják bérbe az államnak a földmíveléshez szükséges talajt. Az első kísérlet Szegeden mondott csütörtököt. Annak a földnek mostani bérlői, amelyet a Csillagbörtön számára ki akart bérelni a minisztérium — deputációba mentek a városi tanáshoz és a maguk számára reklamálták a régi bérlőiteket. S az ő álláspontjukra helyezkedett a tanács is. Messzebb eső terület pedig nem alkalmas arra, hogy rabokkal dolgoztassák meg. Rendkívüli örizet kellene a munkához és időpocsékolással járnak a jövemenés is. — A minisztériumban azért még nem mondták le a terv keresztülviteléről.

— Bosnyákok Budapestén. A Magyar Kereskedelmi Csarnok fogadó-bizottsága tegnap ülést tartott a bosnyákok látogatása ügyében. Miután most már a bosnyákok érkezésének napját (október 13, vasárnap) a szerajevói rendező-bizottság pontosan meghatározta, a budapesti rendezőség gondoskodik arról, hogy a fogadtatás minden tekintetben méltó legyen ahhoz a meleg fogadtatáshoz, amelyben a magyar kereskedők és iparosok, tavaszi kirándulásuk alkalmával, Szerajevóban és Mostárban részesültek. Az öt napra tervezett látogatás programját a rendező-bizottság úgy állította össze, hogy a három első napon a székesiőváros látnivalóinak, nagyobb irpartelepeinek és gazdasági intézményeinek a megtekintésére legyen szánva, míg az utolsó két napon üzleti teendőiket végzik el a bosnyák vendégek. A rendező-bizottság különben is arra fekteti a főszűt, hogy ez a viszontlátogatás első sorban azoknak a gazdasági céloknak szolgáljon, mint amely gazdasági célok érdekében tették a magyarok is tavaszi kirándulásukat. A bosnyák vendégeknek tiszteletére október 15-ikén nagyszabású diszvacsera lesz amelyen a székesiővárosi társadalom és a gazdasági körök kitűnőségeivel is lesz alkalmuk érintkezhetni.

— A Műgyógyászati Kör ma tartotta alakuló közgyűlését. Elnökké egyhangulag Kolozsvári Kiss Ferencet választották meg.

— **Az állami tisztviselők napja.** Több mint ezer állami tisztviselő jött föl mára a vidékről, minden oldalról Budapestre. Kétezer olyan váll, amelyen az állam gondja nyugszik s kétezer olyan kéz, amely az állam javait szolgálja irással, számadással a pénztárak récsái mögött, csupa olyan szobában, amely egy-egy kis cellája annak az irtózatos nagy épületnek, ami az állami adminisztráció. A maguk bájában jöttek össze. A köleséghéz és a munkához aránytalanul kevés a dotációjuk. A hivatalnok ur, a fizetés pedig nagyon is szegényemberes. Anyira az, hogy maga a hivatalnoki kar reprezentációjában megnyilatkozó államhatalom neheztelne meg első sorban, ha a tisztviselő csak a fizetés arányában lennének urak. Nagyon sok tisztségi diplomával kodifikált betöltőjének olyan anyagi helyzetet teremt meg az állam takarékosága, hogy ha a fizetése arányában öltözködnék, lyukas könyökű kabátban tárgyalna a publikummal azokban a kérdésekben, amikor védenie kell az állam érdekeit. Ennek persze nem szabad megtörténni annak se, hogy a kicsi gázsihoz illendően takarékoskodjék például az olyan nagy hivatalnok, akinek tisztára reprezentáció a feladata. El kell következnie az áldozatnak mindenképpen. Akinek van magánvagyon, abból áldoz rá a fizetésére annyit, amennyi kiegyenlíti a kelt és a nemeset, akinek pedig csak fizetése van és egy-besemmije, az valahogyan másképpen szerzi meg azt a pénzt, ami a tisztességes és az állam hivatalnokának méltóságához illendő megélhetéshez szükséges. A hivatalnok eladósodik s lassankint annyira belemerül abba az iszapba, amely az első váltónál kezdődik, hogy ki se képes bontakozni belőle soha. Es ez nem a hivatalnok, nem egy a sok közül, hanem maga az osztály. Olyan állami tisztviselőt, aki a fizetéséből valami kis ragyont szerzett volna, akármilyen keveset: nemigen ismerünk. Olyan azonban, aki a legszolidabb életmód mellett tönkrement, akárhányat. Ebhez a bizonyos tönkremenéshez sem kell semmi különös költségessé passzió, se lövészeny, se kártya, se bor. Elég hozzá az a hivatal, amely sokkal többet követel, mint a mennyi követelés kielégítésére megadja a fedezetet. — A hivatalnok a mai állapotban nem munkása az államnak, hanem hitelezője. A munkacerejét öcsöbann adja oda, mint amennyit ér, s akár mindenik könyvet vehetett arról a summáról, amelylyel neki havonként az állam adós marad. Ez nem tulságos feketére mázolása az állapotoknak, hanem az a tény, amelyet az az általános helyzet magyaráz, amelyben Magyarországon az állami hivatalnok-osztály él. A legkisebbtől a legnagyobbig, a diurnistától a méltóságos urakig. S ez az általános — nem tisztos, hanem hivalkodó szegénység elkeseredést teremt s ez az elkeseredés, a nyomott hangulat az oka annak, hogy nemcsak a hivatalnokoknak, hanem első sorban az államnak van szüksége arra, hogy változzék a helyzet. Mint ahogy az idők megváltoztak. — Az állam látja is ezt s nem támadást lát a hivatalnok mozgalmában, hanem jogos küzdelmet az akkori darab kenyérért, amekkorát a munka megér. A hivatalnokok tömörülése és kenyermozgalmá elé nem górdított senki semmi akadályt. Feljöhettek mindenki, aki részt akart venni annak a megbeszélésében, hogy hogyan kellene rendezni az állam és hivatalnokai között fennálló diferenciákat — s a kormány lojalitásából azt lehet és kell is kimagyarázni, hogy segítenek is az aránytalanságokon. Ha azonban ez a segítség nem jönne olyan hirtelen, mint amilyen követel a szükség, azon esodálkozni nem szabad. Evtizedek mulasztását kell itt helyreállítani s olyan diferenciákat áthidalni, amelyek évek hosszú során támadtak a nélkül, hogy ugyancsak ezeknek az éveknél hosszúra szakították volna a hatalom vezéremberek a kiegyenlítő. Nagy a feladat és az ilyen óriási feladatok elintézésében szerepet kell juttatni a türelemnek is.

— **Kossuth Lajos emléke.** Kossuth Lajos születésnapjának kilencvenkilencedik évfordulóját holnap, vasárnap üli meg a budapesti első Kossuth Lajos-asztaltársaság. Az emlékünnepen melyet a Kerespesi-ut Miakits-téle kerthelyiségben tartanak meg, szívesen látják a főváros hazafias polgárságát.

— **A női kereskedelmi tanfolyamok.** *Wlassics* Gyula közoktatási miniszter és *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter alkalmat kívánnak adni a női alkalmazottaknak arra, hogy az irdai szolgálatban nagyobb jártasságot szerezhessenek és egyetértőleg egy továbbképző tanfolyamot szerveztek. Ezen a továbbképző tanfolyamon csak azok vehetnek részt, akik női kereskedelmi tanfolyamot sikerrel végeztek. A tanfolyam október elsején kezdődik és a következő év május hónapjának végéig, tehát nyolc hónapon át megszakítás nélkül tart. A beiratások a Váci-körtút 63-ik száma alatt most folynak.

— **A margitszigeti téli szanatórium.** A Margitsziget első részén, szemben a venégóval, épp oly érdekes, mint sajátos épület köti le minden egyes látogató figyelmét. Ez az új épület a téli üdülők és az orvosi kurát használó betegek részére készült és célja, hogy a vendégek hideg időben a legnagyobb kényelemben szívassák melegen fűtött pámaillatos levegőt.

A pámaerdős társalgóterem vízzai mintára készült, amelyhez üvegablakos ledett és fűtött folyósó vezet, amelynek puha kerevet ein újságot olvashatnak az üdülő betegek és ablakon át nézhetik, miképpen esik odékint a Margitszigeten a hó. Ha pedig itt ol kor olykor kiderül majd a nap, ugy a Margitszigeti úrdörvösa az üdülőket levezeti a téli kaszáló síma tetejére, amely napkürás terraszának kékül. Maga a szálló téli szanatórium alakult át, ahonnan a téli kaszálóba és a vendégóba, ugy, mint a szálló megett u jürdőbe is ledett folyósón lehet jutni ugy, hogy a beteg az egész telet ledett, száraz helyiségben töltheti. Mindezek az új épületek már október hó esején állanak a nagyközönség rendelkezésére amikor is a Margitsziget első téli évada hirtaatosan megkezdődik. A téli szanatóriumot, valamint az új fürdő-épületet ünnepélyesen fogja megnyitni *Lóts* Adólf udvari tanácsos, *József* főherceg uradalmi kormányzója.

— **Öngyilkos honvédszázados.** *Munkács*ról táviratozzák: *Popputh* János honvédszázados a munkácsi honvédszázad helyettes hadkiegészítő parancsnoka e hónap 18-án délelőtt a *Latorca* mellett a füzsesben halálának löte magát revolverrel s szörnyet halat. Öngyilkosságának oka életuntagság. Nagy részvételt temették.

— **Halálözög.** *Idősb Kinnach* Károly, székesfővárosi pénztári ellenőr, volt 184—48-es főhadnagy, tegnap nyolcvan éves korában meghalt Budapestben.

Kramer Istvánné s.ül. *Trittemosin* Teréz, *Kramer* János bélyegminiszteri számtanácsos édesanyja meghalt. Halálának ma volt az I. ker. *Werbőczy*-utca 17. sz. a gyászházól.

Bécsből jelentik, hogy *Horovitz* Johanna kilencven éves korában ott meghalt. Temetése élük részét közt, nagy és előkelő gyászoló közönség jelenlétében ment végbe. A tiszteltreméltó matronát fia, *Horovitz* Ede lovag osztályfőnök a közös pénzügyminisztérium bosnyák-hercegnőnkénti osztályában két leánya, öt unokája és kiterjedt rokonsága siratta. *Horovitz* Johanna mintaképe volt a nemesekül önelőző anyának és nagyanyának, jótékony szive, művelt szelleme a szenvedőknek és barátainak a szeretetét és tiszteltét szerezte meg a számára.

— **A kereskedelmi alkalmazottakért.** A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyának szabályozásáról szóló törvényjavaslaton most végzik a befejező munkálatokat a kereskedelmi minisztériumban. A szakvélemények hatalmas anyag került össze és földolgozása óriási munkát vet igénybe. A földolgozás teljes befejezése után a tervezet az esetlegesen szükséges módosításokkal most már rövid időn belül a nyilvánosság elé kerül hogy azután az érdekeltek meghallgatása után, végleges szövegében a törvényhűzés elé jusson.

— **Madách emléke.** *A Madách-kör* kegyelettel üli meg *Madách* Imre halálának évfordulóját. Szeptember 29-én a Nemzeti Színházban lesz díszelőadás, október 4-én az Urániában 6-én pedig *Madách*-körben lesz ünnepi. Ugyancsak 6-én délelőtt gyászmise lesz és a *Madách-kör* koszorút helyez *Madách* sírjára.

— **F. M. K. E. gyujtok.** *A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület* a következő levelet intézte a buda-oki *Unió* magyar általános gyujtár részvénytársaság igazgatóságához:

A Trafajárden 1901. augusztus 27-ikén megtartott évi rendes közgyűlésünk örömmel és nagy meglepéssel vette tudomásul, hogy a tek. igazgatóság budatoki gyára által előállított, F. M. K. E. gyujtok mind nagyobb jövedelmet hajtának az egyesületnek s napról napra egyre jobban hódítanak lét a Felvidéken és az ország más vidékein és az ország más vidékein egyaránt. A tek. igazgatóságnak nagy érdeme van ezen gyujtok országos terjesztésében, amelyért van szerencsénk ószinte köszönetünket kitéjezni, azzal a biztosítással, hogy az egyesület a maga hatáskörében a jövőben is mindent el fog követni hogy a FMKE gyujtok minél szélesebb körű elterjedését nyernek. Fogadják a tek. igazgatóság kiváló tiszteletünk kifejezését amelylyel vagyunk *Nyitra*, 1901. szeptember hó 9-én. *Dr. Gyűlés* Geyza, ügyvivő alelnök, *Cla*r Vilmos, főtitkár.

— **Kiróbt kaszárnya.** *Bécs-Ujhelyből* táviratozza tudósítónk, hogy mikor tegnap a 18-ik honvédszázad a pécsi hadgyakorlatokról Sopronba visszatért, a kaszárnyában a legénység harmina szobájában a katonák ládái feltörve és kirabolva találtak. A legénység minden holmiját elvitték a kaszárnyából. A rablással a szabadságotl tartalékosokat gyanúsítják és az ezredparancsnokság szigorú vizsgálatot indított.

— **Házasság.** *Dr. Havas* Hugó nagy-kanizsai ügyvéd eljegyezte *Horschetzky* Juliska kisasszonyt Nagy-Kanizsán.

— **Pisztolypárbaj.** *Hutirai Lukácsy* Sándor rendőrtisztviselő ma reggel pisztolypárbajt vívott a főhi határban negyedi *Szabó* Béla városi számtázzal, amire tetlegesség adott okot. Sebesülés nem történt. A felek nem békülték ki.

— **Iskolai szövetkezet.** *A Budapesti Kereskedelmi Akadémia* Végzett Növendékeinek Szövetkezete, minapi ülésében több röndből segélyösszeget szavazott meg a kereskedelmi akadémia eleleni növendékeinek, továbbá ösztöndíjat kiküldte *Schustek* Adólf ot az intézet egyik volt tanítványát és jelenlegi harmadéves tanár-előítelt a lipsei öskola tanulmányozására azzal az utasítással, hogy ottani tapasztalatairól a szövetkezetnek annak idején beszámoljon. A szövetkezet egyuttal elhatározta, hogy nagyszabású akciót indít meg a kereskedelmi akadémia volt növendékei között a szövetkezetbe való tömeges belépése tárgyában; továbbá hogy októbertől fogva folytatja a mult évben megkezdett szakelőadásokat.

— **Összegett asszony.** *Klein* József hordárnak a felesége tegnap este a Nagymező-utca 10. szám alatt levő lakásán spiritusz gyorsforralón vacsorát megitt. Eközben magára rántotta a forralót, amittől a ruhája lángba borult. A férje a mentésre sietett s a házbéliek segítségével eloltotta az asszony égő ruháit. A szerencsétlen így is életveszélyes sebekkel került a Rökus-kórházba. A mentés közben *Klein* is súlyosan összegegte mind a két kezét.

— **Angol nyelvi tanfolyam.** A skót református iskolában a *Hold*-utca 17-ik száma alatt október hónap 2-án férfiak számára angol nyelvi tanfolyam nyílik meg. A tanórak hétón, szerdán és szombaton este 8—9 óra közt lesznek. Jelentkezni lehet a skót református iskolában e hónap utolsó napjaiban, ahol bővebb felvilágosítást ad az angol tanfolyamot vezető tanár.

— **Az érzékeny leány.** *Petrovics* Róza oseléd tegnap *Ujpest*en a *Szécsenyi*-utca 7. sz. alatt egy ruhaszárító kötélén a padás gerendájára felakasztotta magát. Még idejekorán észrevették és élve lementszték az életlent leányt. Az bántotta, hogy a gazdája lopással vádolta.

— **Írógép-kiallítás.** Az állami tisztviselők kongresszusa alkalmából *Glogovsk* és *Társas* cég (Érszébeltér 16.) által rendezett *Remington-Standard* írógép-, sokszorosító- és összeadógép-kiallítás gépei, amelyek mind működésben láthatók, mindjárt az értekezlet napján nagy feltűnést keltettek a kongresszusi tagok körében. A kiállítás ma is a kongresszus napján a *Tattersalban* lesz látható és ismételtlen ilhivjuk reá az érdeklődő állami tisztviselők figyelmét.

— **Fővárosi Orpheum.** *Waldmann* Imre, a *Fővárosi Orpheum* igazgatója visszatért Spanyolországból, ahol kiváló attrakciók megszerzése végett járt. Utjának eredménye az, hogy sikerült orteműből szerződnie *La Guerrero* híres spanyol színészét és táncosnót, aki a *Tör és róza* című kis drámai jelenetben fogja bemutatni csodálatos mimikai tehetségét, amelynek híre van az egész világon. *La Guerrero* nemcsak nagy művész, hanem gyönyörű szép asszony is, ami annál inkább feléle fordíthatja a budapestieknek, akik annyira méltányolni tudják az asszonyi szépséget. Az igazgatónak sikerült meg szerződnie *Górlt* Bernátot, a legkisebb német varieté-komikust, aki a *Dresdner Schauspielhaus*-nak volt tagja és onnan lépett át óriási sikerrel a varieté-színház dobogójára. E szerződésével meg egyrészt igazán kitűnő varieté-komikussal akarja a közönséget megismertetni az igazgató, másrészt most, amikor mozgalmat indított, hogy magyar színész néla föllépessen, be akarja bizonyítani, hogy külföldön milyen előrangú színészek pártolnak át anyagi és erkölcsi sikerrel a színházról a varieté-bez. Ezek a művészek október 1-én lépnek föl s velük egy időben egész sereg. Budapestben még nem látott számot minő például *O. Ka Szto* komikus amerikai zsonglőr, illeszt az igazgató a műsorba.

— **A háztulajdonosok Lapja** felelős szerkesztését *Török* István, az ismert novellairó vette át. A lap tegnapi száma már teljesen újjászerveve s irdalmi tartaommal megbővülten jelent meg *Török* István költeményeivel és novelláival. A házbiztosítást tárgyaló vezércikk széleskörű érdeklődésre számíthat.

(x) **Gyomorbajosok figyelmébe** ajánljuk a *Lőrinczy*-féle menthol gyomorseppet, gyomorlájást minden esetben, ára 1 korona 20 fillér. Megrendelhető az *Aranykereszt* gyógyszerárban B.-Csabán.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bővebb felvilágosítást *Lichtblau* A. debreceni katonai előkészítő tanfolyamának hirdetése ad.

(x) **Nélküldszetetlen minden hölgynek** a *Margit-crème*, készíti *Földes* K. gyógyszerész Aradon. *Párlat*an bőrápolás és közkedvelt szepítőszér. Kapható a gyógyszerárakban. Nagy tégely 2 korona, kicsi 1 korona.

(x) **Kérjünk mindenütt F. M. K. E.** vagy *E. K. E.* gyujtot.

A romániai vasuti katasztrófa.

Budapest, szeptember 21.

Arról a romániai vasuti katasztrófáról, amelyet lapunk mai számában röviden jeleztünk, részletes tudósítás van előtünk. Alább közöljük ezeket a részleteket, amelyek egy a vasutat történetében is páratlan katasztrófa borzalmaikat festik. A rémes szerencsétlenség *Palota és Turn-Szeverin* között történt egy mély hegyvágásban azzal a gyorsvonattal, amely Bukarest és Budapest között jár Orsován és Szegeden át. Palotán a gyorsvonat után közvetlenül egy tizennyolc kocsiból álló petroléum szállító tehervonatot indítottak meg s ez a vonat a lejtős pályán valami eddig még teljesen ki nem derített okból fékevesztetten rohant bele a gyorsvonatba. A kiömlő petroléum a lokomotívtól meggyulladt és a vasuti kocsikat mind lángralobbantva, végképp megakasztotta a menést. Negyvennél több utas és vasuti alkalmazott közül csak néhányan menekültek meg, a többiek odavesztek. A halottak közül csak kilenek állapíthatók meg a személyazonosságát. Az éjjeli katasztrófa olyan rémes jelenetekben bővelkedik, amelyeknél borzalmasabbat Zola fantáziája sem állíthatott ki.

A katasztrófáról szemtanúk a következőket beszélik el:

(A katasztrófa.)

Orsova, szeptember 21.

A romániai gyorsvonat *Orsován*, illetőleg *Verciorován* csatlakozik ahhoz a gyorsvonathoz, amely *Temesváron* és *Szegeden* át délután egy óra huszonöt perckor érkezik Budapestre a nyugati pályaudvaron, éjjel egy óra ötvennégy perckor indul el *Palotáról*, mely állomás a vasuti vonalnak legmagasabb pontja. Onnan a pálya szokatlanul nagy (harminc per mille) lejtőn halad körülbelül hat-hét kilométer hosszúságban, éles ellenkanyarulatokban, *Turn-Szeverin*ig tizenkilenc kilométer a távolság, s ezt az utat a gyorsvonat harminchárom perc alatt teszi meg, ami csaknem harminc kilométeres sebességnek felel meg óránként.

Palotáról ez után a gyorsvonat után a szabályok betartásával öt perc múlva indították meg tegnap éjjel a tehervonatot amely petroléumot vitt s a végzetes katasztrófiát okozta. Ennek a tehervonatnak ötvenöt perc a menetideje. A fékek nem fogták e, elegendő fékező nem volt-e a vonaton, vagy a fékekzők mulasztásával állunk-e szemben, ezt még nem állapíthaták meg, de a bekövetkezett borzalom bizonyítja, hogy a tehervonat a menet-időt nem tartotta be, hanem a lejtőn megütött, s bár a lokomotívvezető szemtanúk állítása szerint szakadatlanul adta a fékszűtőket, s a fékezésre szóló jeleket, feltartóztathatatlanul rohant le, el, míg nem egy bevágásban kanyarulatnál utolérte a gyorsvonatot. Rémes gyorsasággal történt ez, mert a tehervonat Palotától a katasztrófia helyén, ahová rendes körülmények között ötven és néhány perc alatt ér el, hét perc alatt zudult le.

Es a gyorsvonaton nem sejtette senki a halált hozó rémes veszedelmet. A vérszerűvéteket majdnem az utolsó pillanattig a gyorsvonatnak a völgyben visszhangzó dübörgésétől nem hallották, s a tehervonat vöröslámpáit sem láthaták meg idején a kanyarulatban. Amikor pedig az utolsó pillanatokban a fékszűtőkre figyelmessé lehettek a gyorsvonaton, akkor a mozdonyvezető ahelyett, hogy fokozott erővel rohant volna *Turn-Szeverin*be az üldöző vonat elől, még fékezett is s így mindenképpen be kellett következnie az irtózatoss veszedelemnek.

S a tehervonat belerohant a gyorsba és a két egymásba keveredett vonat ugyazólván pillanatok alatt törtek, zúdódtak össze izonyatos robajjal, csattanással darabokra, szilánkokká. És a recsegésbe, sistergésbe vérfagyasztó sikoltások keveredtek csakhamar és aztán lángvöröse borult minden. Az összetört teherkocsikból ugyanis kiömlött a petroléum és áradatként ömlött le a töltésről a gyorsvonat gépjé felé. Ott lángra lobbant és néhány pillanat múlva már 14 kocsi petroléum tartalma, összesen kétezer métermázsza égett és a két összezuzódott vonatot felgyújtotta. És ekkor vált csak végképpen reménytelenné az utasok helyzete. Magától alig egy-két ember menekülhetett meg véletlen szerencséből, s mire segítség érkezett a mindenfelé terjedő lángtenger, amely az egész környéket és az eget ijesztő világossággal öntötte el, összezecsapott, s a mentőknek is menekülnök kellett.

Az első segítővonat *Turn-Szeverin*ből érkezett meg, de az már nem igen segíthetett semmit. Rohamosan végzte a tűz a munkáját, s aki menekülhetett, annak a hirtelen összeverődött néhány ember nyújtott segítő kezét.

A hálókocsiban volt a többi között *Markovics*, a hálókocsi-társaság bukaresti felügyelője, a feleségével és a leányával, *Markovics Fehértemplomból* származott

Romániába. Most a családjával *Fehértemplomba* igyekezett, hogy annyi év után megmutassa nekik szülőhelyét. *Markovicsnak* és a feleségének sikerült az égő kocsiból kiszabadulnia, úgy, hogy az ablakból kiugrottak a töltésre, de a lányok már nem követhette őket és ott égett el szüleinek szeme láttára.

Az összeütközés után a fűtő élete kockázatlásával kiakasztotta a kalauzkocsit, melylyel a mozdony a már nyomában hömpölygő lángtenger elől elmenekült, négy postás a felülről postakocsiból az ablakokon keresztül kimászott s elmenekült. Egy állomásfőnököt valamelyik kocsi tetéjére vetette a nagy erő, onnan legurult és megmenekült. A gyorsvonat zár-fékezőjét reggel az erdőben találták meg. Ott ült egy fatörzsön és némán, érzéketlenül bámolt maga elé.

(Az áldozatok.)

A két vonat a gyorsvonat postakocsijának és gépének, továbbá a tehervonat lekapcsolódott kocsijának a kivételével teljesen rommá égett s a körülbelül negyven emberből álló utas- és vasuti személyzetből csak néhányan menekültek meg. Eddig kilenc halotról tudják, hogy kicsodák. A gyorsvonattal elpusztultak közül, amelyen tizennyolc utas s a mozdonyvezetőn és fűtőn kívül három kalauz és négy postaalkalmazott volt, hat vasuti alkalmazott és három elveszett utas kiletett tudják. Az egyik *Markovicsék* leánya, akiről már idősebb történet említés.

A hálókocsi kalauza egy *Schwartz* nevű ember volt, akit a délvídeken, különösen *Temesvárottól* jól ismernek, mert azelőtt *Temesvárottól* volt tűzérhadnagy. Ő is beszorult a lábával a romok közé. Rémes kiáltására odaforogt hozzá egy parasztember és segíteni akart rajta. A kalauz belekapaszkodott a paraszt nyakába, aki minden erejének meglesztésével azon volt, hogy a beszorult embert kiszabadítsa. De ez sehogyan sem sikerült neki. E közben mind közelebb ért a gyuló láng és a kalauz halálfelemében úgy megmarkolta a parasztember nyakát, hogy leszedte róla a húst. Már-már jószívű segítőjét is magával rántotta a tűzbe, amikor emberek jöttek segítségül és kimentették a parasztembert. A kalauz elégett.

A gyorsvonaton volt *Midu Mihály*, aki *Krajová*ból való és többszörös milliomos. Lábalva a kocsirom közé szorult. *Rimánkoda* kérte, hogy üssék le valami baltával a lábát. *Harminc-ötven* ezer frankot, majd egész vagyonát ígérte, ha ezt megteszik. Kétten is neki látta a rémes munkának, egyik lábát már összezúzva kitépték, de a rohanó lángok elől menekülni voltak kénytelenek. A következő pillanatban a láng belekapott a kinosan vergődő nábob ruhájába és nemsokára elnémult könyörgése és jajgatása.

A tűzben lelte még halálát *Argyelán* román birtokos, aki *Pésak* torontálmezei községből való. A délvídeken jól ismerték azon a réven, hogy lovat szokott *Romániába* szállítani.

A tehervonatról két vasuti alkalmazott hat meg. Az utasok közül hat súlyos sebesülten a *turn-szeverini* kórházban tekszik.

A megmenekültek borzalommal beszélik, hogyan kellett tétlenül nézniök néhány utitársuk irtózatoss halálát, mert az égő petroléumtengeren át meg nem menthették őket.

(A szerencsétlenség helye.)

Amikor a *turn-szeverini* mentővonat megérkezett, az egymásra torlódtott kocsik izzóvörösen világítottak bele az éjszakába. Már mindent megemésztettek a a lángok; a vasrészek megolvadtan izzottak s csak két hátsó kocsi égett még lánggal. A nagy forróság a töltés földjét váloással gránitá égette, úgy, hogy csakánnyal sem lehet megbontani. A romlásnak irtózatoss képe tárult az emberek elé. Egy utas, aki reggel járt ott, a következőket beszéli el:

A katasztrófia helye nyolc-tíz méter mély bevágásban tekszik. A pálya mentén folyó sovány patak széles medre a rommá égett kocsikból kiömlött és elégett petroléum salakjával van tele és pedig messze, sok kilométernyire. Jobbról-balról a patakmenti fák, bokrok, elégett fekete lombjaikkal, előlímőkkel annak a rémes képek, amelyet az átszállással közlekedő vonat utasai meglátnak néhány perc múlva. Mind feketebb lesz a környék, a hegyek közül füstgomolyagok emelkednek, savanyu égett szag tölti meg a kupékot. *Orsova*, *Verciorova*, *Turn-Szeverin* kíváncsi népe toakodik az ajtókhöz. Mikor aztán kiszállunk, megdöbbenés és borzalom bénít meg bennünket. Egy pillanatig a földhöz szegeződik lábunk.

Aztán csendben, szívdobogva lépünk egymás mögött a keskeny pályaidalra. A bevágáshoz érünk... Vörösré égett vagonkerekek, vasgerendák... bádögburkolatok, meztelenen pörköt mozdony a földbe furódva... felszakított, össze-vissza görbült sínek, keresztül-kasul egymásba gabalyodott törtött petroléum kazánkocsik. Háromból még csapkodnak ki a lángok. A lepörkötődött gyepek garmadákba rakva, elszennesedett emberi testrészek hevernek. Egy területen néhány maréknyi csontrész, amott

egy lábszár és koponya, odébb teknőben egy fej nélkül való törzs. És mindenfelé jajveszékélő gyermekek, asszonyok, s az egész gyászos jelenetre feketére égett magas fák borulnak...

Bukarestből a vasuti miniszter főbb vasuti és bírósági tisztviselőkkel *Turn-Szeverin*be utazott, s a vizsgálatot már javában folytatják.

Egan Ede öngyilkossága.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 21.

Egan Ede haláláról ma is eltérő jelentések adatnak közre; *Rochlitz* főerdész hivatalos távirata bal-esetről szól, míg a többi jelentésből azonban minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy a rutén kormánybiztos saját kezével vetett véget életének. A halottat *Borostyánkeőn* fogják eltemetni a család sírboltjába.

Az öngyilkosság részleteiről *Ungvárról* ezt írják: *Egan Ede* csütörtökön érkezett *Ungvárra Porecsényből* s itt hált a *Korona-szállóban*. Tegnap reggel 7 óra után *Rochlitz* Nándor főerdész kirendeltségi helyettes főnökkel *Szerednye* vidékére indult a saját kocsiján. Amikor a leközeli első hegymagaslat elé értek, *Egan* odaszólt *Rochlitz*nek, hogy szálljanak le a szekérről s gyalogosan menjenek föl. Az volt a szándéka, hogy *Lehoczson* meglátogassa *Plótényi* Nándor hegedűművészt, aki odavaló kastályában tartózkodik családjával. Az ut szélén baladtak fölfele a hegyen. Mind a ketten fegyverrel voltak ellátva. *Rochlitz* előadása szerint már tegnap is, amint *Ungvárra* jöttek, *Egan* az uton ismételőgyeveréből szarkákra lövöldözött s így föl sem tűnt neki, hogy a kormánybiztos fegyvert készen tartva, haladt fölfele. Egyszerre csak fegyverdördülést hallott s utána látja, hogy *Egan* ledől és gurul a lejtőn. Azonnal hozzámert s vérében taláta. *Kinosan* hörgött s lejből patakzott a vér. A fegyver mellette hevert. A főerdész azonnal *Lehoczra* küldött segítségért, mert könnyű sebesülést hitt. *Bevitte* *Lehoczra*, de mivel ott nincs orvos, *Ungvárra* hozta egyenesen a közkórházba, ahol dr. *Roth* Armin orvos vette át és vitette föl az emeleten. Cvh kiűn szobába. Amikor idehozták, még mindig patakzott a vér tátogó, nagy sebéből. Dr. *Roth* konstátálta, hogy a golyó halántékon ment be s az aggyelől átúrva a koponyán pattant ki, aggyelől-toszlányokat a ruhadarabokon is talált. Azonnal éter-injekciót adott a sebesültnek, aki azonban egy pillanatra sem tért magához. Három apaca volt folyton *Egan* körül. Az orvos rendelete szerint ápolták, de megmentésére minden kísérlet haszontalannak látszott mindjárt az első pillanatban is. Csak *Egan* óriás ellentálló erejének tulajdonítható, hogy agóniája oly sokáig tartott.

Egan már csütörtökön is föltűnően izgatott volt. Szórakoztatnak is látszott, sokkal inkább, mint egyébkor s különösen feltűnt, hogy hátulról fegyverének kiténő szerkezetét mutogatta s magyarázta olyan embeereknek, akik a fegyverekhez szakszerűen értenek. Mielőtt tegnap reggel elutazott volna, lement a *Korona-szálló* épületében levő fodrászhoz borotvaözni. Ott is nyugtalan volt, sietette a borbélyt s izgett-mozgott a széken. A mikor fél arat leborotválták, fölugrott és menni akart. Csak akkor ült le újra, amikor a borbély figyelmeztette, hogy még nem készült el. A műbelyből sietve indult ki s egyenesen beugrott a kocsijába. Viselkedése olyan volt, ahogy ép észsel így nem viselkedik az ember s ebből arra következtelnek, hogy pillanatnyi elmezavarban követte el rémes tettét. Már magában véve az is feltűnő, hogy utközben mások soha sem szokott a kocsijáról leszállni s így sok hívója van annak a fölfelenek, hogy már napok óta zavarodott volt és örüetében fordította a tegyvert maga ellen.

A déli vonattal érkezett ma *Ungvárra* *Heyek* miniszteri küldött és *Egan* Imre. A vonathal *Rochlitz* főerdész várta őket s onnan a közkórházba hajattak, majd *Török* főispánhoz mentek.

Egan Edét ma délután boncolták föl *Brujmann* Béla és *Hacker* Sándor orvosok. A jobb halántékon ezüst forintos nagyságu anyaghányt konstátáltak. A bór és csont üstös, sötétbarna van pörkölve, ami közvetlen közeléből történt lövésnek a következménye. A kimenetnél kisebb a nyílás és az anyagmány. A csontrépedés következtében a koponya teteje levehető volt. A halántékosontot a golyó összezúzta; az aggyburkokat összenöve találták; az aggyállományt a lövés összezúzta; tele volt megalvadt vérről.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter tegnap táviratilag üszölkötta *Rochlitz* főerdészt hogy tegyen jelentést *Egan* haláláról. A főerdész ma a következő táviratban válaszolt a földmívelésügyi miniszteriumnak:

Földmívelésügyi miniszteriumnak Budapest.

Távirati ronderlettel jelentem, hogy 20-án reggel 8 órakor *Egan* uralt utaztam kocsin

Ungvárról Munkács felé. Hegyfark közelében Egan a saját védelmére magával hordani szokott Mauser-féle karabélyal célba löni akaráván, velem együtt a kocsiból kiszállott, azután egy 25 fok lejtős hegyoldalon töltött fegyverrel felfelé haladt, én pedig tőle balról részben nyole lépésnyire hegyoldalon kapaszkodván, hallom a lövést jobbfelől, mire Egan a hegyoldalról sulyosan sebesülve lezuhant. *Bírószék helyszínén a véletlen balesetet minden kétséget kizárólag megállapította.* Sebesült kocsin Ungvárra visszahozták, hol kózkórházban fél egy óraor kiszendvedett, anélkül, hogy pillanatra is magához tért volna. Löveg jobboldali halántékra furdott be s baloldali fejbe jutott ki.

Rochlitz

A hivatalos bírósági helyszemlélt tegnap délután tartották meg.

Egan rokonai, Egan Lajos osztálytanácsos és Egan Ede főmérnök ma köztették a földművelésügyi minisztérium elnökségével a temetésre vonatkozó elhatározásukat. A család akarata szerint a holttestet Ungváron vasárnap délután 8 órakor beszentelik, azután *Borosnyókörre* szállítják s ott temetik el a családi sírboltba. A temetés kedden délelőtt tízenegy és fél órakor lesz. A földművelésügyi minisztériumot *Balogh Vilmos, Darányi Béla, Horváth Sándor* miniszteri tanácsosok s *Ebersz Károly* királyi tanácsos, számvédelmi igazgató fogják a temetésen képviselni. A hegyvidéki kirendeltség s az ungvári főerdőhivatal, valamint a földművelésügyi minisztériumnak Vas vármegye területén működő hatóságai küldöttségileg vesznek részt a temetésen.

A földművelésügyi minisztérium tisztikara külön gyászjelentést adott ki.

Az egyetemi ifjúságnak az a része, amely nem kért részt magának a *Szülői Dezsó* emléke iránt kifejezett országos kegyelemből, ma „gyászkiáltvány” tesz közé és abban Egan munkásságát a „legnagyobb magyarnak” gróf *Széchenyi Istvánnak* működésével hasonlítja össze és tudatja azt az elhatározását, hogy az egyetemi ifjúság két hétig Egan-névvel gyász-karszalagot viseljen.

Egan Ede egy nagy biztosító intézetnél 200.000 koronára biztosította életét baleset ellen. Mint értesülünk ez az intézet a maga hatáskörében is nyomozást indított, hogy kiderüljön, vajjon a kormánybiztos csakugyan baleset áldozata-e.

Munkácsra küldött munkatársunk még a következőket táviratozza:

Munkács, szeptember 21.

Fekete zászló leng a Sugáruton azon a földszintes házban, ahol a m. kir. hegyvidéki kirendeltség hivatala van. A baloldali utcai fronton volt Egan magánlakása, amelynek lebocsátott függönyei és a bezárt hivatal emlékeztet Egan halálára. A kirendeltség egész személyzete Ungvárra ment a temetésre.

A kirendeltség különben augusztus elseje óta van Munkácsra, azelőtt Szolyván volt s e miatt Egan munkási lakása még be sincs rendezve.

Tegnap, az öngyilkosság napján reggel Ungvárról *Boronkay* felügyelőnek, aki szintén a kirendeltség házában lakott, a következő táviratot küldte:

— Délben Rochlitz-cal érkezem, intézkedjél butorok átvétele tárgyában.

Délben megjött a távirat öngyilkosságáról. Egan csak most rendezkedett be. A butorokat Dózsa-testvérektől hozatta Budapestről, most ott hevernek a szállítónál. Tegnap estére Egan vendégül várta *Török* főispánt, *Zsilinszky* államtitkárt. Munkácsra megoszlának a vélemények arra nézve, vajjon baleset történt-e. Dr. *Rosenfeld* Bernát, aki Egant öt éve ismeri és többször gyógykezelté, így nyilatkozott:

— Egan egészségi állapotja tulajdonképpen rendben volt. Elméje gondolkozása, normális volt. Két évvel ezelőtt panaszoktól először, hogy fejében sokszor vértőludált érez. Egan sohasem volt iszákos ember, de jókedvében szívesen elmulatozott a város és a környék uraival. Impresszionista volt, izékony, labilis kedélyhangulattal, mi cselekedeteire lényeges befolyást gyakorolt; azonfelül álmatlanságban szenvedett, néha betekint nem jött álom szemére csak legfeszírozottabb munkával tudott magának néhány órányi alvást kikényszeríteni. Az orvos valószínűnek tartja, hogy pillanatnyi kedélylehangoltság is megérlelte nála az öngyilkosság eszméjét és minthogy eruptív természetű volt, rögtön végre is hajtotta szándékát. Végül kiemelte, hogy tudtával Egan sohasem beszélt életungról.

Egan halálát a hatóságnak azonnal bejelentették, mire a hegyvidéki kirendeltségtisztviselői: *Boronkay* felügyelő, *Fischer* Odón intéző és *Kalmányi* pénztáros bezárták a lakást és a kulcsokat lepecsételték. Egy olyan embertől, aki a viszo-

nyokat alaposan ismeri, azt hallottam, hogy a kirendeltségi pénztár teljesen rendben van. Akik az öngyilkosságot emlegették, mind azt mondták, hogy előre látták Egan ily tragikus végét. Egan nagy vívőr volt, előkelő passziók embere, aki kedvét lelte mások traktálásában. A munkácsi cigányok szomorúan panaszkodnak, hogy ilyen gavalléroknak se játszanak többé. Egannak 4000 forint fizetése volt, de ebből nem igen tellett költséges passzióira. Legutóbb *Darányi* földművelésügyi miniszter 1200 forintot utaltványozott ki előlegül számára, hogy tudni nehezen, de azt a pénzt már nem vette föl, ott van most is az a pénz a munkácsi adóhivatalnál.

FŐVÁROS.

(*) **Gyermekmenedékhelyek.** A VI. kerületi iskolások azt kéri, hogy a felügyelőt nélkül való kisdédvök járatására kötelezzék gyermekeket a délelőtti 11 órától délután 2 óráig terjedő időközben akként gondozzák, hogy az óvónők külön díjazásért ügyeljenek föl rájuk. Az iskolások a gyermekeket élelemmel ellátja. Az ügyet ma a közoktatási bizottság tárgyalta. Hozzászólók: *Tenczer Pál, Havass* Rezső, *Veredy* Károly kir. tanfelügyelő és *Buday* József. Az utóbbi azt kívánta, hogy most csak a VI. kerületre nézve határozzanak, a többi kerületi kisdédvökre vonatkozólag pedig küldjenek ki szűkebb körű bizottságot, amely tegye megfontolts tárgyává, hogy miként lehetne lassanként a kisdédvöket gyermekmenedékhelyekké alakítani; mert a szegény néposztálybeli szülők nehéz helyzetén csak akkor könnyítenének, ha a kisdédvöket reggeltől estig vinnék a gyermekmenedékhelyek ápolás és gondozás alá. Az elnök kijelentette, hogy ezzel az ügygel maga az ügyosztály kíván foglalkozni. Ebben a kijelentésben a bizottság megnyugodott. A budai ág. hitv. ev. egyházközség kéri a közoktatási segélynek a fölemelését. A bizottság az ügyállás megvizsgálására *Axamély* Lajost és dr. *Kiss* Aront küldte ki.

(*) **A pesti izz. hitközség segélye.** A pesti izz. hitközség arra kéri a fővárost, hogy évisegélyét emelje föl 60.000 koronára. A közoktatásiügyi bizottság ma *Mezei* Mórt, *Ballagi* Aladárt és *Zboray* Bélát küldte ki a végeit, hogy vizsgálják meg, teljesíthető-e a kérelem.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Nemzeti Színház. Ibsen drámájának, a *Tenger asszonyának* második előadására ma megint megtelt a nézőtér. Erősebb hatása ma is csak a második felvonásnak volt, ahol *Márkus* Emilia és *Gál* a nagy jelenet igazi művészettel játszzák. Ne mellőzzük hallgatással *Ivánfi* Jenő alakítását sem. Feladta valóban néhez. Mielőtt a szinpadra lépne, úgy beszélnek róla, mint a tenger szimbólumáról mint valami hatalmas bővölőlő, akinek a pillantásából misztikus erő, félelmes hatalom árad ki. A színész, akinek a föllépése nem elég hangulatkelő és aki pózolásal akar hatni a közönségre, itt hamar komikussá válik. *Ivánfi* szerencsésen elkerülte ezt a veszedelmet. Nem pózoló állásokban, hanem a szelíd tartásban, a beszéd erejében, a nézés komor energiájában mutatta ki az „idegen” félelmes egyéni hatalmát. (d. e.)

Fővárosi Nyári Színház. Ma este másodsor adták tet ház előtt *Budán* *Banes* operettjét: *A korhely királyt*. Ma is nagy sikere volt a címszerepben *Krémer* nek és a miniszter szerepében *Leóveynek*. Otetes játékuk egész este állandóan derültségben tartotta a közönséget. Hatással játszott és énekel *Sugár* Aranka is, akinek a második felvonásban *Merei* Adolf egy pompás kupláját (Da egy fess kis leányból) a zajos tapsokra meg is kellett ismételnie. — Pénteken, 27-ikén, a karaszemélyzet javára a *Gésák* kerül színe *Fedák* Sári, *Turhányi* Olga és *Boross* Endre fellépései.

Városligeti Színkör. Ma este *Solti* Vilma vendégszerepelt a Városligeti Színkörben; *Lisbeth* játszotta *Rip* van *Winkleben*. Kellemesen énekel, és a játékával is sikert arat. A címszerepet *Szentmiklóssy* játszotta elismerésre méltóan.

Az utolsó hét. A Magyar Színház e heti műsora az utolsó, melyet a színház a mostani regime alatt kiad s úgy van összeállítva, hogy az október elsőjén távozó tagok a lehetőségig legjobb szerepeikben bucsuzhassanak el a közönségtől. Hétfőn, szeptember 23-ikán a *Névtelen levelet* adják, amelyely a színház a bohózatok között a legnagyobb sikerét aratta, kedden *Audran* remek zenéjű operettje *Az írek* kerül színe, a főszerepben *Szeyer* Ionkával, aki a hét folyamán még szerdán és szombaton a *Postás* fu Nóra szerepében, csütörtökön, vasárnap és hétfőn, szeptember 30-ikán a *New-York szépe* címszerepében

lép fel. Ez lesz a színház most végződő érájának utolsó előadása.

**** Pálmay Ilka a Vigaszínházban.** *Pálmay* Ilka, a *Vigaszínház* illusztris vendége, mint már hírt adtunk róla, csütörtökön Budapestre érkezik, hogy a *Pillangókisasszony* próbáin részt vegyen. A diva, aki *althofeni* magányában már hetek óta ezzel a szereppel foglalkozik, már teljes szereppel érkezik meg, úgy, hogy a darab próbái eliz egy heti időt fognak igénybe venni. A *Vigaszínház* igazgatósága körében nyert értesülésünk szerint, a *Pillangókisasszony* bemutatója október 5-ikén lesz. A kétfelvonásos énekes angol színművel együtt egy egyfelvonásos francia vígjátékot adnak, melynek címe: *Hogy beszélnek angolul*. Ebben a kis vígjátékban *Hegedűs* Gyula fogja a főszerepet játszani.

**** A Népszínház eredeti operett-újdonsága.** *Béldi* Izor és *Fejér* Jenő *Katalin* című eredeti operettje, melynek bemutatója e hétre volt szánva, október elejére marad. Az orosz tárgyú operett, melynek jelenéje *Katalin* cárno udvarában folytak le, teljesen új díszletekkel és jelmezekkel kerül színe, amelyek nagy gonddal készülnek eredeti minták és festmények nyomán. Mindez oly nagymérvű előkészületeket kíván meg, amelyek csak október elejére lesnek befejezhetőek. Jólehet a próbák már annyira előrehaladtak, hogy a bemutatót korábban is meg lehetne tartani. Az operettnek, mint értesülünk, október 4-ikén lesz a bemutatója.

**** A Kisfaludy Színház és a főváros.** A *Kisfaludy Színház* igazgatósága ismételen arra kéri a fővárost, hogy adjon neki szubvenciót. A bizottság a színház ügyeinek a megvizsgálására és jelentéstételre *Benedek* Sándor és *Buday* József bizottsági tagokat kérte föl. A Kisfaludy Színház kétségtelenül hazafiás missziót teljesít a fővárosnak ugyszólván legelhagyottabb részében s azért remélhető, hogy a főváros hatósága nem fogja tőle megtagadni azt az anyagi támogatást amelyet más hasonló műintézeteknek sokkal kedvezőbb viszonyok közt megadott.

**** Földesy Arnold.** A közelgő koncert-szezonnak kimagasló lénypontja lesz *Földesy* Arnold gondnoka-művész szereplése, aki visszatérve külföldi körutjáról, legközelebb a budapesti közönség előtt fogja ismét bemutatni művészetét. A külföldi kritika magaslaton nyilatkozatai után méltó érdeklődést kelt mindentelje ez a hír, mert *Földesy* Arnold a legnehezebb hangszernek, a gordonkának az egész világ sajtója által elismert ienoméjé. Első nagy sikerei után mi is fényes jövőt jósoltunk *Földesynak*. A három évi külföldi körut és a tanulmányok, melyekbe *Beckernél*, a frankturi mesternél mélyedt, termékenyítőleg hatott nem mindennapi tehetségre. Mert briliáns technikája, melyet már évekké előbb is elkápráztatta Európa egész koncertközönségét, érzéseinél közvetlen megelevél tökéletes művészi egészszé formálódott. Igazán fényes estére van tehát kilátásuk a főváros zenegourmandjainak *Földesy* Arnold koncertje alkalmával. A gondnoka magyar mestere budapesti hangversenye után külföldi körútra megy.

**** Legújabb zeneművek** kaphatók *Szülői* Béla könyv- és zeneműkereskedésében. *Károly-körut* 26. Az árak koronában értenődik. *Operettek és operák:* Hoffmann meséi 10.—, Troubadour 3.60, *Traviata* 4.80, *Rigoletto* 4.50, *Aida* 9.60, *Alarcos* bál 6.—, *Faust* 7.20, *Mignon* köve 10.80, *Bohéme* 10.—, *Bajazzók* 8.40, *Postás* fu, *Kis szökevény*, *Cirkuszélet* 4.7—, *Geisha*, *New-York szépe*, *Görög rabzsola*, *Lucky Star* darabja 6.—, *San Toy* 5.40. — *Magyar szövettel:* *Kis szökevény*, *New-York szépe*, *Hoffmann* meséi. A modell 2—2 füzet, tüzetekint 8.—, *Du mein Girl* magyar vagy német szöveggel 2.—, *Susi* mein *Kind* *Couplet* a *Venus* auf *Erdén* című operettből 1.40. *Zongorára* 2 kére: *Ziehrer*, *Die 3 Wünsche* 2 füzet 4 3.—, *Royce*, *Toreador* *Waizer* 1.80, *San Toy* *Marsen* 2.40, *Girl* *Waizer* 2.—, *Fregoli-induló* 1.60, *Cadettenmarsch* 1.45 *Ocskay* brigadéros bűvített kiadás 3.—, *Buberl* komm *keringő* 2.40. *101 magyar népdal* II, (új sorozat) tüzet 3.—, *Money* *Maker* induló 1.50, *Juica* *kuplá* a *Postás* *fiúból* 3.—, „*A bisséri* a *Herz*” *kuplá* a *San Toy*-ból 2.40. *Hetner*, *Kriegsmarsch* *der* *Buren* 1.20, „*Mein* *Bobbie*”, *kuplá* a *San Toy*-ból 1.10. Könyv- és zenemű-árjegyzék bérmentve. Állandó vevők kedvezményben részesülnek.

**** Matiné a Telefon Hírmondóban.** Hangversenyeinek sorozatát ma déli 12 órakor kezdődő matinéval nyitja meg a *Telefon* Hírmondó. Mint az alábbi műsor bizonyítja, a *Telefon* Hírmondó az idén is azon lesz, hogy hangversenyei, melyekkel sikerült magát a zenét kedvelő nagyközönség előtt nélkülözhetetlenné tennie, azon a nívón maradjon, melyet évek óta a fővárosi hangversenyei körében elfoglalt. Közreműködésüket megígérték: *P. Bartolucci* *Viktória*, *Csillag* *Teréz*, *Feld* *Sári*, *Feld* *Iren*, *Feld* *Oiga*, *K. Gerő* *Lina*, *Ledofszky* *Gzella*, *Ledofszky* *Mariska*, *R. Maróthy* *Margit*, *Sugár* *Aranka*, *Sz. Bódyossy* *Ilona*, *Stoyer* *Ilona*, *Sugár* *Irma* és *T. Füzéri* *Mariska* *urnők*, *Leray* *Leó*, *Maróthy* *K. Lajos*, *Mihályi* *Ernő*, *Pálffy* *György*, *Részahagyó* *Kálmán*, *Szendör* *Lajos*, *Topolczay* *Dezső*, *dr. Váradi* *Antai*, *Váradi* *Sándor*, *Vízvári* *Gyula* és *Zilahy* *Gyula* *urak*.

A *Telefon* Hírmondó este előfizetőinek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül a Hoffmann meséi, Offenbach fantasztikus operája. A Hoffmann meséi épp úgy, mint a Hírmondó összes zeneköltőitől a legújabbban hallhatók a kagylókön keresztül, s így mindazok, akik odahaza kellemes szórakozást óhajtának találni, könnyen elérhetik ezt a Hírmondó mai előadásának meghaladásával. Az operaköltés után még cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül egészen 11 óráig.

SPORT.

A Jubileum-dij.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 21.

Holnap dől el a bécsi futtatók őszi szenzációja, az 50.000 koronás Jubileum-dij s gyűjti össze klaszszikus versenyben talán utoljára a háromves és idősebb lóévjáratok legjavát. Váratlanul sok ló fut ez idén a gazdag díjért, mint az istállókból kiszivárog, a következők:

Table with 2 columns: Name and Owner/Location. Includes Durban, Frangepán, Lothario, Kamorosan, Fagon, Parapluite, Garabonciás, Quota, Mineegy, High Leicestershire, Sobri.

Annai valószínű, hogy az idősebb lovaknak ezuttal nem sok keresni valójuk lesz a háromvesekkel szemben, mert a teherviszonyok a pónilitásokat nem vivő jó háromveseknek igen kedveznek. Mindegy és Garabonciás nem adhat le mintegy tíz kilót olyan jó lovaknak, mint Durban, Kamorosan vagy Frangepán, amint hogy Quota sem fog a versenyben szerepet játszani. Az idősebbek közül kedvező terhével még Sobri mehet a legjobban.

A háromvesek soraiban High Leicestershire egyszerűen agyon van sulyozva, ugy, hogy istállója is inkább támaszkodik a kisterhű Frangepánra, melynek eminens kilitása van csakugyan a dijra. Utolsó futásai meglehetősen klasszisáról tettek tanúságot, ugy hogy holnap mindenesetre komoly ellenfél lesz. Nálánál jobb ló Kamorosan, a Kárpáti-dij diszkvalifikált nyerdője, de állóképessége nem igazolódott be annyira, mint az övé s emellett orrvérzésben is szenvedett. Parapluitnak pedig csak éppen a kilitartása van meg, a klasszisa hiányzik ilyen nagy dijhoz. Lothario pedig bir szerint nem elégíti ki a várakozásokat. Még csak Durban lenne hátra; neki rendkívül előnyös a terhe, de őt nem tartjuk megkülöztetve sem olyan jó lónak, mint a milyen Kamorosan vagy Frangepán. A verseny előreláthatólag e két ló közt fog eldőlni; a többiekre nézve talunk alábbi tippeinkre:

- I. Windsor—Rikkancs.
II. Liditrip—Clavigo.
III. Kozmaöcsese—Máida
IV. Kamorosan—Frangepán.
V. Aranyosó—Wunschmaid
VI. Trappist—Alterich II.
VII. Bergeret—Gódiche.

Az Ausztria-dij. A bécsi októberi meeting 100.000 koronás szenzációja máris hullámokat ver a fogadó világban. A nagy verseny favoritjai Belvedere és Lúbar 6-6-szoros pénzrel; Rátka II. a német Slanderer és Nunquam domino 7:1-el állnak, utánuk pedig Kara, Gomba, Edgardo és Altgold következnek. Érdekes, hogy Németország, eddigi sikerein felbuzdulva, az idén és erősen aspirál a dijra, s alighanem három lovat is küld Bécsbe: Altgoldot, Slanderert és Edgardo.

Őzi löversenyek. A Magyar Lovaregylet a löversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánlja, hogy a versenyteri belépti-jegyekért — a jegypénztárnaknál való nagy tolongás ekerülése s tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogramokon megjelölt dohánytöredékben a versenynapok délelőttjén előre váltás me. Szintugy saját érdekében áli a közönségnek, hogy a belépti-jegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrség felszólításait melőzhesse.

Bécsi löversenyek. Szép lefolyást vett a bécsi löversenyek mai utolsóölti napja. Bár nagy kórtáiban nem volt hiány, a papirforma azért szépen érvényesült. A kétévesek eladó handiapjában Anisette mint outsider nyert, de a papirforma mellette szólt. Az államdijban Haideroze óriási formát mutatott; a neki meg nem felelő távon Passe par toutnak 8 fontot cedált és könnyen szinte feltartva győzött ellene, mig Nina és Busento hosszakkal érkeztek be mögöttük. A Ridotto-versenyben Vig felutott nyári jó formájához és így könnyen verte Csattot és a teljesen formán kívül levő Quid nucot. A szeptemberi gátversenyen Akárhogy nyerte szép finish után Bombardier ellen. Czilag az egyik gátnál elbukott, de lovasa ismét felült és negyediknek érkezett be.

Az eredmények a következők:

I. Kétévesek eladó handiapja. Dij 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Gróf Fries M. Anisetteje (Slack) első, Baltazzi A. Plat du jourja (Wilton) második, Dreher A. Dupertjeje (Cleminson) harmadik. Azután Marouder, Frascati, Aconit, Perkal, Elyner, Hallon II. Totalizátor: 10: 74. Helyrefogadások: I. 50: 180, II. 50: 201, III. 50: 144.

II. Handiap. Dij 2000 korona. Távoltság 1200 méter. Haas G. hadnagy Vox populija (Gilehrst) első, Dreher A. Dogmája (Southey) második. Mr. Redgrey Satanellája (Slack) harmadik, aztán Vieux garçon, Glory, Ne engedj, Praterstern, Product. Totalizátor: 10: 86. Helyrefogadások: I. 50: 83, II. 50: 158 és III. 50: 97.

III. Ridotto-verseny. Dij 4000 korona távoltság 1000 méter. Mr. Lincoln Vig-e (Bullford) első, Blaskovics El. Csattja (Black) második, báró Ücstritz Zs. Quid nuc?-ja (Taral) harmadik. Totalizátor 10: 16.

IV. Államdij. Dij 5000 korona, távoltság 2000 méter. Gróf Trauttmannsdorff L. Haiderozeja (Barker) első, báró Ücstritz Zs. Passepartoutja (Taral) második, Schindler L. Ninája (Gilehrst) harmadik. Azután Busento. Totalizátor 10: 76. Helyrefogadások: I. 50: 79, II. 50: 67.

V. Kétévesek handiapja. Dij 3000 korona. Távoltság 1100 méter. Ferdinándy B. Aventure-ja (Slack) első, Dreher A. Getrost-ja (Cleminson) második, Mautner V. Helena-ja (Adams) harmadik. Azután Gódiche, Axiom, Nothung, Bergeret. Totalizátor: 10: 61. Helyrefogadások: I. 50: 94, II. 50: 101, III. 50: 116.

VI. Szeptemberi gátverseny. Dij 6000 korona. Távoltság 2800 méter. Lovag Lederer Akárhogy-ja (Poole) első, Baltazzi A. Bombardier je (Barkes) második, herceg Pálffy M. Allegro-ja (Shejbal) harmadik. Azután Csillag, Famulus. Totalizátor: 10: 39. Helyrefogadások: I. 50: 91, II. 50: 168.

VII. Kétéves nyeretlenek versenye. Dij 2060 korona. Távoltság 1200 méter. Mautner V. Hipplasa (Adams) első, gróf Henckel A. Siasitája (Prudames) második, Szemere M. Pántikája (Cleminson) harmadik. Azután Silvio, Incompatibilis, Csökösasszony, Babatündér, Cold Cream, Juniperus. Totalizátor: 10: 82. Helyrefogadások: I. 50: 72, II. 50: 123, III. 50: 115.

A bécsi löversenyek eredményét minden más orgánomtól megelőzve, ezuttal is a Telefon Hírmondó utján tudhatja meg a budapesti sportközönség, mert a Telefon Hírmondó kiküldött tudósítójának telefon-jelentései még a versenyek tartama alatt, nevezetesen két futamunkint részletes eredményt olvastat fel a versenyek lefolyásáról, így az első két futam eredményét fél 4 órakor, az első futamét fél 5 és az összeredményt 6 óra tájban felolvastatja a beszélő újság szerkesztője, kétszeres rajdóélet hívnál fel erre az előfizetők figyelmét.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek elegánsan izlésteljesen és olcsón felszereltettek. Argyeztek ingyen és bérmentve. Sorozókötelesek felvilágosításokat, továbbá kívánságra argyeztek az egéves önkéntesi jog elnyerésére vonatkozó összes katonai törvényekkel és folyamodványintézkedésekkel, magyar és német nyelvben elátva kápnak.

WEINER ÉS GRÜNBAUM

Budapest, Váci-utca 2. cs. és kir. udvari szabók, II. Vilmos német császár udvari szállítói, poring, kir. udvari szabók, József főherceg udvari szállítói, József Agost főherceg kamarai szállítói.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új eredeti gyógymód rendkívül sikeres lesz alkalmazva közbély, asztma, szív, vese, gyomor, bel- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és bőrbántalmaknál. Bizony védelem, szűrlés és cinezés után. 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be. E gyógymód megalkotójának és egyedüli képviselőjének Dr. KOVACS J. egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelőintézete van Budapest, V. ker., Váci-körút 18. szám alatt. Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymóda.

AZ A RENGETEG

Ichteiol-Salicyl teljesesen elmozdítja a bőrvérvérteket egyúttal meggyógyítja, otvart, kipárolt és izadott testrészt, borjúgöcs, bőrhámleás és többé ki nem ujul. Ár 3 korona utamással. Székszállítói: Frényi gyógyszerész, Szabadzsállás. Főraktár: Török József, Király-utca 12. szám.

Szt.-Lukácsfürdő

gyógyfürdő Budapest, I. ker. Természetes meleg kénforrás és iszapfürdő. Vizgyógyászat, villam-tényfürdő, masszázs stb. Külön női és férfi osztályok. Gőzfű és gondos ellátás. Cudz, kézfűzés, léghűtés stb. és a régi fürdőre földrajzkörtörténeti prospektust küld ingyen a Szt.-Lukácsfürdő igazgatóság.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Uj táblai bírák. A budapesti ítélőtábla elnöki útkarát, dr. Adolf Sebestyént és dr. Róth Ferenc kereskedelmi és váltótörvényszéki bírót a király a budapesti ítélőtáblához bíróvá nevezte ki. A kinevezésről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

§§ „Vasárnap.” Ez a címe annak az újságnak, mely nem jelent meg vasárnap, de egyébkör sem.

Csak a címét csinálta meg Tóth Ferenc, s azt is csak azért, hogy kauciószédelgési alapnak használja. A „lap”-hoz, mely nem létezett, Tóth Ferenc kishirdetések utján kaucióképes szolgát keresett. Egy szegény földműves ember Szénássy István akadt lépre. Hatszáz korona kauciót esalt ki tőle a „Vasárnap” szerkesztője. A mai tárgyaláson Tóth Ferenc erősen bizonykodott, hogy igenis megjelent az első szám a többi számokat teknuikai akadályok miatt nem adta ki.

— Mik voltak azok a teknuikai akadályok? — A pénz. — Hat a Szénássy pénzével mi történt? — A lap alapítási költségek elnyeltek. A bizonyítási eljárás során kiderült, hogy Tóth Ferenc torzka nyelte el a 600 koronát A törvényszék csalásért helyezte vád alá s hat havi börtönrre ítélte.

TAVIRATOK.

Bécs, szeptember 21. György görög herceg, krétai főbiztos ma este Berumen át Kopenhágába utazott.

A délafrikai háború.

Köln, szeptember 21. Londonból táviratoznak a Kömische Zeitungnak, hogy a harctérről érkező kedvezőtlen hírekre a lakosság körében nöftön-nő az elkeseredés. A sajtó hevesen tamadja a kormányt és felelőssé teszi a folytonos vereségekért.

Amsterdam szeptember 21. A Handelsblad jelenli: Fischer, Vesselo és Volmarans a boer közbély tagjai tegnap hosszasan értekeztek a külügyminiszterrel és az állandó nemzetközi választott-bírószág elnökével.

Amsterdam szeptember 21. A Handelsblad a boer bizottság fogadására vonatkozó híret helyreigazítja annyiban, hogy a bizottságot nem a külügyminiszter, hanem Kuyper miniszterelnök és beügyminiszter fogadta.

London, szeptember 21. A Tarkastad mellett vívott ütközetben az angolok vesztése nagyobb volt, mint elainte jelentették. A tisztöken kívül elesett 30 és megsebesült 34 dsidás.

Pietermaritzburg, szeptember 21. E hó 16-án egy boer csapat a Felső-Tugea mentén két házból elhajította a lovakat és marhákat és megrongált egy ott levő vendéglőt. A boerok üldözésére egy angol csapatot küldtek ki. Ezek közül két ember megsebesült, egy eltűnt. Délután ágyutüzézés hallatszott Obivershoek irányában. Azt hiszik, hogy Actonhone helyőrsége harcba van keveredve.

Khinából.

London, szeptember 21. A Standard jelentése szerint Tieneciben hire jár, hogy a Sentunno tábornok p rancia alatt álló 5000 fónyi európai módra kiképezet Santungba rendelték, hogy Juansikkai csapatait erősítsék.

Karlista-főlkelés.

Páris, szeptember 21. A Havas-ügynökség jelenti Barcelonából. A legközelebb várható karlista-főlkelésről szóló hírek esőkönnyösen tartják magukat. A felkelés napját különböző dátumokra teszik, szeptember 27-től az év végéig. Azt állítják, hogy Lesida tartományt választják a mozgalom kiinduló pontjának.

A római konfliktus.

Róma, szeptember 21. A lapok jelentése szerint Pázmán rektor, akinek ma egy bírói határozat következtében Susia kormánybiztosat a praetor elé kellett volna idéznie, ott nem jelent meg.

Közgazdasági táviratok.

New York, szeptember 21. (Terménytösdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban hejben 8 3/4 (8 3/4), szept-re 7.76 (7.83), Decemberre 7.77 (7.84). New-Orleansban helyben 8 1/4 (8 1/4). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphában 7.45 (7.45). Refined in Cases 5.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — Zsir: Western steam 10.62 (10.65). Rohe és Brothers 10.75 (10.85). — Tengeri irányzata állandó. — Szept-re 63 3/4 (63 3/4), Decemberre 63 3/4 (63 3/4). — Májusra 64 3/4 (64 3/4). — Buza irányzata tartott. — Píros ősi hejben 76 1/4 (76 1/4). Szeptemberre 74 3/4 (75.—). Októberre 74 3/4 (—). Dec-re 76 1/4 (76 3/4). Májusra 73 3/4 (80.—). Gabona szállítási dija Liverpoolba — 3/8 (—). — Káté: air 110 7. sz. 5 3/8 (6 3/8). Szept-re 4.90 (5.—). Decemberre 5.10 (5.20). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Csukor: 3 1/4 (3 1/4). — On: 25.30 (25.20). — Rész: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, szeptember 21. (Terménytösdé.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. Szept-re 68 3/4 (69.—). Dec-re 71.— (71 3/4). Tengeri irányzata tartott. — Szept-re 57 1/2 (56 3/4). — Zsir: Szeptemberre 10.07 (10.2). — Októberre 10.62 (10.17). — Szacoma short clear 9.35 (9.35). — Sertésbús: Szeptemberre 14.80 (14.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

M E S E.

Vince és az üvegkert.

Péter király a Pál király szomszédságában lakott és mindketten egyre azon törték a fejüket, hogy micsoda csodálatos és nagyszerű dologgal lehetne a másikat felülmúlni. Egyre versenyeztek egymással. Ha az egyik ezüst kocsit csináltatott magának, a másik aranyat csináltatott, ha az egyik király hattyukat fogatott be lovak helyett, a másik galambokkal huzatta a kocsiját.

Egyszer aztán Péter király azt találta ki, hogy ő csináltat egy üvegkertet. Üvegből lesznek a fák, a virágok, a füvek és ezeknek az üvegfáknak épp úgy el kell őszszel hullatni a levelüket, mint a többi természetes fának és a virágoknak épp olyan illatuk kell hogy legyen, mint az igazi virágoknak; szóval Péter király ő felségének nem kis dolgra fáj a foga.

Másnap aztán minden faluban és minden városban szólt a piacon a dob s a dobos kihirdette, hogy a király ő felsége olyan embert keres, aki meg tudja csinálni az üvegkertet. Hanem ilyen ember nem igen akadt.

— Még ha nem kellene, hogy a fák elhullassák a levelüket s hogy a virágoknak illatuk legyen — mondta egy-egy üveges, — belé mennek fogni. De így nem.

A király pedig roppant haragudott és busult, hogy az ő országában nincsen olyan ember, aki megcsinálja az üvegkertet. Az egyik városban, ahol egy nagyon híres üveges lakott, váltig mondták ennek:

— Próbálja meg, János mester. — De a híres üveges a fejét rázta.

— Nem csinálhat olyat ember! Boszorkányság kell ahhoz!

Ennél a híres üvegesnél volt egy kis inas, egy árva fiu, Vincének hívták és hallotta, mikor a gazdája mondta a király küldötteinek:

— Nem csinálhat olyat ember! — Es Vince ezután nagyon sokat gondolkodott az üvegkertetől, amelyet ember nem csinálhat meg és lassankint minden gondolata és vágya az lett, hogy ő megcsinálhassa azt az üvegkertet.

Egész éjjeleken át ezen törté a fejét és Vince, aki kiesi volt, pupos és nyomorék, mindig dolgozott és tanult ezután, egyre ott volt éjszaka is az üvegyárban és próbált mindenféle virágokat csinálni üvegből.

Egyszer csinált egy őszirózsát. Gyönyörű szép, fehér őszirózsá volt s a fiu hazavitte és otthon a kis alvó kamarájában beleállította egy pohárba. Éjszaka volt, Vince nem tudott aludni, mert egyre az üvegkertet járt az eszében és nézte az ő őszirózsáját.

Amint nézi, nézi a virágot, egyszer csak látja, hogy a virág elkezd reszketni.

— Bizonyosan szél fúj rá — gondolta Vince s felkelt és betette az ablakát. Mikor visszafeküdt az ágyába, a virág ismét elkezdett reszketni és egyre reszketett.

Vince csodálkozásában megszólitotta a virágot:

— Mi bajod van, édes ősi rózsám?

— Fázom — szólt meg a virág a Vince legnagyobb csodálkozására. — Fázom, tegyél az ágyamba.

Vince az ágyába tette a virágot, magához szoritotta s aztán elaludt. Aludt aztán Vince s azt álmodta, hogy az őszirózsá beszélt hozzá és ezeket mondta:

— Ha ötven esztendőig mindig tanulsz szorgalmasan, szeretettel és kitartással, akkor meg fogod csinálni az üvegkertet, de előbb nem. Akarattal tudás nélkül, még nem lehet mindent megcsinálni és te még nagyon keveset tudsz, habár akarni nagyon is sokat akarsz. Tehát csak kész tudással fogjál valamihez.

— Jól van — gondolta magában Vince, amint másnap reggel felkelt — tehát tanulok és várok. Es ismét elment az üvegyárba és ismét csinált egy gyönyörű szép fekete őszirózsát s azt is elvitte a hálókamrájába.

Vince megint csak nem aludt, törté a fejét tovább az üvegkerten és azon gondolkodott, hogy ő bizony még öt esztendőig sem fog várni, nem-hogy ötvenig várna.

— A fehér virág nem ért a dologhoz, próbáljuk meg a feketét. — Es oda tette a párnájára a fekete virágot s elaludt.

Azt álmodta, hogy a fekete virág megszólalt s azt mondta neki:

— Ot nap alatt is megcsinálhatod a király üvegkertjét, ha vakmerő vagy és lelkiismeretlen. Nem kell törni a fejedet, nem kell tanulni, éjszakáznai, törni magadat, csak le kell szállnod egy buvár ruhában a tenger fenekére, ahol az öreg üvegkirály lakik, onnan fel kell hoznod az ő üvegpalatájának az üvegkertjét, és egyszerre te leszel a világ leghíresebb embere. Azután elmegy az ördög-szigetre, ott eladod a lelked az ördögnek s ezért cserébe ő mindennap meg fogja köztözni a szelét a király üvegkerte fölött, hogy ott ne csinálhasson kárt és a kis ördögfiuk minden őszszel lefujják a fákról a virágokat és leveleket s a másik nyáron újra fölrakják egy éjszaka. S mindezt csak a lelked kell eladnod.

— Hm, hm, törté a fejét másnap reggel Vince, amint felkelt, hát most már mit csináljak? Tanuljak, várjak és türjek ötven esztendőig, vagy pedig adjam el a lelkemet az ördögnek s öt nap alatt én leszek a világ leghíresebb embere? Hát mit tegyek?

Ez volt csak a nehéz állapot! Vince nem tudta, hogy mit csináljon. Nagyon szeretett volna igaz és becsületes ember maradni, de azt is szerette volna, ha egyszerre és minden fáradság s várakozás nélkül híres emberré lehetett volna. Es bizony Vince a könnyebb oldalt választotta a dolognak.

Másnap elment a királyhoz s azt mondta neki:

— Felsőges uram, én megcsinálom az üvegkertet.

A király csodálkozott eleinte, nem hitt Vincének, de amikor az egyre erősítette, hogy ő

bizony megcsinálja, a király vállat vont s azt mondta:

— Jól van, de úgy vigyázz, hogy amíg csinálod az üvegkertet, mindennap elmegey hozzád egy vörös ember, aki a hóhér lesz és figyelmeztetni fog, hogyha nem sikerül, amihez fogsz, leveletem a fejedet!

— Jogában lesz, felsőges uram — felelte Vince nagy elbizakodottsággal és azzal fogta magát, felöltözött egy buvárruhába, leereszkedett a tengerbe s ott megkereste az öreg üvegkirály palotáját. Vitt magával egy nagy kalapácsot is, ezzel bevverte a palota kapuját és öt napig egyebet se tett, mint éjjel-nappal le- s feljárt a tengerbe és vissza.

A vörös ember, a hóhér, pedig mindennap megmutatta magát Vincének s aztán elment. Vince rá se hederített a vörös emberre, csak hordta ki a tengerből a gyönyörű üveglakat, a virágokat s olyan jó kedve volt, hogy na!

Ot nap alatt mindent felhordott már a tengerből, egy másik öt nap alatt elrendezte a kertet a földön s aztán elment az ördög-szigetere.

— Mit akarsz? — kérdezte itt tőle az ördögkirály, aki egy izzó máglya-trónuson ült s apró ördögfiuknak a tüztáncában gyönyörködött.

— Egy kis szívességre akarlak kérni, — felelte Vince az ördögkirálynak.

— Szívességre? Hm. S tudod-e, hogy az én szívességeimet mivel kell megfizetni?

— Tudom. A lelkemmel.

— Jól tudod, mert csakugyan azzal kell. Hóldot után az enyém lesz a lelked s nyársra huzva fogom a tűzön sütogetni.

— Megteheted — felelte a nagyravagyástól elvetemült Vince — csak most légy segítségemre. En oda adom neked a lelkemet s te ezért cserébe mindennap megköztözd az üvegkertet fölött a szellőt, őszszel leszeded a fák leveleit s tavasszal ismét fölrakod.

— Áll az alku — felelte az ördög. — Hé, Kletusz szolgám, hozzál papírost és tollat, te meg Kilit szolgám, hozd elő a vérrel töltött kalamárist!

Megirták aztán a szerződést, Vince piros vérbe mártotta a tollát s aztán nagy örvendezve sietett vissza a királyhoz, hogy megmutassa neki a nagyszerű üvegkertet.

Mert nagy örvendezve be a kertbe, forró nyári délelőtt volt s, amint kinyitja a kert ajtaját, az ijedségtől majd sóbálványává változott. Amig ő oda járt az ördöghez, a forró nyári nap elhalmvasztotta az üvegkertet s nem maradt meg belőle egyéb, mint a fölolvadt üveg, amely ott uszált a föld felületén.

Vince rémületen nézte a drága kert pusztulását s amint megfordult, hogy most már sietve szökjön el a király haragja elől, szemben találta magát a vörös emberrel.

— Mindennek vége! — sóhajtotta Vince s odatartotta a fejét a vörös embernek, hogy hadd vágja le.

Levágta aztán a Vince fejét a vörös ember, az ördögök pedig elvitték az elszálló lelkét és a

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(31)

Amikor ugyanis a Krimből visszatért, a fölkelésűl tatárok a vállukra kapták, főhítmányoknak kiáltották ki s hogy a nagy tisztséghez a hatalmi jelvény se hiányozzék, feltörték a katonai kincs-tárat s elrabolták a parancsnoki páleát, zászlót és peccsétet a számára. Meglátszott az aréán rettenetesen megnövekedett hatalmának a büszke, tudatos érzete. Nem az az üldözöttől hajszolt, menekülő Chmielnickij volt már, hanem a vérszomjas tigris, képzelt sérelmeinek irtózatos megbosszulója. Pedig láncokat hordott most is, bizonyára nehezebbeket, mint azelőtt, mert hiszen Tuhaj bég pedig gőgös és fennhéjázó volt, mintha csak hűbérura volna jobbágyának. De Chmielnickij belényugodott a megálzásába, mert hiszen minden hatalmát a khánának és a tatárok segítségének köszönhette. Büszke ember léteire is tudott megálzkodni, mert bátorsága mellett ravaszsga is nagy volt. Oroszlán és róka, sas és kigyó volt egy személyben s így nyugodtan nézte, amint a kozákság levegőbe dobált sípkákkal, örömmujongásban köszöntötte százasod ellenségének egyik főnökét.

Megkezdették a tanácskozást. Tuhaj bég a közepén ült, lábait maga alá rakta, s napraforgómagokat rágiéselt, amelyeknek a hóját a körülötte ülők elé kopta. Jobbján Chmielnickij, balján a parancsnok ült, a tisztek a falak mellett kupo-

rogtak, a küldöttség az ajtónál állott. A vitaközébe abban hagyták, kívülről behallatszott a gyülesező nép zivajgása. Chmielnickij szólt elsőnek.

— Nagyságos uraim! A Krim mindenható cárijának, ennek az égiekkel is rokon nagy urnak, s az ő legkegyelmesebb jószágának és barátságának, valamint Ulászló király hajlandóságának, nemkülönbön derek vitézeink közös akaratának köszönhetjük, hogy ime megindulunk bosszút állani azon igaztalanságokért, amelyeket keresztény türelemmel viseltünk sokáig, amelyeket a staroszták, a komisszáriusok és a gaz lengyelek ejtettek rajtunk. Segítségét és pártfogást kérem magam mentem a fenséges cárhoz és sikerrel járt az utam s kezembem van a parancsnoki pálea is, amelyet az egész Saporogia egy akarattal adott nekem. Mégsem tudok örülni, mert félelem van a szívemben, félelem, hogy árulók bujkálnak közöttünk, akik a lengyelekkel cimborálnak. Legelkeseredettebb ellenségünknek, Wisniowiecki hercegnek az elfogott követénél három levelet találtunk. A kozákság főparancsnoka kötelességének tartotta, hogy e leveleket hozzám juttassa. Elétek adom ez irásokat, ítéljetez magatok azok fölött, akiknek szólanak.

Künt hangosabban ordított a tömeg s az őrök emelt hangon olvasta a parancsnoknak szóló levelet. Hivatalos írás volt. A herceg közli a parancsnokkal, hogy baréias hírek jutottak a füléhez. Ha igazán fölkelés készül, úgy lásson hozzá a parancsnok, hogy idején elnyomja, az igazt Chmielnickij pedig fogassa el. Grodsieki is írt neki, az ő leveleiben is ilyesféle volt a megbízás. Az öreg Barnabásnak és Saevillehovskinak a leveleiből sem derült ki semmi gyanús dolog, az öreg zászlós mindössze arra kérte Tataresukot, hogy legyen gondja a követre s ne engedje, hogy bántódása essék. Tataresuk megkönyebbülten lélekzett föl az ártatlan megbízás hallatára.

— Mi a véleményetek a levelekről, urak? — kérdezte Chmielnickij.

A kozákok hallgattak. Tanácskozásuk mindenkor hallgatással kezdődött, mert egyikök sem akart elsőnek szólani, attól való féltében, hogy valami ostobát talál mondani. Józán fővel egy-áitában a rendesnél is butábban gondolkoztak, s ugyanezért féltek a neveltségességől, a kigunyalástól, mert ilyenkor nemesak lehurrogták, de hónapokig csufolták és gunyvevekkel illették azt, aki elszólta magát. Most is állhatatosan hallgattak, végre Chmielnickij mondta el véleményét.

— A parancsnok ur mindannyiunknak testvére, úgyünknek leikes barátja. Ugy bizony benne, mint tulajdonmagamban, s aki gyanusítja őt, az az áruló!

Mindenki helyeselt és Chmielnickij megölelte, s megcsókolta a kapitányt, aki megkönyebbülten válaszolt.

— Eddig én voltam a kozákok vezetője, ezután a főhítmány parancsoljon nekik! A követet pedig, aki az enyém, mert hiszen hozzám jött, kiadom nektek, tegyetek vele belátástok szerint!

— A küldöttségbeli ur hajoljanak meg a parancsnok előtt, szólj Chmielnickij, s jelentsék a népnek, hogy ő derék, igaz férfiú, nem áruló! Az ő őrök fogták el a lengyel követet, ő legkiválóbb embereink közül való!

A küldöttségbeliek először Tuhaj bég előtt, aztán Chmielnickij s végül a parancsnok előtt hajoltak meg, ezután eltávoztak. Kivülről kisvártatva hangos kiáltás jelezte, hogy beszámoltak már a történetekről a népnek. — Eljen a parancsnok! Eljen! ordított a sok rekedt hang s néhány puskalövés is hallatszott. A küldöttség ezután visszatért, megint az ajtóhoz állott s Chmielnickij ismét szólani kezdett.

— Uraim, igazságon álltettek a parancsnok fölél, mert ő nem áruló. De hát ki akkor az áruló? Kinek vannak barátjai a lengyelek között, kinek adnak titkos megbízásokat, kinek kell a terveinket kikélmelnie? Ki az áruló?

(Folytatása következik.)

nagyravágyó pupos Vincének, aki tanulás nélkül és hamarosan szeretett volna nagyra nőni, halála után sem volt nyugta, mert az eladott lelkét nyársan forgatva sütogették az ördögök.

Lux Terka.

KÜLÖNFÉLEK.

A rózsá.

Virít a rózsá ablakom alatt, Pedig már ködös ózra jár, Fáradsan omlik lankadt levelére A végső napsugár.

A bús, ibolyafényű ég alatt Csicsérgő fecske nem reptél, Szegény virágom meg virulsz, de árván És reménytelenül.

Majd jó a halvány, hűvös virradat, S egyszerre elhervaszt a dér, Minden, mi szép és édes itt a földön, Nyomorult véget ér!

Oh életem, hanyatló életem, Hozzád is minden hűtelen, Mi csak gyönyörű, elhagy nemsokára: Dal, hirnév, szerelem...

Virít a rózsá a szívembe még, Pedig már java ózra jár, Csicsérgő fecske többé nem köszönti, Sem forró napsugár.

Oh érzem, oly közel a hervadás, Dermesztő szárnyán jó a dér: Minden, mi csak gyönyörű volt szívemben Nyomorult véget ér!

Herzog János.

+ A cár és rikkanos. Ezt a kis történetét a Figaro írja meg. Mikor az oroszok ura első ízben járt Párisban, egy delután programmon kívül látogatába ment Loubethhez, aki akkor a szenátus elnöke volt. A sok ünneplés, az utcák örökök zaja fárasztotta már a cárt s úgy kívánta, hogy a leglélekesebb utcákon menjen át a kocsí. Így is történt a zárt kocsí osztondban haladt végig az utcákon, ahol alig akadt egy-két járkelő. Egy újságról flu azonban megösmerte az elnök kocsisát s kíváncsian benézett a fogat ablakán. Nem hiába volt képes lapokat árusító rikkanos, rögtön fölismerte a cárt, lekapta fejéről a sápkáját s udvarias meghajlás után beszölte a kocsiba.

— Felsőg! hogy érzi magát a cárné ő felsége? Miklós cár először megdöbben a furcsa kérdésre, de aztán jóízűen nevetett és hasonló udvariasággal válaszolt a gyermeknek. — Köszönöm a kérdéseted flam. A cárné jól érzi magát.

+ A jó kedvű Diaz. A napokban Párisban meghalt Eugene Diaz zeneszerző, a nagy festőnek a fia. Rendkívül jókedvű ember volt akinek a tréfás ötletein sokat mulattak Párisban. O maga is festett és volt is talentuma hozzá. Most a halála alkalmából a következő történetet elevenítik fel róla: Egyszer egy zsebárusnál egy képerketet vásárolt, amelyért sokkal nagyobb árt kellett fizetnie, mint amennyit a keret ért. Elhatározta, hogy bosszút áll a kereskedőn. Néhány nappal később visszament a kereskedőhöz a kerettel, amelybe atyjának egy pompás képét tette. Elhatározta, hogy megtérfálja vele a kereskedőt.

— Visszahoztam a keretet, mondta Diaz. Fes-tettem belé valamit. Itt van. ... Mennyit ad érte? — Negyven sous-t! Hogy a kereskedő ilyen árt fog ígérni, arra Diaz nem volt elkészülve. — Negyven sous-t? — kérdezte megütöközve. Hiszen nekem negyven frankért adta el. — Igaz! De akkor nem volt benne ez a mázolás?

Ez a felelet nagyon zokou esett Diagnak és leöszönten akart távozni az üzletből, amikor a kereskedő egy vevője, aki az alkut hallotta, így szólt Diazhoz:

— En 25.000 frankot adok a képtért.

A kereskedő ostoba arcot vágott a dolgok ilyen forduláshoz. De Diaz nagyot ugrott örömben. A kép vevője, Aumale herceg, az ismert műbarát volt.

+ Fiatalkori leányalmok. A párisi Matin ismeretes írónőkhöz és hirre kapott művésznőkhöz két érdekes kérdést intézett. Megkérdezte tőlük, hogy: ifjuságuk ábrándjait valóra váltak-e és hogy: mik szeretnének lenni, ha a sors nem tette volna őket azzá, amik tényleg lettek? — Jeanne Marin, a neves írónő válasza éppen csak érinti, de nem fedti a kérdést s így hangzik: Dolgoztam, hogy megjeljek és kiküzdjem a függetlenségemet; csakis ezért fáradtam

és nem nagyravágyásból. És ha ma nem vólnék az ami vagyok, ugy — jómódu parasztlaszony szeretnék lenni. — Sandrini Emma a híres táncosnő vallomása ez: Kevés szóval is megadhatom a választ két kérdésére. Leányálmom mi volt? A tánc. És ez teljesült. Mit óhajtanék ma, ha nem valósul meg leánykori ábrándom? Óhajtanám, hogy bár soha se táncoltam volna és egy jó lért mellett, sok gyermekem körében, tölteném be anyai hivatásomat. — Az operettíva Judic, így válaszolt: Amennyire vissza tudok emlékezni, még mint kis leányka sokat álmodoztam a szinpadról. Szabad időmben azzal mulattattam magam, hogy nagy — és pedig legtöbnyire komoly szerepeket játszottam. Második kérdésére azzal felelek, hogy férfi szeretnék lenni és pedig tengerész.

+ Hogyan nevelték a cárt? Hoche Gyula, aki valamikor francia nyelvmestere volt a mostani cárnak, a Républiquesben hosszabb okikben elbeszéli, hogy miképpen neveltették a fiatal Miklós trónörökösöt. III. Sándor cár házában — írja Hoche — mindig a szivélyesség és egyszerűség lakozott. Gógról, büszkeségről ott még hírből sem hallottak semmit. A cár maga játszadozott gyermekeivel és minden törekvése az volt, hogy gyermekeinél az igazságosságot és a jogérzetet honosítsa meg. A kis Miklós trónörökös nevelésére különös gondot fordított. Már elérte a 18. életévét, amidőn az első szivarkára rágyujtania szabad volt. Ugy az ő, mint a testvére, György nagyherceg nevelését is Danilovics tábornok vezette egy francia és egy angol tanár közreműködése mellett. A cári gyermekek kedvenc mulatsága a szánkázás, korszolyszás és a jégen osztkálás volt. Ha a kis hercegek jól viselték magukat, vasárnaponként szabad volt nekik kis barátaitak és barátínokait vendégül látni maguknál és ilyenkor javában folyt a gyermekmulatság, amelynek műsorából nem hiányzott még a kenyérbéltől csinált golyókkal való dobálás sem.

+ A léghajó babonája. Santos Dumont, aki Párisba nagy sikereket ért el kormányozható léghajójával braziliai születésű. A bátor léghajós rendkívül babonás ember. Szentül meg van győződve arról, hogy a multkori szerencsétlenségénél, amely egy felszállásánál érte, egy érem volt a megmentője, amelyet aranylánccon hord a bal kezén. Ezt az amulettet Edouard gróf, Don Pedro. Brazília utolsó császárjának a leánya ajándékozta neki. Sohasem veszi le ezt az érmét, amely — állítása szerint — már sokszor megmentette az életét. Ezenkívül még egy talizmánja van: egy kis arany medaillon, amelyben menyasszonya egy hajtűt hordja. Néha azonban kellemetlen helyzetbe sodorta az a hitte, hogy vörös asszonok szerencsét hoznak. Sosem száll fel ha a felszállást megelőző estén nem beszélgetett vöröshajú nővel. Néha órák hosszat sétál az utcán, amíg egy vöröshajú nővel találkozik, akit megelőzt, annak a veszőlye nélkül, hogy az vissza fogja utasítani. Töbnyire virágárus-lányra vagy egy koldussasszonyra akad, akivel elbeszélget. Egyszer az omnibus imperiálján majdnem kellemetlensége történt. Megszólította a mellette ülő vöröshajú nőt, egy fiatal leányt, akinek az atyja azonban félreírte Santos Dumont szándékát és a léghajóst úgy akarta röptíteni, hogy az leléle esett volna. Ami pedig kellemetlen dolog különösen akkor, ha az ember léghajós is.

+ A valódi pezsgő. Szinész: Igazgató ur, gondoskodjék róla, hogy a mai előadásban mint Don Juan valódi pezsgőt kapjak. Igazgató: Meglesz! Hanem ha már annyira ragaszkodik a valódi rekvizitumokhoz, hát gondoskodom kell, hogy holnap az Armány és szerelemben mint Ferdinánd, valódi mérget kapjon.

+ A lelkiismeretes vendéglős. Vendég: Miért oly bosszu, korszáros ur, hiszen ma csak nem panaszkodhatik az üzlet ellen? Korszáros: Igaz, hanem hogy abba a két liter borba, amivel az előbb távozott társaságnak többet számítottam, vizet nem kevertem, azt meg nem bocsátom magamnak soha.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, szeptember 21.

Javult irányzat mellett ma 28.000 métermáza buza került forgalomba változatlan árákkal. Egyéb gabonanemekben nem történt változás. Eladott: Buza. Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 79 k. 8 K. — f., 150 mm. 79 k. 8 K. — f., 200 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 79

k. 7 K. 95 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 50 mm. 79 k. 8 K. — f., 150 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 200 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 500 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 10 f. Mezőturi: 1000 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f. Orosháza: 6000 mm. 77 k. 8 K. 10 f. októberi szállítás.

Fehérmegyei: 200 mm. 78 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f. Hajdú: 300 mm. 80 k. 7 K. 90 f. Pestmegyei: 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f. sárga, 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f. sárga, 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 700 mm. 77 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 60 f. keverékes, konkolyos, 2650 mm. 76 k. 7 K. 85 f., 900 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 150 mm. 76 k. 7 K. 60 f.

Obecsei: 1300 mm. 76 k. 7 K. 92 1/2 f. október 15-ikén szállítás, 2600 mm. 76 k. 7 K. 92 1/2 f. szenttamási.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f. Bácsági: 780 mm. 75 k. 7 K. 77 1/2 f. Dunai: 850 mm. 76 k. 7 K. 85 f., 3500 mm. 75 k. 7 K. 62 1/2 f., 800 mm. 75 k. 7 K. 75 f. Szerbiai: 3000 mm. 74 k. 7 K. 12 1/2 f.

Mind három hónapra. Rozs: 250 mm. 6 K. 70 f., 200 mm. 6 K. 55 f., 100 mm. 6 K. 52 1/2 f., 100 mm. 6 K. 50 f., 500 mm. 5 K. 95 f. ab Nagy-Károly. Arpa: 1900 mm. (szerb) 5 K. 65 f. Zab: 100 mm. 6 K. 65 f. Tengeri: 200 mm. 5 K. 10 f. kocsiba rakva.

Készpénzfizetés mellett. A készru hivatalos legyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 60 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kiló, K.-to, K.-g, Kiló, K.-to, K.-g. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, Békési.

Table with columns: Egyéb gabonanemek, Kiló, K.-to, K.-g. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Képes, Kéles.

A határidőzlet folyamán a következő kötések történtek: Buza októberre . . . 7.77—7.78—7.79 Áprilisi buza 1902. . . 8.22—8.23—8.24—8.23 Rozs októberre . . . 6.68—6.69 Zab októberre . . . 6.63—6.64—6.65—6.66 Áprilisi zab 1902. . . 6.93—6.95—6.96 Májusi tengeri 1902. . . 5.09—5.11—5.12—5.13

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén: Buza októberre . . . 7.78 pénz 7.79 árú Áprilisi buza 1902. . . 8.22 " 8.23 " Rozs októberre . . . 6.65 " 6.69 " Zab októberre . . . 6.65 " 6.66 " Áprilisi zab 1902. . . 6.95 " 6.96 " Májusi tengeri 1902. . . 5.12 " 5.13 "

Delután fél 5 óraker zárul: Buza októberre . . . 7.77—7.78 Buza áprilisi . . . 8.21—8.22 Rozs októberre . . . 6.67—6.68 Zab októberre . . . 6.66—6.67 Áprilisi zab 1902. . . 6.95—6.96 Májusi tengeri 1902. . . 5.11—5.12

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde igen esendes leolyást tanusított. Mérsékelt forgalom mellett a vezetőértékek alig változtak s nyugodtan zárultak. A helyi piac teljesen el volt hanyagolva, csupán Rimamurányi vasműrészvényekben volt 1—2 kötés, csaknem változatlan magasságban. A déli tőzsde bécsi kedvezőbb árfolyamok és berlini magasabb taxációk következtében kedvezőbb hangulatot nyert. A vezetőértékek kissé javultabb árákkal kerültek a forgalomba. A zárlat nyugodt maradt. A helyi piacon főleg Rimamurányiban volt üzlet, javultabb árak mellett. A valuták és érváltók változatlanok. Az előtőzsde: csendes.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Hoffmann meséi.

Fantasztikus opera 3 felvonásban, egy elő- és utó-játékkal. Zenéjét szerz. Offenbach Jakab. Szövegét írta Barbier Gyula. Fordította dr. Várdi Antal, Fái J. Béla és dr. Rádó Antal.

Személyek:
Olympia } Kaczer } Koppéliusz } Kornai
Giulietta } } Dappertutto }
Antonia } } Miracle }
Miklós } Gábor } Slemil } Mihályi
Spalanzani } Hegedűs } Cochenille }
Crespel } Várady } Pitti-hinaccio } Dalmoki
Luther } Ney B. } Ferone }
Hermann } Szemere } Nathanel } Kiss B.
Hoffmann } Kertész } Az ena hangja Berts }
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Harmadszor:

A tenger asszonya.

Sz. mű 5 felvonásban. Irta: Ibsen Henrik. Fordította Szöllösi Zsigmond.

Személyek:
Dr. Vangel } Gál } Arnholm } Mihályfi
Elida } Márkus } Lyngstrand } Dezső
Bolette } Ligeti } Ballestad } Rózsahegyfi
Hilda } Vizvári M. } Az idegen } Ivánfi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képpben. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker.

Személyek:
Eronson } Sziklai } Cora } Margó
Harry } Ráthonyi } Kenneth } Gérech
Kurt } Boross } Blinky } Palásthy
Sniffkins } Márai } Gray } Szoyer
Fifi } Dory } Kissie } Rózsa
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut. 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Délután 3 óraker mérsékelt helyarakkal:

Az édes otthon.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Albin Valabrégue. Fordította Heitai Jenő.

Személyek:
Amédée } Vendrei } Lucio } Delli E.
Julien Bertaut } Góth } Bonnevalné } Hunyadi
Taverny } Tapolczai } Irma } Berzsetei
Chauvel } Binari } Thérèse } Varsányi
Jean } Győző } Marthe } Pécsi P.
Jeanne } Lenkei } Clara } Kürti
Este:

A háló.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Mocsáry Béla.

Személyek:
Gábori Gábor I. } Vendrei } Fontos } Hegedűs
Melani } Hunyadi } Itj. Fontos } Szerényi
Gábori G. Gábor } Góth } Fontos } Antonia } Varsányi
Kövérné } Niskó L. } Hipp } Mukli } Tapolczai
Bona } Lenkei } Rontai } Binari
Irma } Gazi } Farkas } Géza } Győző
Kezdeté 7 1/2 óraker.

RÓKA táncintézetében

Szentkirályi-utca 6.

már a beiratások megkezdődtek.

Csoportok előjegyzése. Magánórák.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Hétfő	Nincs előadás	Pry Pál	Ocskay brigadéros	San-Toy	Névtelen levelek
Kedd	Erzsike Piros cipő	Troilus és Kresszida	Csak párosan	Jáfet 12 felesége	Ikrek
Szerda	Erzsike Zulejka	A tenger asszony	Az édes otthon	Nobántsvirág	A postás fiu
Csütörtök	A Walkír	A bor	Az aranykakas	Jáfet 12 felesége	New-York szépe
Péntek	Erzsike Vióra	A nagymama	Szivem	San-Toy	Szulamit
Szombat	Toll Vilmos	A tenger asszony	Szivem	Mikol-í bíró	A postás fiu
d. u. Vasárnap este	—	—	A háló	Lili	—
	Sába királynője	Endre és Johanna	Szivem	Mikolai bíró	New-York szépe

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Még csak rövid ideig!
MISS MARGHERITA

vilmos táncművészek
JIM és JOM IBEN OBED
kórikus Pierrot-k } Dörök okvilbrieta
Belling Viktória
szonglórónő

Olly Jolly } Lise Fleuron
Wood és Bates

Modl, Rubens, Aleitha, Vendée, Morris és Morris, Kitty, Baumann, Kövessy, Kozmográt.

Jegy elővétel díj nélküli előre váltható d. e. 10-11-g a pénztárnál. A kávéházban reggel 5 óráig **Vörös Elek cigányzenekara** hangversenyez.

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület

az eddig ismert ssakszerű vezetés mellett magyar levelező-, villa- és németkurzusokat rendez.

A REMINGTON STANDARD
gépirás és ezen gyorsírási tanfolyamokra jelentkezéket korlátozott számban felvesz

Glogowski és Társa
Erzsébet-tér 16. sz.

DISZES SÍRKÖVEK

szienitből, gránitból és tiroli márványból

a legolcsóbb áron

kaphatók

Gartenfeld Mór sírkőraktárában

Budapest, III. Lajos-utca 114. sz. a.

Diszes ingaórák
5 évi jótállás mellett
részletfizetésre
kaphatók
Polgár Kálmán
órá- és ékszer-üzletben
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Vidékre árjegyzék bérmentve.

Müller József
hangszergyáros
SCHÖNBACH (Csehország)
ajánlja legjobb hirnveti, kipróbált
hangszereit,
tisztá hangolás, könnyed és egyforma szólam, javított szerkezet, nagyon ocsó árak, jótállás. Nemzetközű utánvétel visszavétetik. Szállít konzervatóriumok, színházi, fürdői, katonai- és polgari zenekarok számára.
Kitüntetések nyert a világ- és múkiállításokon, valamint akad. aranyérmeket.
Javítások összes vonós hangszereken művészi kivitelben. Régi hegedűk és cellók megvételnek, esetleg becséreltetnek. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BUDAPESTEN

a legjobb, legszolidabb és legolcsóbb

BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS

az ujonnan megnyitlt **női**-divatáruház

LESSNER GUSZTÁV

IV. BÉCSI-UTCA 8.

- Legszebb divat-gyapjuszövetek 21 krtól 5 frtig.
- Gyönyörű mosófilanellek 21 krtól 50 krig.
- Legújabb divat-bársonyok imprimé mtrenkint 70 kr.

GMEHLING HERMANN
csász. és királyi udvari szállító
bőr- és bőrbutor-gyára
BUDAPEST, VII-ik kerület, Damjanich-u. 6
Bőrszékek,
Támlányok,
Mappák,
Papirkosarak,
Kályhaellenzők
..... stb.
Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

Kérem!
Tessék próbát tenni az elismert kitünőségű
„SISAK“-KAKAO-val
és
„SISAK“-CSOKOLÁDÉ-val
Kezességgel a legtisztább és mindamellert legolcsóbb hollandi gyártmány.
Kapható az összes jobbajta gyarmatáru- és csemegés üzletekben.

Schunda V. József
cs. és kir. udvari hangszergyáros,
a m. kir. opera, a m. kir. zeneakadémia és nemzeti zenede szállítója a pedálcímabatom és az ujonnan javított tárogató főttalálója.
Budapest, Magyar-utca 18. sz.
Ajánlja mindennemű saját gyárában készült réz-fuvó-, fa-fuvó-, vonó- és ütőhangszereit valamint saját találmányu javított és szabadalm.
CIMBALMAIT.

Magyar tollal írjon minden magyar ember!!
SCHULER JÓZSEF Első magyar acéltoll és tollszár gyáranak kitünő gyártmányai
versenyképesek.
Különösen ajánlatok: Dániel Ernőné 564 szám, 530 szám, 532 szám, 408 szám 450 szám, 156 szám, 256 szám, 1896 szám.
Minden papírkereskedésben kapható.

Színházak, szórakozó helyek.

NÉPSZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Délután 2 1/2 órákor mérsékelt helyárakkal:
Milliók a hó alatt.

Regényes színmű 5 képműben. D. Ch. Murray regényéből írta Francis Barlington. Magyarra átdolgozta Bálint Dezső.

Szomolyák:
Briggs Szirmai Gay Kovács M.
Harding Horváth Cunningham Dell
Edith Bojár Davis Ujvári
Tomkins Szabó Kata Kápolnai
Saylor Tolági Broke Szerdaheiyi

Esté:

Blaža Luiza asszony mint vendég

A piros bugyellárás.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban.

Csepreghy Ferenc.

Személyek:
Török Mih. Szerdahelyi Hójas, ispán Horváth
Zsófi felesége Blaža Kóza Gyurka Vidor
Julis asszony Izsóné Misi postás Ujvári
Menci Kápolnai 1-85 kisbíró Dell
Huszárkapitány Tollagi 2-ik Némethi
Csillag Pál Kiss Öregbercs Szilágyi
Peták Szabó Jóska, kocsis Kovács K.
Boros Marton Egy legény Kalocsai
Pannás, jegyző Kovács M. Egy leány Nyiri

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Délután 4 órákor mérsékelt helyárakkal:
A föld körül.

Esté:

Monte-Carlo és a Riviera,

Irta Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
D. u. 3 órákor mérsékelt helyárakkal.
A rezervisták.

Énekes életkép 4 felvonásban. Írták Duru és Chivott Magyarosította Rákosi Viktor.

Esté:

Harmadszor:

Korhely király.

Operette 3 felvonásban. Irta Albert Barré. Fordította Makai Emil és Molnár Ferenc. Zenéjét szerzette Antoine Banès.

Kezdeté 7 órákor.

VÁROSLIGETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1901. szeptember hó 22-én.
Délután 4 órákor féli helyárakkal.
Svíhások.

Vig operette 3 felv. Zenéjét szerző Ziehrer C. M. Magyarosították Feld Aurél és Mérei Adolf.

Esté:

Angyal Bandi.

Eredeti népszínmű 4 szakaszban. Irta Foleky M.
Kezdeté 7 órákor.

Szlovák Lilla női divat-termében

készült angol és francia föllettek és kabátok versenynek a legelső párisi ögek kiállításnyelvel.

A n. é. hölgyközönség szives megrendelésit kéri idejékorán kiváló tisztelettel.

Szlovák Lilla, V., Arany János-utca 34. sz.

Petroleum gázegető készülék

70 gyertyafény égétképességgel.
Minden jobb háztartásban már nélkülözhetetlen!
50% petroleum megtakarítás!

A lámpa sem nem füstöl sem kormozik!
A gázok minden lámpába becsavarható!
A m. kir. államvesztési, valamint Budapesti székesszé-
fővárosnál már alkalmazották. Sok díjazott járó!

Egy teljes készlet ár 13 korona.
Kapható a fővárosi lakrészben

Brüner testvéreknek Budapest, Koronahereceg-utca
vagy a magyarországi vezérképviseletnél

Salgó Izso Budapest, V., Koháry-utca 19 B. sz.
Vidéki megrendelések csakis utánvétel mellett.

Gyümölcs-, főzelék- és husconservákat

aszalt főzeléket ajánl a legjobb minőségben az

Első Keckeméti Conservagyár

Keckeméten.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Függőlámpák

remek szép majolika, a Brunner-féle tömegből,
rendkívül olcsón
kiadásittanak.

Szt.-Lőrinci porcellánfestő ipartelep

Ortner Rezső és Társa,

Teréz körút 32. sz. Saroküzlet.
Étközéskészlet 6 személyre 6.50, 8.50, 10.50.
Vidéki megrendelésnél kérjük a vasutalómást.

Ne vegyen senki hangszerét, míg **Reményi Mihály** műhangszerész legújabb képes árjegyzékét

át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küldét Budapestről Királyi-utca 44/d.

Szabadalmak

gyorsan és lelkiismeretesen közszoklítottak.
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.
Találmányok finanszírozása és értékesítése.
Védjegyek bejelentése. Felvilágosítás díjtalan.
Telefon 56-79.

Ajánlati felhívás.

4C36. A használaton kívül helyezett alább felsorolt posta, távirtda- és távbeszélőanyagoknak nyilvános ajánlatot utján való értékesítése céljából felhívom mindazok, kik ezen tárgyakat megvásárolni óhajtják, hogy inვენit gyakoronás okmánybelleget elatott ajánlataikat lepecsételve, boríték a hit jegkésőbb

f. évi október hó 10-ének déli 12 órájáig az országos posta- és távirtdagazdasági hivatalnál (IX. Gyáli-ut) személyesen vagy posta utján nyujtsák be.

A borítékra a következőket kell feljegyezni: „Ajánlat ócska posta-, távirtda- és távbeszélő-nyanyag megvételére.”

Az ajánlat biztosítására az ajánlatot összerzők 10%-a készpénzben vagy értékpapirokban az országos posta- és távirtdagazdasági (V. Akadémia-utca 12.) letétbe helyezendő s az erről nyert nyugta az ajánlatához melléklendő.

Eladásra kerül:

I. csoport 44752 kgr. veri vas.	
II. 2877	kovácsolt vas cső,
III. 1299	ócska szerszámok,
IV. 11967	vas traverzek és sínvasak,
V. 7481	öntött vas,
VI. 3508	vashuzal hulladékok,
VII. 17523.4	acélhuzal hulladékok,
VIII. 891.3	borított vörösréz huzal hulladékok,
IX. 6425.6	kábelhulladékok,
X. 8533.068	borítatlan vörösréz huzal hulladékok,
XI. 919.620	sárgaréza hulladékok,
XII. 5854	vaspléh hulladékok,
XIII. 492	horganybádóg hulladékok,
XIV. 155.8	ebonit és kautsuk hulladékok,
XV. 3532	kötél és szinég hulladékok,
XVI. 124	pozító hulladékok,
XVII. 441	vászón hulladékok,
XVIII. 4072	fa hulladékok,
XIX. 180.5	ólom hulladékok,
XX.	darabszám szerinti tárgyak,
XXI.	vegyes hulladékok együttesen.

A darabszám szerint eladandó, valamint az egy-egy csoport alá tartozó többi tárgyak lajstroma az országos posta- és távirtdagazdasági hivatalnál naponta 8—12 óra közt átvehető és a tárgyak megtekinthetőek.

Az ajánlattevő tartozik bánatpénze elvesztésének terhe alatt ajánlatának elfogadás esetén az egyes csoportok alá tartozó összes tárgyakat, ugyanintén a darabriszert azon tárgyakat is, melyekre ajánlatot tett, ellenvisz nélkül átvenni s az esedékes vételárt lefizetni.

A fent kitüntetett súlyok csak megközelítőleg vannak felvéve, a tényleges súly az átadásnál fog megállapítani, mely alkalommal a vevő a tényleges súly szerint számított árat tartozik lefizetni.

Az I.—XIX. szám alatt felsorolt csoportok mindenikénél az árt az ajánlatban kilökléni s a XX-ik csoportban felsorolt anyagoknál darabonként kell kitenni. Az ajánlat az I.—XIX. és XXI. csoportokra csoportonként a XX-ik csoportra pedig darabonként tehető.

Az ajánlatok a fent kitűzött határidőben bizottságilag fognak felbontást s felolvasatni, mely alkalommal az ajánlattevők vagy meghatalmazottjaik jelen lehetnek.

Az országos posta- és távirtdagazdasági hivatal fenntartja magának, hogy azon esetre, ha az ajánlattevők az egyes csoportokra vagy darabonként eladandó tárgyra el nem fogadták az árt ajánlatnak, az eladást egyáltalán mellőzze vagy más módon eszközölje.

A már beadott ajánlatot vissza nem vehető s minden ajánlattevő ajánlatával és letett bánatpénzével az ajánlatok feletti határozat meghozataláig, azon ajánlattevő pedig, kinek ajánlata elfogadtatott, a megvett tárgyak átvételéig kötelezettségben marad.

Minden vevő tartozik a neki eladott tárgyakért járó öszzeget a vonatkozó irasbeli értesítésben megjelöltendő határidő alatt alulirt gazdasági hivatalnál befizetni s a megvett tárgyakat azután saját költségén a gazdasági hivatal raktárából nyomban elvettetni.

Ha a szóban forgó értesítés közbesítésétől számított 3 nap alatt a vételár lefizetése és a tárgyak észállításának nem történnek meg, a vételár 1/20-a naponként többé gyanánt a vevő átal megtérítendő.

Távírtalut tett, vagy a kitűzött határidőn túl érkező, valamint a fentiekől eltérőleg szerkesztett ajánlatok tekintetbe vehetőek nem lesznek.
Budapest, 1901. szeptember 13-án.
M. k. országos posta- és távirtdagazdasági hivatal.

Szepességi lenipar!
Wein Karoly és Tsaai
A vízszar- és vízszarok megújítására
Budapesti főraklat: IV. Koronahereceg-utca 8. szám.
(Műhelyszaktól a központi)
Ajánlja a hírneves szepességi vászon,
a szakmában a leggyorsabbul,
Minden darab gyártelepétől származó áruval szem
velegjegyvel látjuk el.

VALÓDI SZEPESGŐ
KÖZI ZÁSZER

Reis Károly
A jánl az őszi idényhez:
Legdivatosabb cilinderek
Legszébb angol kalapokat
Legjobb gráci loden kalapokat
Legszinosabb fin- és leány-kalap és sapkákat
Legolcsóbb szabott ár mellett.

Reis Károly Neumann J.
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 16. sz.

HAGGENMACHER-féle
a söröződe által palacszkozott
GÓLIÁT MALÁTA-SÖR
legkellemezőbb üdítő és tápláló ital.

Dr. Telbis János kir. keresk. törvén. hit. végzés nyilatkozata: „A Haggenmacher-féle góliát Maláta Sör, vegyészlatomra alapján, főleg magas extract és malátacukor (Maltose) tartalma következtében a legkellemezőbb maláta-sörök közé sorozom.”

Megrendelési hely:
Budapest, V., Kádár-utca 5. sz.

FOGÁK
Ifj. PROHÁSZKA IGNÁC
magyar királyilag szabadalmazott könnyen viselhető és eltörhetetlen fogorok főtanfőnökének. Alapítva 1889.

BUDAPEST, Kerepesi-út 8. I. em.
(Pannónia-szálló szelvényében.)
Elvem: jutányos árak mellett nagy forgalmat élvezi. Számos kitüntetés.

KI AKAR = egyéves önkéntes = Lenni?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végeztek, előkészítősegúdkre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. Aki már sor alatt állott, elkészét. Születési évi közlendő.

Prospektust ingyen és bérmentve küld
LICHTBLAU ALBERT
a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Több zoltags-éddel DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvédeződes ny. és MAYER ADOLF es. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. miniszterium megbízásából tank. kir. főigazgató.

Singer-varrógépeket
melyben leszállított árban 5 évi jótállással szállítunk úgy helyben mint vidékre 4—5 forintot havi vagy het 1 forintos részletre. Használt gépek a legmagasabbban becsesítettek.

Láng Jakab és fia
varrógép nagy raktára Budapestben, József-körút 41.
Fióküzlet: Kötönybiller-utca 1. Árjegyzék: ingyen. Öpnyűkék kérésre küldünk.

Téli barchentek
fehér és szines, divatos mintákat küld méterenként is

Netval Mátyás szövőde, Rot-Kostelec (Csehország).
Minták és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Börszék- és ipar
börzéborszájtolás és börfaragás.

KENDI ANTAL
Budapest, V., Károly-u.2.
az evangélikus iskola-épületben. Nagy rakatí valdó börszék és karos székben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.
Használt nádszék átalakítás börszékre olcsó árban. Vidéki megrendelések gyors és pontos eszközölés.

PÁRISI NAGYÁRUHAZ

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 38.

Minden vevőnek még a legkisebb bevásárlásnál is
ajánljunk egy fénykép-bonnt szolgálatát ki, amelyen a bevásárlott összeg nyugtatványozva
lesz. Amidőn ezen bevásárlott árak együtt a 20 korona összeget meghaladják, vagy
20 korona értékű áru egyszerre lesz bevásárolva

minden vevő teljesen ingyen kap

bármely tetszés szerinti, nekünk átadandó fénykép után egy 60 cm. magasságu művésziesen elkészített

ÉLETNAGYSÁGU NŐ FÉNYKÉPET

csupán a kifejlesztésért és a díszes papírkeretért (passe-partout) önköltségünket 3 koronával számítjuk fel. A világ egy műintézete sem képes az ingyen képet magát
20 koronán alul elkészíteni.

Az 1901. évre szóló teljes naptárral ellátott **KÉPES NAGY ÁRJEGYZÉK** a közkedvelt egy és kétkoronás árusszályunkról, valamint az összes árucikkekről kívánatra ingyen és bérmentve.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb
PAP... PAP... PAP...

1 ösenhajtható vasgály 8 db	10.-	1 acél sodrony Ágybetét	4.50
1 kivethető matraca	1.50	1 tengertű matrac	5.-
1 rongg paplan	2.50	1 ágytás	5.-
1 prima	2.80	1 löszár	12.-
1 cachmir paplan	3.40	1 ablak köper függöny	8.-
1 satin	3.80	1 tunis	1.50
1 alász cachmir	4.50	1 gyapjú	4.50
1 selyem alász paplan	8.50	2 Ágy, 1 szociálistertő bonret	5.50
1 fouros selyem ad. papl.	13.00	2 " " " gyapjú	12.-
1 jó vásson paplan lepedő	2.-	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 ággy	1.50	1 " " " " " " "	5.50
1 finell ággytakaró pokróc	2.50	1 ággytáske l.	0.50
1 gyapjú	5.50	1 tapaszty Ágytáske	1.50
1 jó löpökör	1.60	1 mur. jó futószőnyeg	4.-
1 téli pokróc	4.50	1 " " " " " " " " "	7.50
1 szep fall szőnyeg	7.50	1 " " " " " " " " "	7.50

NÉHÁNY SZÓ a TITKOS BETEGSÉGEKRŐL.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Itt a legfőbb ideje, hogy ezen szörnyű állapot megszűnjék. Kell lenni valakinek, a ki a fiatalságot a nemi életről jóakarattal, tisztán és behatárolt felvilágosítva, kell lenni valakinek, a kinek az emberek titkos bajait báran, tartózkodás nélkül és bizalommal elmondassák. De nem elég ám ezen bajokat bárkinek elpanaszolni, hanem olyan felkiesmeretes specialista orvoshoz kell fordulni, a ki a nemi életre vonatkozó jó tanácsokat tud adni és aki az esetleg már megélt bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése.

Ilyen magasatos hivatásu és erre való Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos híru intézete (Budapest, VII. Kerepesi-ut 10), a hol a legnagyobb titoktartás mellett kaphat mindenké (ügy férfi, mint nő) a nemi életéről felvilágosítást, a hol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a koranvagyóktól, lelki kínjai megszűnnek. Ezen intézet a benne alkalmazott és sok ezer betegon biztos és teljes eredménnyel használt gyógymódnál fogva a monarkiaiban utóbb és egyedülálló. A mindennapi fogalkozás megszavarása nélkül, biztos sikerral alaposan és gyorsan gyógyítjamar sok év óta Dr. Palócz az ő speciális gyógymódjával még a leg elhanyagoltabb esetekben is a bujakkoros sebeket, hűgyes-, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokat, az önfertőzés és szifilisz utóbjait, magömlést, öngyengült férfierőt (impotentiát), aranyert, bőr-betegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére különváráterem és külön kijárat van. Ha valaki bármik okán fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szivezen adnak levelekre kimerítő, titoktartó választ a levelekre csak válaszokat kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elögitik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet gyógyszerokról is gondoskodik. Rendelés naponta délelőtt 9 órától délután 6 óráig (vasárnap d. u. 4 óráig).

Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10

Kataphorese

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folyán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

EMKE-levelpapír mindenütt kapható!

EMKE dala!

EMKE-papírt, levelpapírt vegyetek!
Ha rá néztek, feldobog a szívetek.
Magyar fiúk, magyar lányok, tudjátok,
Hogy én nektek magyar papírt kínálok.

Magyar földön, magyar kezek csinálják,
Magyar földön, magyar népek kínálják;
Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen,
Úgy is nálunk anny, minden idegen.

Külföld helyett a hazában maradjunk,
A magyar pénzt idegennek ne adjuk!
Hadd tudja meg ebből is a nagy világ,
Hogy a magyar előre tör, s tenni vagy.

EMKE-papírt adjatok a kezembe!
Édes anyám, neked írok én erre!
Van-e ennél szebb papír a világon?
Boltos uram, csupán EMKE-t kínáljon.

Mindenütt kapható.

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvos
mű- és kőszobrász

BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányu orvos-sebészeti és betegápolási tárgyakkban.

Saját gyártmányu, m. k. szabadalm. Polgár-féle **sérvkötő**,
haszkötő, görcser elleni gumiharisnya, orthopaediai készülékek, máttak és kezek stb.

Valódi francia különlegességek F. Bergerand fős, párisi gyarából.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Stumpf Károly

kocsigyára

Budapest, Lilliom-utca 8.

Raktár:
Kerepesi-ut 10. (Sarokház.)

Bejárát a Dohány-utcaóól. Ajánlja dusan felszerelt raktárát, minden jellegű kész kocsikból, aránylag jutányos árakon. A gyártmány jó minősége és szilárdságáért kezeskedik a cég régi jó hírneve. Javítások olesón eszközöltetnek, használt kocsik becséreltetnek és kocsik beaktározásra elfogadtatnak.

Páratlan a Sávoly-féle

Thymol

FOG-KRÉME.

Mindenütt kapható 1 tubus 60 fillér. Gyár: Damjanich-utca 22. szám. Főszékhely: V., Lipót-körút 3.

DOBÓ és FEHÉR.

BUTOR

jó, szolid kivitelben, olányós részletfizetésre.

Náthán Ignác

kárpitos- és asztalos-butor egyedül főraktára VII. ker. Erzsébet-körút 23.

Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve

SPECIALISTA

sérvkötőkben!
Keleti J. orthopédiai műintézete ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1900. évb. és. és kir. szabadalmazott sérvkötőjét. Nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fessvése által felülmul minden más gyártmányt.

Arak: Egyoldalu Kétoldalu
12 korona. 24 korona

Gváramban teljes jótállás mellett készennek. Továbbá: járó- és támpégek, műfüzők ferdeízület részére és scoliosis-nál Hensing rendszerre szerint Műlabak és kezek, haskötők, köldöksérvkötők, görcser-harrienyak stb. stb.

Illusztrált árjegyzéket titoktartás mellett ingyen küld szét!

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kőszobrász-gyára (alap. 1878.)

Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17 c.

Gyár: Központi városház.
Keretik a címre jól gyeyelni.
12 korona rendelésnél bérmentve. Meg nem felelő készítmények kizárólagos.

ÉN ZT

SORSJEGYEKRE és ÉRTÉKPAPÍROKRA (visszaadható) talosszerint kisebb részletekben is) bármily összegzet igen olesón ad

Kövány Armin
bank- és váltó-biztosító vállalkozás, központi.
IV. k. Ferencik-tere 9.
Gróf Csirák-palota.

Magyarok pártoljatok.

Ha elegen és tartós cipőt vagy calzmát chaját, vásároljon nálam, minden cipőt 1 évig, minden calzmát 3 évig jótáll. Ha az általam feltűntetett színekkel szembe nem áll, ha használt egy papucsra állva, a láb tarakt lerajzolok. Éreke képen árjegyzékek ingyen. Nemteljesítet visszavonok és a pénzt minden levonás nélkül visszavonok.

15155

Férfi vlt. alms cipő	3.-	Daróc oltzma, bőrbőrítással, macás	4.50
Férfi oltzma vlt. fűzős	3.50	Hallmasztzma ocsukólg, bőrbőrítással	6.-
Elegens orszaktak, fűzős vagy cuos	3.50	Kőfűzőgöbör, magas vagy fűzős	5.-
Evallér szalonlakk, fűzős vagy cuos	4.-	Szalonlakk vagy orszaktak, elegens, fűzős	5.-
Calzma, valódi orosz bagaria bőrből	3.-	Gyermek bőrfűzős cipő 4 évig	1.50
Calzma szam borlyuból, orosz	3.-		
Ünköztöl v. tizeti calzma, feltűnő elegans	10.-		

Minden további év 20 kr. ösös.

AGULÁR DÁVID FIA

Budapest, Deák-tér 6. szám.

Elegendő

Elegendő egy mintakabátnak be-
küldése megfelelő öltö-
ny megrendelésénél.
Elegendő egy levelezőlap min-
tá megküldéséért és mértékvetelhez való utasításért.
Elegendő ajánlás az a tény, hogy meg nem felelő ruháért pénz visszaadatik. Rothberger Jakab és éskir. udvari ruhaszállító, Budapest, Váci-utca 6.

A S. m. kir. szab. osztálysorsjáték 6. osztályának fő- és záróhúzója.
A főhúzások **szeptember 25. és október 22.** között lesznek.
Ezen rövid **30.000 nyeresémet sorsol-
idő alatt 9.550.000 kilencmillióöttszázötvenezer korona**
Legnagyobb nyeresémy esetleg 1.000.000 korona.
Legkisebb nyeresémy 200 korona.
A fő- és záróhúzóhoz a véteiorsjegyek árai:
1/4 sorsjegy 80 frt=160 K. 1/2 sorsj. 40 frt=80 K.
3/4 „ 20 frt= 40 K. 1/3 „ 10 frt=20 K.
Véteiorsjegyek, amíg a készlet tart, kaphatók:

Török A. és Társa

bankházában BUDAPEST,
a m. kir. szab. osztálysorsjáték főeljárásító.
Központ: V. Váci-körút 4; telefon II-58.
I. fiók: IV. Múzeum-körút II.; telefon 20-67.
II. fiók: VII. Erzsébet-körút 54.; telefon 674.

BERGER-féle GYÖGYÍTŐ KÁTRÁNY-SZAPPAN
tekintélyes orvosok ajánlják, Európa legtöbb Államában fényes sikerrel alkalmazták
mindenemű bőrkütiés
ellen, nevezetesen idült pikkely-sömör, kocka és ödém kitégek, hólyagos orv-rezesség, dvar, fejtárgy, lábizadás, fej- és szakállkorpa ellen.
A Berger-féle kátrány-zappan tartalmazza a fakátrányak 40%-át és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-zappanokból lényegesen különbözik. Csak azok elkö-
rülése végett határozottan Berger-féle kátrány-zappan megrendelése a jó ismeret védegyre való figyelemzést kéri. Idült bőrbetegségeknél sikerrel alkalmazták a kátrány-zappan helyett a
Berger-féle gyögy-kátrány-kénszappan.
A gyengébb kátrány-zappan az

ARCBOR TISZTÁTLANSÁGAI
eltávolítására, a gyermekkorban valamennyi fejbetegséget ellen feloldimhatatlan bőrtörtsé, mosdó és fürdőszappan mindennapi használatra szolgál.
Berger-féle glicerín-kátrány-zappan
30% glicerint tartalmaz és nagyon illatos.
Ara minden fajnak használati utasítással együtt darabonként 35 kr. 6 darab 1 frt 90 kr.
A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendő: **Bonzo-zappan** a bőr bőrtörtséire, **brax-zappan** pattanások ellen, **carbol-zappan** a bőr simítására hűtőhőlyök és mint fertőtlenítő szappan, **Berger-féle fényű-fürdő-zappan** és fényű-pipere-zappan. Berger-féle gyermek-zappan a zseme kor részére (25 kr.).
Berger-féle Petrosulfol-zappan
rezes urr, kúttá, helyszilkezőség és arcrovőség ellen, **Berger-féle kénés tejszappan**
mitfresszer és arcelsztátlanság ellen. Tannin szappan láb-izadás és hajkítulás ellen.
Berger-féle fogszappan köcsögben
1. sz. rezes fogoknak, 2. sz. donágyosoknak. Ára 30 kr., a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanokat illatosító utasítást a rájuk vonatkozó. Csak Berger-féle szappanokat kell kéri, miután számtalan háztalán utasított vannak. Gyár és főraktár:
G. Heil & Comp. Troppan.

Érdemeikkel kitüntető a nemzetközi gyogyászatiállásban Bécsben 1889 Budapestben nagyban és kisben kapható: **Török József gyogyászterápiában, Király-utca, Tallmayer és Seitz, Koehlester Erigyés utca, Detányi Erigyés, Detányi Károly, Walter-öster Pál, Károly-utca, Geruda Nándor, Molnar és Moser, Lang Gusztáv, továbbá a közvetkező gyogyászterápiában: Bayer A., Fanzor M., Fáykis J., dr. Jarmal, Petri Otto, dr. Egger, Eisödörfer G. és többi budapesti és Magyarországi egyéb városokban lévő gyogyászterápiában.**

Titkos betegségek szakorvosa

gyanús, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyogyulást adja szenvedőknek. 20 éves kórházi és magán-gyógyorosi tapasztalataival nagy legjobban ajánlható
Dr. CZINCZÁR J.
egyetem. orvos-tudor
gyógyít férfitársak és nőknél foglalkozást szar nélküli mindennemű bármily régi kótelei
Nemi betegségeket
ugymint húgycsőfolyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakéros sebeket, syphilit, önfertőzősebb eredő idegbajokat, a legmagasabb **bőrbetegségeket és szépséghibákat,**
továbbá
Nemi gyengeségi állapotokat
(impotencia)
meglepeő biztos eredményre gyorsan a legújabb módon.
Rendelő-intézet: Budapest, VII. Ezerpest-ut 14. sz. I. e.
Rendelés: délelőtti 10-4-ig, délután 6-8-ig. Külön váróterem. Külön be- és kijárás. Levélreke rögtön válaszol.

Sérvkötő rugó nélkül.

1900-ban 3 aranyérem és leg-
nagyobb kitüntetés érdeme-
kereszt.
Nincs többé sérv.
2000 korona
jutalmat annak, ki az én rugó
nélküli sérvkötőm használatára
mellett sérvjából teljesen ki-
gyógyul. Többé örökös
értekelten utazásoktól. Kivá-
natos leírás ingyen és bér-
mentve. Cím: Pharmaceu-
tisches Bureau Valkenberg,
Hollandi 171.
Mintán külföldi, levelek 25, leve-
lezőlapok 10 filléres bélyeggel
küldendők.

RITKA ALKALOM

300 drb 1 frt 80 kr.
1 gyönyörű aranyszett óra ele-
gáns láncsal, 3 évig
jóllátott órával, 1 elegáns nikkell
szobrász 2 pengével, 1 eleg. bór-
tárca, 1 eleg. női mellű (uid.) 1 pár
füllevaló simli briliánsal, 1
elegáns nyakkendő, 1 eleg. kézi-
késélő és meligomb (pat), 1
eleg. zsebtörlőtűkór (belga
füveg) tárcával, 1 jóságú pi-
pereszappan, 1 eleg. nyak-
való védő, 35 angol tárgy a
levelezéshez, 20 drb különféle
a házban szükséges cikke, mind
e 300 drb az órával együtt,
mely egymaga is megéri a
pénzt, postánvétellel még
csak rövid ideig, 1 fet 80 kr-ért
kapható nemzeti kivitelű cse-
gél **M. B. Braunman, Krakau.**
Nem tetszőtér visszajadja a
pénzt.

Zálogházból veszek cédulákat.

Eladok
12 intos ezüst evőkészle-
tet 12 személyre 140 frt, 6 sze-
lyemre 65 frt kezdve és fel-
jebb. Mindennemű finom ezüst
tárgyak, arany és ezüst
szokalmények, arany raktár arany
fért láncokból, masszív arany-
gyűrűk 6 forint 40 kr. arany
fért-órák 12 frt, arany női órák
3 frt 25 kr. 4 darab másvi
evőkészítő 6 frt 50 kr.
**Képes árjegyzéket bér-
mentve és ingyen.**
Grünberger A. Béla
örökései
Budapest, Harisbázár.
Városház-tér 9. I. em. 23.
uj szám Váci-utca 30.

Erzsi nóni Szakácskönyvei

a legnépszerűbb és leghasznos-
abb szakácskönyvek, melyek a
szokalményeket egy-egy agát
merítik ki részletesen és az idő
szerint pártatlanul állnak a
szakácsművészet fejlődésében.
A hasznos és érdekes kötetek
című kötet közel 400 recept a
legkülönbözőbb halak, nem-
különböző rások, tengeri rások,
szépek, bókák elkészítéséről. —
Ára kötet 2 korona.
A **teszták könyve**. Főtt és
sült teszták készítésének gyor-
sorról. Készítők. Tízadma:
berk, metétek, galusok és
rótesok, puddingok, kócsok és
sütemények, érinok, tojás, és gyüm-
ölcsök, sütemények, és gyüm-
ölcsmasok. — Ára kötet 2 kor.
Hogy kell főzni? A gyüm-
ölcsök, főzések stb. befűt készí-
téséről. Szakácskönyvekben. Ára
kötet 2 korona.
Megrendelhető: Lampel Róbert
(Wodianer F. és Fiai) és a
kir. könyvtárszolgálatban, Buda-
pesten, Andrássy-ut 21. Kaphat
minden könyvtárossal köz-
ben.

Mindkét nem

össze a nemi és bőrbetegségeit **dr. Olivier párisi**
véggyógyító piszkóttal gyógyítják, a mely
egyedül hivatalosan **gyógyított** és átlagilag 24.000
frankkal jutalmazott. Itéző 8n, hasonlitsa össze
azon autentikus bizonylatokat, ezen egyedül létező,
kötészetlenül bizalmat érdemlő biztosítékot egy ötvé-
nes szakadallal gyogyeredménynek. Egy 80 oldalas
füzet díjtalanul küld-ték meg (1 külföldi bélyeg).
Tanácsot levélben adunk. Rue Rvoli 33, Páris
Raktár Budapestben a Török féle gyogyászterápián.
Király-utca 12. és több más gyogyászterápián.

Saját készítményű férfiruha-áruház.

Öltöny, Felöltő, Raglán, Derby, Ulster,
Vizmentes esőköpeny,
Télikabát, Városi és utazóbundák, Gazdászati kabátok, Bőr- és vadászkahtók
szövet- és szőrméből.
Lukács Gyula férfiszabó,
ezelőtt Krausz Lipót fia
Budapest, Kossuth Lajos-u. 18.
Dus választék fiu- és gyermekruhákban.
Mértékzónit megrendelésekre a legújabb és leg-
jobb bel- és külföldi szövetek vannak rakliron. Min-
tákkal kivételre készséggel szolgálnak.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonatorvosi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmélegebben ajánlható
D=KAJDACSY,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos
Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigóy-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Ájtáronház és lift használat).
A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, legsu-
lyosabb húgyhólyagbajokat, bujakéros sebeket,
syphilit, az önfertőztetés utóbjait
Eigyengült férfierőt
az orvosi világ által legújában ojjanyira fel-
karolt és hatásában pártalan sikerű
Electro-massáže
vagy **Psychrophor**
által, magömleéseket, nőknél fehérfolyást befecs-
kendezés nélkül, a legmagasabb bőrbetegségeket,
valamint ifukori bűnök következtében be-
állott ideg és onok utóvetkezményekképp létre-
jött hágerinobajokat gyógyít a legújabb gyogy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtti 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijárás
Külön váróterem.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; eset-
leg gyogyászterápiáról is gondoskodva lesz.

Parisi kiállítás: Arany érem.

ERNŐLENDY

cipő-fényezés, a világ legjobb fényezés, gyorsan mélyfeketé fényt ad és a bőr tartóságot fentartja.
Alapítottát 1832-ben. Gyári raktár: Bécs, I. Schulerstrasse 21. Kapható mindentől.
Raktár Budapestben, V. Lipót-körút 24. sz.

HONI ZÁSZLÓGYÁR

a legkifinóbb anyagból készült zászlókat, jelvé-
nyeket, választási tollakat és cikkeket
szállít oleón és gyorsan.
Gyár: VI. Podmaniczky-utca 19.
Vidéki megbízottakat keresünk.

MEGHÍVÓ.

Az
Egyesült Takarékszövetkezet
1901. évi október 6-án délelőtti 11 órakor
saját helyiségében, VII., Dohány-utca
39. szám I. em.
rendkívüli közgyűlést
tart, melyre a tagokat tisztelettel meg-
hívjuk.
Napirend:
1. Az igazgatóság kiegészítése.
Az igazgatóság.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteles
közönlét folytan ezen negyedszázad óta fennálló
rendelő-intézet a legmélegebben ajánlható.
Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 21.
az Opera mellett.
TITKOS BETEGSÉGEKET
húgycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utó-
bajait, az elgyengült férfierőt, magömleéseket, a bujakér
utóvetkezményeket, nőknél fehérfolyást, bármennyi
nyire állított is, valamint mindazon női betegsége-
ket, melyeknek a magtalanosság egyik főokozója és
bőrbetegségeiket gyógyít a gyogyimód szerint, biz-
tos sikerrel, gyorsan és alaposan
Dr. Garai Antal
orvos, sebész, szemész- és szülész-tudos, volt
césár. kir. osztály főorvos.
RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig,
este 7 óráig és 8 óráig.
Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolunk és
gyogyászterápiáról is gondoskodva lesz.
Nőknek külön váróterem.
Egyenlő megjelölés és a szerző: **Dr. GARAI ANTAL**
nál megrendelhető **NEPNEMZETI UTMUTATÓ** (nagy
15-16 kiadásban megjelölés) a nemi betegségeket és a
szépség gyogyászterápiájáról című könyv, volt Ára 2 frt 50
kr., most csak 90 kr. A könyv jól beomagozva, moss
kötésű, 1 frt beállítás mellett bérmentve vagy 90 kr.
áránvétel mellett.

Oleó butor-eladás.

2 szokróny, 2 ajtos fényezett	30 frt	1 ebédlőszék, 6-német stíl	350 frt
2 ág, fényezett	22	1 íróasztal, 3 fiókos	16
1 éjeli szokróny, fényezett	8	1 hálozoba, matt díofa	100
1 mosdó, 2 ajtos, fényezett	14	1 hálozoba, faragott	130
2 szokróny, 2 ajtos, díofa, matt	30	1 garnitúra crópe- vagy bourette- behuzat	55
2 ág, magas, díofa, matt	26	1 garnitúra selyem-behuzat	80
1 éjeli szokróny, díofa, márvánnyal	8	1 garnitúra plüss-behuzat	80
1 kredenc, 4 ajt, fülkés, faragott, márv.	46	1 szalonasztal	10
1 diván, magas támla szőnyeggel	40	1 consol márvánnyal és tükör	28
1 ebédlő-asztal, díofa, matt	12		

Nagy választék egyszerű, valamint a legdiszesebb kivitelű butorokban.
Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepé
Budapest, Erzsébet-tér 18 Sas-utca sarok, I. emelet.
Aranykorlát díjazottan ingyen és bérmentve.

Magánuton való szarajztanulásra

balkezi és ékítményes
legalkalmasabb a **VARDAI SZILÁRD-féle**
Rajzminták.
A legmoder-
nebb minták,
később bált
mód szer-
szere-
rint összeállította. Vetekedik ugy kiállításban, mint
árban bármely hasonló külföldi munkával. Az egész
mű öt füzetből áll, a melyek egyenként is kaphatók.
A. füzet (26 lap). Egyszerű hajlított vonalakkal határolt idomok. Stilizált
levek stb. Ára 5.20 kor.
B. füzet (17 lap). Középkori sík-diszitmény-elemek, szalagdiszek stb. 3.60 kor.
C. füzet (9 lap). Arabs és mór diszitmény-elemek, stb. Ára 2 kor.
D. füzet (30 lap). Görög diszitmény-elemek stb. Ára 6 kor.
E. füzet (36 lap). Renaissance diszitmény-elemek stb. Ára 7 kor. 20 fillér.
Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvtárossal Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám.

1901. évi 4807. sz.

Hirdetmény.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztosága.
 az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok élelem-szükségleteinek bérlet útján való közös biztosítása iránt.

A tárgyalás megtartatik		Az évi szükséglet az alább kimutatott élelmi cikkekben körülbelül		Bánatjónz					
mely napon	mely állomáson és hivatalban	a következő katonai élelem-szükségletekre nézve		a következő cikkekre					
		naponként körülbelül	zabból	kenyérre	zabra				
mely időtartamra		a következő katonai élelem-szükségletekre nézve		korona					
-tól	-ig	naponként körülbelül		zabból					
		kenyér	zabból	kenyérüzletszt	métermázsa				
		840	4200	5040	840				
		grammal adag							
		—	90	60	3	—	2500	—	1300
	Fehértemplom	380	—	—	—	800	—	900	—
	Nagy-Becserek	380	—	—	—	800	—	900	—
	Pancsova	290	—	—	—	625	—	775	—
	Lugos	—	590	—	70	—	9300	—	5700
	Debrecen								

Megjegyzés.

A hadsereg igazgatása fenntartja magának azt a jogot, hogy arra az esetre, ha a jelenlegi zabszállító a netalán felmondott rendos tartalék-készletet az eddigi szerződési áron maga szolgálta, a kiirt zab-bérlet csakis ezen tartalék felhasználása idejétől, azaz 1902 évi február hó 1-étől u. a. évi december hó végéig jóváhagyni. Ha a mostani zabszállító vonatkozik a tartalék-készletet a szerződési határidő lefolyása után maga szállítani, akkor a zabszállító köteles a felmondott zab-tartalék-készletet métermázsként 40 fillérvnyi kártalanítás mellett (az elhelyezés és kezelés fejében) a csapatoknak kiszolgáltatni.

A fegyvergyakorlatokhoz bevonuló szabadságoltak, tartalékosok és póttartalékosok számára köteles a szállító az ajánlatnyert mennyiséget 50%-nyi többlettel is szállítani.

1901. évi okt. hó 10-én d. e. 10 órákor

Temesvári

Nagyvárad

Cs. és kir. élelmezési raktárnál

Az élelmezési szükségleteknek a fent megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. csapatosztályok részére teendő biztosítása céljából a fenti táblázatban meghatározott napokon kizárólag írásbeli ajánlatok alapján nyilvános árlejtés fog tartatni.

1. A tárgyalásokra nézve az egyező példányokban 1901. évi június hó 26-iki kelettel Temesvárt, hivatalosan kiállított szállítási feltételek füzeteinek határozványai mérvadók; naponta délelőtti 9 órától 11 óráig a temesvári, aradi és nagyváradai cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál, valamint a szegedi cs. és kir. katonai élelmezési főraktárnál, a szállítási feltételek füzete megtekinthető.

Az ezen füzetekben foglalt feltételeknek betartására az ajánlattevők már ajánlataik benyújtása következtében kötelezve vannak.

Ezen szállítási feltételek füzetei magyar és német szöveggel az előbb említett élelmezési raktárnál nyomtatott ivenként 8 filléért megszerezhetők.

2. Minden ajánlattevő, — a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló-bizottság előtt vállalat képességnek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével — bérlet-üzleti képességét s erre vagyonának elégsége voltát, — a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egylet által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett s egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak lepecsételt boríték alatt és az előírt bánatpénzekkel együtt, — az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezniük. Ugyanazok a borítékon mint ajánlatok megjelölendők és azon élelmezési raktárhoz czimzendők, a hol a tárgyalás megtartatik. Tökéletesen, későbbben érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel irt ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel írott ár fog helyesnek tekintetni.

4. Egy és ugyanazon cikkre tett ajánlatban a biztosítási időszak egyes részeire különböző árakat szabni meg nem engedtetik.

5. Zabra szóló ajánlatoknál annak származása is megjelölendő.

6. Készékek, termelők és mezőgazdasági egyesületek ajánlata más ajánlkozókkal szemben egyenlő ajánlatoknál elsőbbséggel bírnak, készékek a bánatpénz vagy óvadék letételétől feltétlenül fel vannak mentve, de ajánlataikért s az ezekben elvállalt kötelezettségeikért úgy mint más vállalkozók szavatolni tartoznak!

Termelőknek (mezőgazdák) a bánatpénz vagy óvadék letételétől való mentesség csak oly cikkekre adható meg, melyeket ők maguk termelnek; kötelesek azonban ajánlataikkal együtt az illető járás mezőgazdasági egyesülete részéről egy bizonyítványt benyújtani, melyben igazoltatik, hogy ők valóban terme-

lők és az egész ajánlott mennyiség általuk termeltetik és azon állomásokon adatik át, a melyre az ajánlat szól. — Azonfelül írásbeli nyilatkozatot kell adniok, hogy ők az elvállalt kötelezettségek teljesítésére nézve összes vagyonukkal szavatolnak.

Vásárolt áru üntermelt helyett való szállítása kivételesen csak azon esetben történhetik, a melyekben az önaratott termények beszállítása a termelő által le nem győzhető külső befolyások által lehetetlenné válik.

7. A kenyérbérletnek kiadásánál egyenlő ajánlatok esetében a pékmesterek előnyben részesülnek.

8. Az őstermelők által a vállalatnak más személyekre való átruházása meg nem engedhető.

9. Megjegyeztetik még, miszerint a szállítók a fenti szükséglet mellett még a fegyvergyakorlatokhoz bevonuló szabadságosok és tartalékosok és az átvonulók részére való szükségleteket is a szokványfüzet IV. cikkelye értelmében kiszolgáltatni tartoznak.

Az átvonulások alkalmával szükséges élelmi cikkek szállítására vonatkozó ajánlatok a feltételi füzet IV. pontja értelmében teendők.

10. A beszállításnak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történni.

11. Kenyér és zab 5—5 naponként, illetőleg a hó 26-tól annak végeig, tulajdon lovak után a lótap félhavonként vagy egész hónapra is felvehető.

A kiszolgáltatási időszakokra nézve elrendelt minden változásról a szállító idejében értesítendő.

Június, július, augusztus és szeptember hónapokban bérlő köteles a kenyéret $\frac{1}{3}$ buza- és $\frac{2}{3}$ rozsliszttól a szerződésileg megállapított áron elkészíteni és 3—3 naponként kiszolgáltatni.

Lugoson a 4. huszárezred pótesapat kerete számára a zab ára a laktanyába való szállítással együtt ajánlandó vagy pedig a szállításért métermázsánként külön ár kötetendő ki.

12. Az ajánlkozók a hadsereg-igazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvénycikk 314. és 315. §§-ában valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.

13. Ha az ajánlattevő részéről határidő köttetik ki, úgy az 14 napnál rövidebb nem lehet.

14. Debrecezen állomásra nézve, a hol a bérleti időtartam alatt esetleg ezredösszpontosítás, vagy lovasdandár-gyakorlat eszközölnének, a bérletnyertesek, ha kívánatlik, kötelesek az ebből származó nagyobb szükségletet a szerződött árak mellett szállítani.

15. Az ajánlatok felett a hadsereg igazgatósága dönt.

16. A kereseti összegek kifizetése a katonai élelmezési raktárak részéről a magyar kir. postatakarékpénztári hivatal utalvány-forgalmában történik.

Temesvár, 1901. szeptember 25-én.

A cs. és kir. 7. hadtest intendánságától.

1 korona
bélyeg.

Én alulírott az 1901. évi szeptember hó 25-én 4807. szám alatt kelt hirdetmény alapján magamat kötelezem, hogy az N. _____ állomásra nézve, a sátoztáborot is beleértve, az ahhoz tartozó helységekkel:

1 adag 840 grammos kenyeret fill., szóval _____ fillérral.

1 „ 4200 „ zabot „ „ _____

1901. évi _____ 1-től 1901. évi _____ hó végéig terjedő időszakra szállítani, az átvonulók élelmi szükségleteit is a szállítási feltételek füzete IV. cikkelyének*) értelmében kiszolgáltatni. Ezen ajánlatomért a külön boríték alatt mellékel (vagy az idecsatolt elismervény szerint a _____ pénztárnál letéteményezett, semmi más kötelezettségért nem szavatoló) _____ összesen _____ korona bánatpénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat, azon esetben, ha a szállítást elnyerem, legkésőbb 14 nappal az erről vett hivatalos értesítés után a bánatpénzt a 10 százaléknyi óvadékösszeg erejéig kiegészíteni s ha ezt elmulasztanám, a hadsereg igazgatását feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközölje.

Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken felül magamat a tárgyalásra 1901. június hó 26-iki kelettel, Temesvárt, kiállított szállítási feltételek füzetében foglaltaknak is alávetem.

Az N. _____ nek N.-ben kelt ide mellékel értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az _____ nek fog átküldetni.

Kelt N. _____ ben 1901. _____ hó _____ én.

N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye).

Az ajánlat borítékba teendő, lepecsételendő és borítékára irandó:

„Ajánlat az 1901. szeptember hó 25-én 4807. sz. alatt kihirdetett s 1901. október hó 10-én tartandó tárgyaláshoz.“

A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

*) Ezen helyen a „Szállítási feltételek füzete“ IV. cikkelyének A) B) vagy C) illetőleg a) b) vagy c) pontjainak valamelyikére hivatkozni kell. Ha pedig ezen hely az ajánlat felbontásakor élesen találtatnék, feltételeztetik, hogy az ajánlattevő az átvonuló élelmezést is, a figyelmeztetésben foglalt feltétel betartása mellett, bármint szükségletre kiszolgáltatni kész.

Minden szó egyszeri beiktatása nonparaille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges. bélyeget kell mellékelni. Tudakozásainál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetések... Brener nővérek... Engelmann Mór...

Házvezetőnői... Tanulmányok... Izraeli...

Pénzközlőnőket... Zongoratanítók... Tanárjelölt...

Brener nővérek... Engelmann Mór... Franke Pál...

Izraeli... KINÁLAT... Gazdasszonyok...

Tanárjelölt... Privát kutató... Okt. tanító...

Franke Pál... Fischer J. D....

KINÁLAT... Szab. légszuszulár... Kereskedők...

Privát kutató... Okt. tanító... Szept. búkkaszén...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Szept. búkkaszén... Kérképpárok... Ajtók és ablakok...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Ajtók és ablakok... Epilepsia... Butor...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Epilepsia... Butor... Remek kiviteli...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Remek kiviteli... Ifj. Weisz Lajos-nál... Fogakat...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Fogakat... Zalogcedulát... Szépirási...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Szépirási... Butor... Kísérlet...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Butor... Kísérlet... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kereset... Kísérlet... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kereset... Kísérlet... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Kereskedők... Egy ügylet... Borolás...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Fischer J. D....

Borolás... Egy ügylet... Kereskedők...

Kísérlet... Kereset... Kereset...

Lussinpiccolo, „Fritzi“-pensió... Október 1. - Május 15. Téli üdülőhely, magyar tulajdonos.

Használt férőruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kiváncra a vevő a helyszínén megjelenik.

Téli loden-sacco. Téli loden-sacco 6 frt Frakk 6 frt Ferencz József-kabát 3 frt Zsakett 3 frt

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Zongora, Kramer-féle, kitűnő hangju. Jutányon eladó. Megtekinthető délután 2-6-ig. Nefelejcs-utca 15. l. II.

Fényképezési műterem egyike a főváros leg-jobb, legjobban felszerelt és leg-újodomszerűbb műtermeinek, mely-nyéknél betonzintján képez, hogy évente tisztán minden-nemű kiadását már levonva 10-000 koronát (jvedelmek, in-terajdók más vállalkozás miatt) adjon. Bővebbet Niemetz Gyula-nál üzletk. adás-vélteli iróda-jában József-kört 18. 9992

Népies-osztály. Rothberger Jakab Kristóf-tér 2.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Privát kutató. Iroda Váci-kört 39. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat vállal, úgy ma-gan, mint család-ügyekben. Kössa Magyar Gosa. Ta-lálható 10-2-ig. 9301

Soványak + KOPOLÓ (órv. védve) használják, míg igen szépen fejlődnek. Dobozokban A.180. 3.60. 6.- korona 6, 14, 30 napra. Biztos hatás. Igen sok kö-szönlet. Kapható minden jobb gyógyszerárban. Budapest Dr. Egger J. L. gyógyszerárban, VI., Váci-kört. Nagyban Vitek Fr. és Társánál, Prágában.

BUTOROK részletfizetésre vagy meghatározott időre szóló árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Főtisztelendő papság, álami tisztviselőik, katonatisztek és más biztos ál-lásu egyének különleges kedvezményben részesül-nek. Felvilágosítással szolgál Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Aztók és ablakok. Az azok és ablakok nagy vá-lak és használtak nagy vá-lakésban kiváló olcsón kap-hatók. Wiener A. utóadón. KILÉ-CHÉ-123, a régi vá-mal szemben.

VIII. ker. Zeneconservatorium József-kört 51. Intézetben növendékek alapos ki-képzésben részesülnek a zene minden ágazatában. Tanulj! 10 koroná havon-ként. Beiratás 40 fillér. Felvételi naponta 9-12-ig 3-6-ig. Felvételt számlára külön esti tanfolyam.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Okl. tanító. Ez elemi- és polgári-iskolai tan-tervezésben dolgozó és délutáni órák adására ajánlódik. Va-lasztás kör ökojeves tanítónó címen.

VIII. ker. Zeneconservatorium József-kört 51. Intézetben növendékek alapos ki-képzésben részesülnek a zene minden ágazatában. Tanulj! 10 koroná havon-ként. Beiratás 40 fillér. Felvételi naponta 9-12-ig 3-6-ig. Felvételt számlára külön esti tanfolyam.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Szept. búkkaszén. Vagyonszámla eladó. Bővebb felvilágosítást Braun Ed. Duna, u. p. Ternova.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Kérképpárok. Zálogházól kiváltottak, 85 forinttól feljebb szállított. Lang és Fia kerékpárüzlet, József-kört 41.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Singer-varrógépek. A legolcsóbb árakkal, előnyös fizetési feltételekkel szállítjuk. Lang J. és fia kerékpárüzlet Budapestben, József-kört 41.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Kitűnő szabónő. Ajánlódik házakhoz és házon kívül is. Stern A. Népszínház-u. 4. II. 19.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Cimbalom. Remek hangju jutányos áron eladó. Rottemiller-utca 1, ajtó 10.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Boroshordók. Nagymennyiségű minden nagy-ságúak, jutányos áron eladó. Cim Központi tejcsarnok főljá. Nagydósa-u. 4.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Elegáns, szép, nagy, világos, tiszta utcai szoba a Szabadegyház-utca 1. sz. ajtó 10. Bővebbet: Schwarz József-hírdetési irodájában, Marokfal-utca 4. szám.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Égyes szabónő. Olcsón dolgozik saját lakásán a legelőnyösebb ruhákat, gyé-szintén ingblúzokat üzletk. részére. Práter-utca 16. II. 17.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Valódi Echo-Phono-graph, teljes felszereléssel együtt 30 frt, gyönyörű megzenésített hangok, dróba frt 1.50, üres hangokért 80 frt. Stern-ter Armin és Testvére és és kir. udv. hangszeryá-rozóknál Phonograph-üzletükben, Károly-kört 2. (Kossuth-Lajos-utca sarok) Zeneoltva.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

A ki hegédűt, cimbalmot, harmonikát, mecha-nikai hangszereket, vagy zongorát akar venni, kérjen Ár-jegyzéket Stern-ter Armin és Testvére és és kir. udv. hangszeryá-rozóknál Kerepesi-ut 36. mely egy minden cikárd külön listázzák Árjegyzéket küld-öljessen díjazni.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Zongora fekete, keszturós, keresked-és használt, díjazás 250 forint eladó. Fodor, János-utca 90. sz. III. em. 10. II. 12. Megtekinthető csak reggel 8-9-ig.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Kitűnő ruhavarrónő munkát vállal nézőkért díjazás-ért. Cim: Buda, II. ker. Szén-tér 1. sz. II. em. 23.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Kitűnő szabónő. Ajánlódik házakhoz és házon kívül is. Stern A. Népszínház-u. 4. II. 19.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Mignon. Fekete zongora, kereskedés, kiváló használt, olcsón eladó. Pék-utca 5. II. em. 12.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Elegáns és igen kényelmesen bu-torozni különbejárta alkovesz szalon tiszta és fermegesen egy. Király-utca 10. sz. III. em. 12. Megtekinthető csak reggel 8-9-ig.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Kitűnő szabónő. Ajánlódik házakhoz és házon kívül is. Stern A. Népszínház-u. 4. II. 19.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Mignon. Fekete zongora, kereskedés, kiváló használt, olcsón eladó. Pék-utca 5. II. em. 12.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.

En Csillag Anna! 180 cm h. óriás Loreley-hajammal, melyet az általam fölaltalt kenőcsökkel 14 havt használt után kaptam. Ezen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűn, a növekedést előmozdítja...

Elegáns és igen kényelmesen bu-torozni különbejárta alkovesz szalon tiszta és fermegesen egy. Király-utca 10. sz. III. em. 12. Megtekinthető csak reggel 8-9-ig.

Butor. Aki epilepsziában, görcsökben és idegvesztésben szenved, az-ért kérjen erről broszurát. Igen és bérmenten kapható a „Schwanen Apotheke“-ből Frankfurt a.M.

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., butorkártyában.